

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Birck, Sofus.

Titel | Title:

Theaterfolk : Fortællinger.

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kjøbenhavn : R. Stjernholm, 1894

Fysiske størrelse | Physical extent:

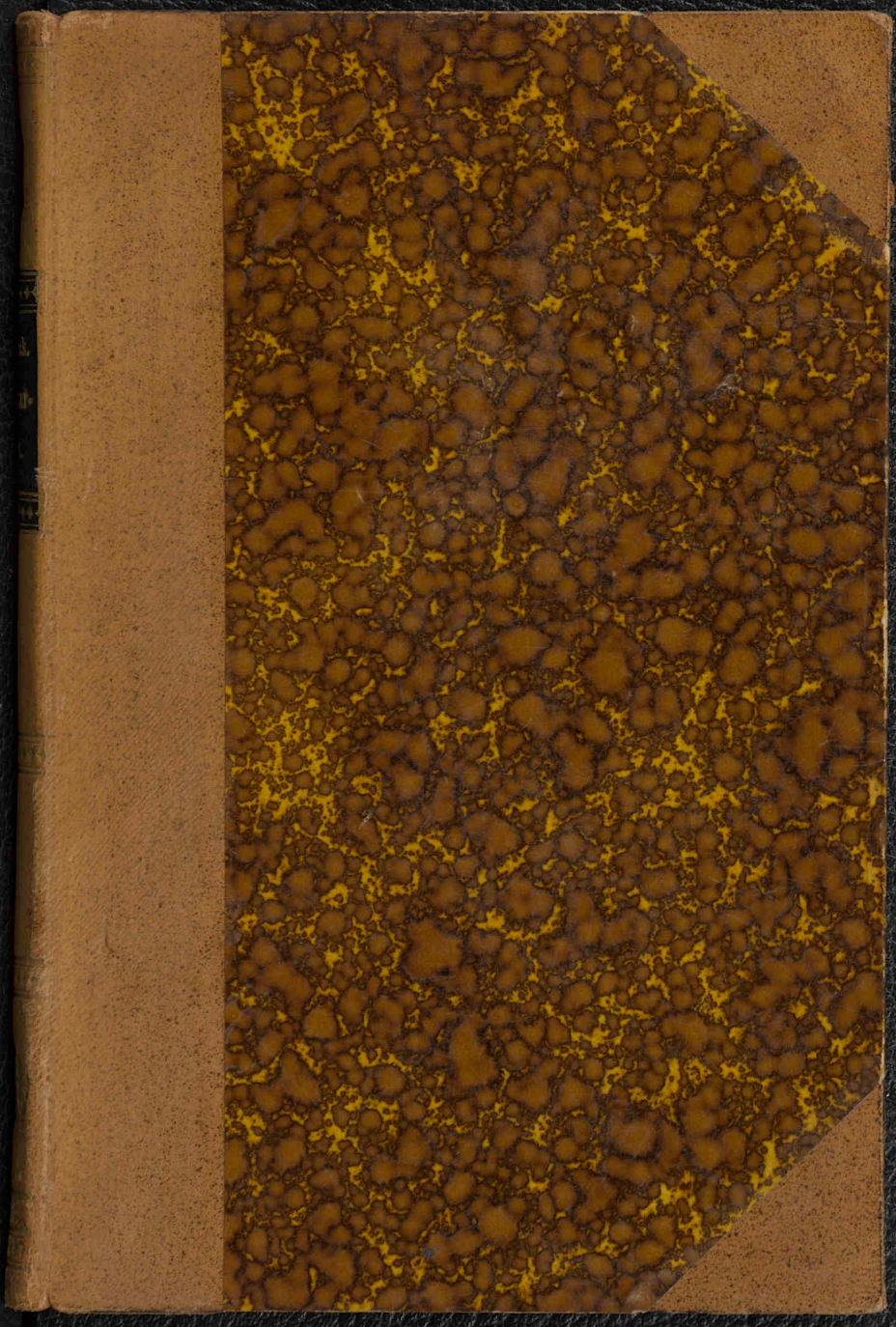
150 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57.-93.

Det Kgl. Bibliotek

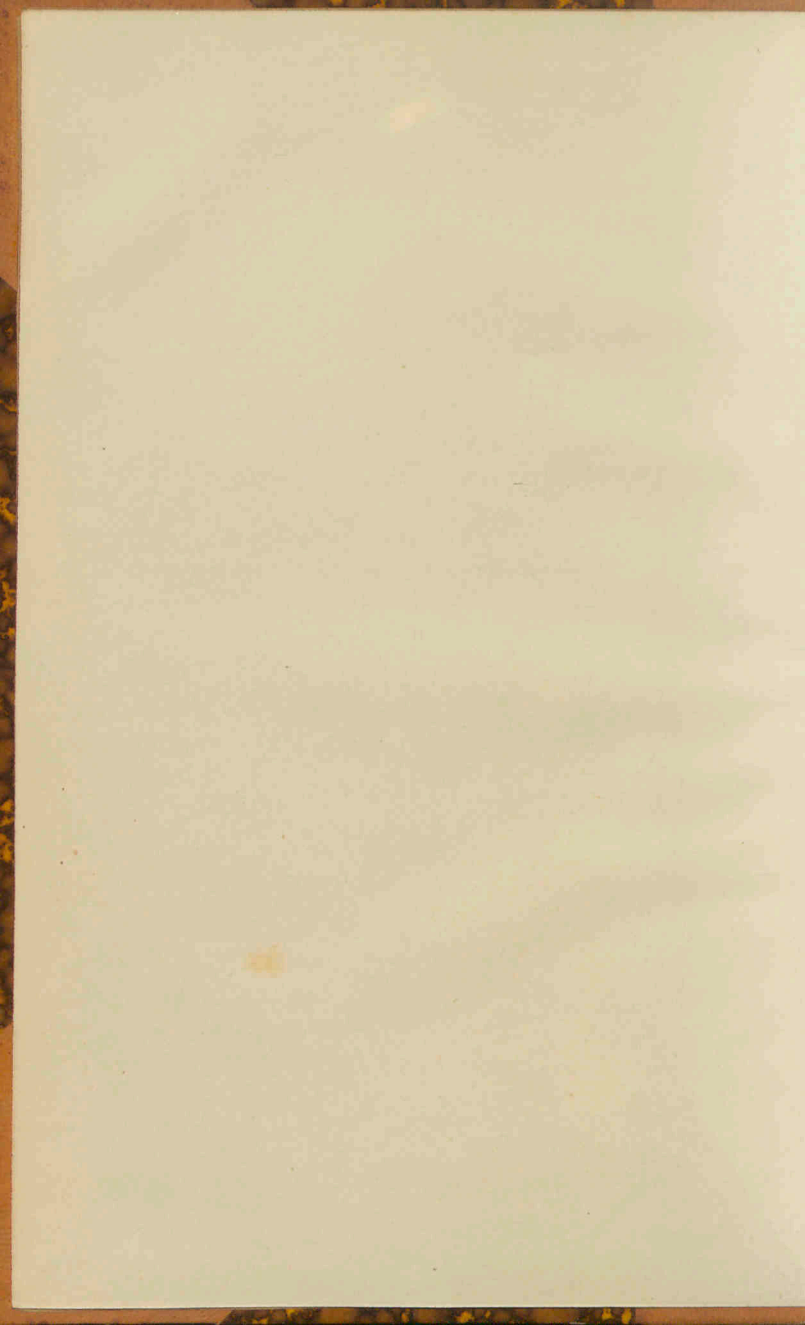
130025704089

THEATERFOLIO

THEATERFOLK

THEATRE

Sofus Birck

THEATERFOLK

FORTÆLLINGER

Pigerne i Magløse laver ganske dejlig Pølse,
Man sætte Ølse for, man sætte Ølse bag,
Pølsen beholder dog sin Smag.

Joh. Herm. Wessel.

KJØBENHAVN

R. STJERNHOLMS FORLAG

1894

Solna Ricks

THEATERFÖRK

WORTLÄNGER

Kjøbenhavn. I. Cohens Bogtrykkeri. A. A. Lange & Co.

PAA STIKORD.

Hun var saa skikkelig, Tante Holm; bestandig strikkede hun paa en Strømpe, naar hun da ikke lappede sine Børns Tøj, eller lavede Mad til sin elskede Ferdinand. Hendes Kunst generede hende ikke, hun interesserede sig meget lidt for Theatret og var mere Skuespillerinde, fordi hun nu en Gang var bleven det, end fordi hun følte det som sit særlige Kald. Hendes Fag var efterhaanden bleven de elskværdige Damer af sat Alder, skjønt heller ikke hun kunde glemme »de unge Piger«, men som saa mangen anden Søster i Kunsten ofte sukkede: »Den Rolle har jeg nu spillet i 18 Aar, og saa skal den tages fra mig.« Sandheden byder dog at sige, at ogsaa i dette Stykke var Tante Holm fornuftigere end de fleste andre Skuespillerinder.

Hun var sammen med Ferdinand for en 30 Aar siden engageret ved Aktanters Selskab, det fineste »Provinssselskab«. Direktøren havde saadant et fint Navn, og saa betalte han altid sine Gager, Egenskaber, som ikke enhver Direktør kan rose sig af.

I et ubevogtet Øjeblik — den Gang hun endnu spillede de »tyveaarige«, havde hnn knyttet sin Skæbne til Holms. Holm var Selskabets Helt og Elsker, men ikke som Tante flittig, godmodig og respektabel; han var et Stykke af en Hustyran, og en absolut dominerende Theater-dito. Dagen drev han hen med sine Venner, som han havde mange af i hver By, og i Stedet for at lære sine Roller, drak han Øl og spillede Billard. Naar han kom i Theatret, var Tante der altid; thi hun skulde »made« sin Ferdinand, det vil sige, hun havde lært hans Rolle, og sad saa stedse i første Kulisse til højre og sagde hans Repliker for ham, indtil han højtidelig erklærede: »Saa, nu kan jeg sgu ogsaa den Rolle!« Men da det stadig viste sig, at han dog ikke kunde den, hverken ved Prøverne eller Forestillingen, slap Tante aldrig bort fra Kulissen, uden de enkelte Gange hun selv optraadte i en af sine smaa Roller. Hvor Holm saa end skulde være paa Scenen, blev han altid ved sin kjære første Kulisse. Her havde han Stade, og med suveræn Ringeagt saa han herfra

ned paa Suffløren, og lod sit Blik med fornem Overlegenhed svæve hen over Tilskuerpladsen. Sine Medspillende saa vel som Direktør og Forfatter behandlede han med udsøgt Haan, og vilde nogen have ham bort fra »Holdepladsen« ved højre Kulisse, rasede han som en ægte Theaterhelt. »Idiot! Pas sig selv!« o. lign. susede om Ørene paa de uforskammede, der mente, at det dog kunde se ganske godt ud, om han bevægede sig en lille Smule mellem de Medspillende. Naar et saadant Uvejr brød løs, strikkede Tante dobbelt ivrigt paa sin Strømpe; hun vidste saa godt, at Ferdinand blev, hvor han var, for han kunde tumle dem alle sammen. Uden ham var jo Aktanters Selskab ikke bedre end alle de andre.

Det var nogle højst løjerlige Scenearrangements, denne tagen Stade ved første Kulisse ofte forarsagede. Alt og alle maatte dreje sig om Holm, som Planeterne om Solen, ja det gik endogsaa saa vidt, at da Berg, der spillede Kejser Carl, sagde til Holm, der var Ministeren: »Giv mig en Stol, Excellence!« svarede den store Kunstner: »Behag at tage den selv min Konge.«

Var han saaledes absolut Hersker inden for Raadhussalens Vægge, — den Gang spilledes der næsten overalt i Raadhussalene — var han det ogsaa i Byerne, Selskabet gjæstede. Man fandt hans pomadiserede Hoved uimodstaaelig dejligt,

og naar han kom ned ad Gaden svingende sin guldknappede Stok, vidste Borgerne i Byen, at nu tog *la grande saison* sin Begyndelse.

Men naar Professor Høedt i Kjøbenhavn saa et Par graa Gamascher forsvinde i Beværtningslokalet lige over for sin Bopæl, vidste han, at det var bleven Foraar; thi da var den store Provinsskuespiller Holm kommet til Kjøbenhavn.

En Gang var Forgyldningen dog nær gaaet af den store Mand, og kun hans Kones Aandsnær-værelse reddede ham i det sidste Øjeblik. Det gik saaledes til. Holm havde Benefice — det havde han jævnlig — og Salen var propfuld. Kunstneren var som Følge deraf i Perlehumør. Han telegraferede til sine Venner nede paa Tilskuerpladsen med Pegefingeren gennem Kighullet i Fortæppet. De aftalte Tegn var følgende: Fingeren op o: jeg giver Punsch i Aften; Fingeren til højre o: kun en Toddy pr. Mand; til venstre o: Øl; men hang Fingeren trøstesløst ned, betød det: jeg kommer slet ikke. Lagde saa en af Vennerné nede i Salen Fingeren paa Næsen, betød det: Kom alligevel — vi betaler, og snurrede saa Fingeren rundt oppe i Fortæppet, sagde det det samme som: med største Glæde!

Holm var som sagt just i Lag med at udvexle Telegrammer med sine Venner i Salen, da Theaterskrædderen, der var sendt ind for at sige

ham, at nu gik Tæppet, tillige meddelte, at Fru Holm ikke var kommet; hun maatte være bleven lukket ude af de mange Mennesker, der fyldte Salen; man kunde nemlig kun komme til Scenen over Tilskuерpladsen.

Holm stod som lamslaaet! Hvad nyttede nu det fulde Hus, naar Konen ikke var paa sin Plads; og ikke nok dermed — hun skulde selv spille med som Marie af Aragonien, og uden hende var det ganske umuligt at give Stykket.

Holm rasede: Det var uhørt, det var forfærdeligt! At tænke sig, at han, den store Skuespiller, skulde være knyttet til denne Stoppemaskine, der kun tænkte paa at holde Ungerne rene, men som ikke havde en Draabe Kunstnerblod i sine Aarer. Men prostitueres vilde han ikke, saa spillede han ikke, han skulde dog vise, at han satte Kunsten over de materielle Fordele; Pengene kunde gives tilbage, Folk kunde gaa hjem!

Men Aktanter var af en anden Mening. Halvdelen af Indtægten var jo hans, og han gav ikke Slip paa det fulde Hus, naar han først en Gang havde faaet det fyldt. Marie af Aragonien skulde først ind i Slutningen af 1ste Akt, og saa langt skulde der spilles, saa fik man at se, hvad der da kunde gøres.

Den besindige Direktør skubbede Parykken — der altid saa gyselig forkrammet ud — frem

og tilbage; han var Fatalist og var bestandig bleven hjulpet, selv i de mest fatale Situationer: det gjaldt blot om at give Tid og se Sagen an. Det gik nok alt sammen.

Det er af et saadant Stof, man laver habile Theaterdirektører.

Holm maatte give efter, man fik ham bildt ind, at han jo sagtens kunde sin Rolle, og saa slog han sig til Taals og sagde, at man kunde begynde.

Men hvilken Skandale! Forgjæves hviskede hans medspillende, forgjæves talte Suffløren himmelhøjt, Holm kunde ikke et Ord. Han snakkede op ad Vægge og ned ad Stolper, og ingen nede paa Tilskuerpladsen kunde begribe, hvad der gik af den store Kunstner.

»Vinden hvisker mellem Løvet,« sagde Suffløren, og Holm sukkede: »Ja Vinden hvisker mig om Ørene!«

Men Suffløren, der havde literære Interesser, vilde ikke tillade, at den skjønne Monolog blev mishandlet, han rejste sig helt op for paa ny at give Holm Repliken, da brød Latteren løs fra Tilskuerne og overdøvede for et Øjeblik alt. Suffløren, der skulde spille med i sidste Akt, var nemlig i Costume, og da han rejste sig, løftede han Sufflørkassen op fra Gulvet, saa at der mellem denne og Gulvet saas et betydeligt Midtstykke af

en Figaro; det var det, Publikum morede sig over.

Aktanter, der stod i Kulissen, tog sig en Pris, et Tegn paa, at ogsaa han begyndte at finde Situationen betænkelig. Allerede havde han givet det første Nik til Manden ved Tæppet om at holde sig klar til at lade det gaa ned, da hans efter Redning søgende Blik syntes at se nogen uden for det ene Vindue lige over for, hvor han stod.

Af Raadhussalens otte Fag var nemlig de to inden for Prosceniet, og det var bag et af disse, at der var noget, der viftede og vinkede. — Hvad kunde det være? — Vinduerne laa over 10 Alen højere end Gaardspladsen? Den sindige Aktanter maatte dog undersøge Sagen, maaske var det Redningen, der nu kom, og ganske rigtig — han saa nu tydelig, at det var Tante Holms lille trivelige Skikkelse, der viftede og vinkede der udenfor.

»Er det dem, Tante?« sagde den skikkelige Mand, i det han aabnede Vinduet.

»Ja vel er det mig!«

»Men du forbarmede Gud, hvordan kommer Tante her op paa første Sal?«

»Paa en Brandstige, min gode! Tiden løb fra mig; jeg plukkede en Gaas til Ferdinand, de var saa billige paa Torvet i Dag, og saa blev Kl. 7, før jeg vidste et Ord deraf, og da jeg saa

kom her hen; var det umuligt at trænge mig igjennem nede i Salen; jeg ind til Arrestforvareren og han ind til et Par af Tyveknægtene der nede i Hullet, og saa fik de i Forening Brandstigen sat op til Vinduet, og her er jeg nu!»

»Og paa Stikord,« sagde den urokkelige Aktanter, medens han med Haanden gjorde Tegn til Manden ved Tæppet: at nu var alt i Orden!

Marie af Aragonien maatte ind, som hun gik og stod, med Gaasedun paa Kjolen og Strikketøjet i Lommen, men Forestillingen var reddet og Holm med den. Fra dette Øjeblik kunde han nemlig sin Rolle, tordnede atter sine Repliker ud med sin dejlige sonore Stemme, der var alle Provinsdamers Fryd, og rullede kongeligt med Øjnene, var kort sagt igjen den store Skuespiller Holm!

Folk fik snart at vide, hvorledes det hang sammen med Holms mærkelige Distraktion i første Akt af »Marie af Aragonien« og med hans Kones endnu mærkeligere Kostume.

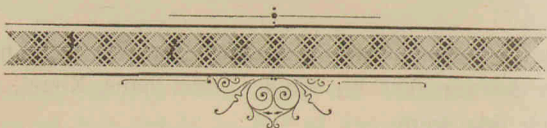
Men Publikum var den Gang skikkeligt, det sværmede for det respektable, og Fru Holm maatte være uhyre respektabel, siden hun kunde glemme Theatret for at være huslig — det var der ved Gud kun faa Skuespillerinder, der var. Og Holm blev hævet til Skyerne. Hvilken Mand og Fader maatte han ikke være, siden han i den Grad

kunde glemme sin Rolle, fordi han frygtede for, at der var sket en Ulykke med hans Kone, da hun ikke kom.

Aktanter rystede paa Hovedet, men han sagde ikke noget, thi det gjør ingen erfaren Theaterdirektør i saadanne Tilfælde, han blev bare endnu større Fatalist, end han før havde været.

»Tænk, lige paa Stikord!« sagde han, tog sig en Pris, og rodede ganske forfærdelig om i den ulykkelige Paryk.

I UDLÆNDIGHED.

Det var et ejendommeligt Kunstnerliv, de danske Skuespillere henimod Aarhundredets Midte førte oppe i Kristiania. Gagerne var smaa og indgik højst uregelret, ja, det kunde hænde, at de udeblev ganske, og saa var Pokker løs, thi de var smaa nok til at leve af, naar de udbetaltes, men naar det ikke skete, saa — —

Til denne Usikkerhed i de økonomiske Forhold kom Publikums mere og mere lunkne Stemning overfor de danske Kunstnere. Den vaagnende »Norskhed« forlangte Ordet, det vege danske Sprog maatte ikke længer høres fra Templet paa Bankpladsen.

Kampen blev haard, og det varede en Del Aar, før Norskheden sejrede; thi det var ikke saadan at skaffe indfødte Kunstnere lige med det

samme, og Johannes Brun var foreløbig det unge Norges eneste betydelige Skuespiller. Men Mod havde denne Ungdom, og hensynsløs var den ogsaa. Medens de ældre holdt paa Danskerne, peb de unge, og da især Studenterne, dem ud nok saa lystig ved enhver Lejlighed.

Det var Folk som Chr. Jørgensen, Carl Hagen, Adolph Rosenkilde, Vilhelm Wiehe og »gamle« Nielsen, der maatte gjenneengaa denne Skjærsild. — De Danskes Fører i denne haabløse Kamp med en tom Pengekasse og et modvilligt Publikum var Chr. Jørgensen; thi dels var han den ældste, og dels var han den mest yndede saa vel paa som uden for Scenen. Som Ridder af St. Olafs Ordenen indtog han desuden en Position i Samfundet.

Jørgensen var et Barn af Folket, han var født paa Vesterbro og kom som Dreng i Slagterlære, men Theatret var hans Ønskers Maal, og han meldte sig derfor snart paa Kongens Nytorv. Avancementet var dog i Længden alt for langsomt for ham her, og han drog derfor til Norge, hvor han snart blev Kristianias Yndlingsskuespiller. Stor og velbygget, med rolig Værdighed i Gang og Tale, var han som skabt for Nordmændene, der fandt, at han var en baade »stout og grej Karl, han!« At han kun en Gang om Aaret (paa sin Fødselsdag) besøgte Kafeen, men ellers levede

i sin store Lejlighed, og at han var bleven hædret saa vel af den aristokratiske Carl Johan som af den kunstelskendè Kong Oscar, forøgede selvfølgelig yderligere hans Anseelse. Da han blev Ridder, vakttes imidlertid i første Øjeblik Misundelsen; thi at en Skuespiller, og oven i Kjøbet en Dansk Skuespiller blev Ridder af St. Olaf — det havde man endnu ikke oplevet i Norges Hovedstad.

En Aften opførtes »Statsmand og Borger«. Jørgensen havde den ene og Brun den anden Rolle. De norske ved Theatret var bleven enige om at forstyrre Forestillingen, og de fik Brun overtalt til ikke at gaa ind til Jørgensen i Stykets store Scene. Sin store Tale til Borgeren maatte Jørgensen derfor holde for sig selv. Publikum begyndte saa smaat at le, da det saa ud til, at Jørgensen vilde gaa i Staa. Men næppe var Monologen forbi, før Jørgensen med stor Ro og Værdighed gik ud af Scenen. Forventningsfuld Pavse. Saa kommer han kort efter tilbage paa samme værdige Maade, men med Johannes Brun ved Kraven; han havde hentet ham i Foyeren.

»Bed nu om Forladelse!« sagde Jørgensen til ham.

Brun saa ængstelig paa den stærke Mand og svarede; »Ja!«

»Ikke mig, dem dernede!« — og Jørgensen pegede ud over Publikum.

Et tordnende Bifald fra Salonen var Svaret, Norskheden havde den Gang lidt et Nederlag.

Da det ikke vilde gaa med Jørgensen, blev Wiehe udset som Offer; ham haabede man at kunne faa Bugt med ved at pibe ham ud.

Da »Hakon Jarl« blev opført, viste Olaf Trygvason sig næppe, før et Par Studenter i Logerne begyndte at pibe. Formodentlig var det Aftalen, at flere skulde have fulgt med, men kunde to havde Mod dertil, de andre forholdt sig tavse. Da Pibningen fortsattes efter hver eneste af Wiehes Repliker, og han øjensynlig følte sig højst ilde ved denne raa Behandling, tabte Jørgensen til sidst Taalmodigheden. Med et gik Hakon ud af Scenen og lige op i Logen, hvor Studenterne sad, og gjennembankede dem med Hladejarlens flade Klinge. Da han kort efter igjen stod nede paa Scenen, sagde han højt til Wiehe: »De to piber ikke oftere ad dig, det indestaar jeg for!«

Atter denne Gang vandt Jørgensen Spillet, Publikum var henrykt over Demonstranternes Afstraffelse og ledsagede Resten af Forestillingen med dundrende Bifald. Politiet syntes derimod ikke saa godt om denne hurtige Retsforfølgelse, og den kostede Kunstneren 100 Specier.

Efterhaanden blev imidlertid de pekuniære Vanskeligheder næsten uovervindelige for Perso-

nalet, der vred sig under Kreditorernes Hænder, Jørgensen undtagen; han havde altid Penge, og hans ansete borgerlige Stilling forblev uanfægtet af Theatrets Kalamiteter.

For at hjælpe paa sine Venner, Hagen og Rosenkilde, fik han en Bekjendt i en Naboby til at arrangere en Aftenunderholdning for de to Kunstnere. Jørgensen assisterede selv og betalte oven i Kjøbet Bredslæden, hvori de tre drog afsted paa deres Tournée. Jørgensen, der kørte selv, var som sædvanlig i Pels, Rosenkilde var saa nogenlunde udstyret til at modstaa Kulden, men Hagen havde en tynd Overfrakke, hvorfor han havde anbragt paa sig alle de Udstopninger, han brugte, naar han spillede gammel Mand.

Henfarten gik fornøjelig. Alt var solgt, da Forestillingen begyndte, og i Aanden glædede de to Kunstnere sig allerede til det Vellevnet, der ventede dem, naar de næste Morgen kom tilbage til Kristiania med Lommerne fulde af Guld.

Deres Rædsel var derfor ubeskrivelig, da Slæden efter Forestillingen atter holdt for Vennens Dør (han var Stadthauptmand og Delikatessehandler) for at modtage Kassens Indhold, og Hagen, der var bleven sendt ind efter Pengene, kom tilbage, og fortalte, at Manden havde brugt Indtægten til at betale en forfalden Vexel med.

Om et Par Dage, havde han sagt, skulde han nok eftersende Beløbet.

Jørgensen, der var Kusk, havde i Tavshed hørt paa den Historie, men saa udbrød han pludselig:

»Hagen, Rosenkilde ind med jer i Butiken og forlang Varer for Pengene. Siger han nej, saa kommer jeg selv!«

Manden betænkte sig ikke længe, men udleverede godvillig Anchiovis og andre Sager i Krukker, Dunke og Flasker for Beløbet; thi han vilde ikke have Jørgensen ind og hente Varerne.

Saa gik da Farten hjem over de fem, sex lange Mil, der var til Kristiania. Slæden var jo godt proppet med Værdisagerne, og Humøret derfor fortræffeligt. Men saa begyndte det at fyge, og da Slæden skulde op ad en stejl Bakke, knagede det i den, den væltede, og alle Delikatesserne hoppede ud og rullede nok saa nydelig ned ad Bakken.

Jørgensen uddelte sine Ordre:

»I holder jer varme med at samle op; et Stykke fremme bor en Smed, ham banker jeg op, vi skal snart faa Slæden repareret!«

Rosenkilde og Hagen sled og slæbte, især kneb det for Hagen, der var saa temmelig immobil, da »Vatmanden«, som han bar under »de sorte Klæder«, generede ham ganske betydelig.

Omsider var dog alle Herlighederne paa ny stude i Slæden, og de to Kunstnere krøb sammen i Bunden.

»Hvad tror du, Hesten tænker om alt dette?« sagde Rosenkilde.

»Jeg tænker, den længes,« klynkede Hagen.

»Efter hvad?«

»En Anchiovis maaske?«

Rosenkilde forstod Vinket, en Dunk blev aabnet, og Anchiovis med gammel Rom blev erklæret for meget opstrammende i en kold Vinternat.

»Men Hesten?« sagde Rosenkilde, da Dunken og Flasken næsten var tømte.

»Den synes vist alligevel ikke om Anchiovis,« mente Hagen — »den siger jo ingenting.«

Saa blev de enige om, at det var bedre, de selv fortærede Kosten.

Snefoget blev ved, men der kom ingen Jørgensen.

»Her kan vi da ikke sidde hele Natten,« begyndte Hagen atter, »og bliver Benene kolde paa Hesten, saa er den ødelagt. Hvad skal vi saa gjøre?«

»Jeg rider ud og ser, hvor Jørgensen bliver af.«

»Men du vil da vel ikke lade mig sidde her alene?« klynkede Hagen.

»Du kan jo lade din Vatmand holde dig med Selskab.«

Rosenkilde spændte det forkomne Dyr fra Slæden, satte sig op paa dets Ryg, og galopperede afsted med Rejsekappen vildt flagrende om Skuldrene. —

Næste Dag naaede Kunstnerne lykkelig Kristiania, og et Par Dage senere indløste Stadthauptmanden sine Delikatesser med blanke Speciedalere.

Om det var denne Forretning, der havde vakt Hagens Opmærksomhed for det merkantile, kan ikke siges, men en Dag, nogen Tid efter, da Vanskelighederne atter havde taarnet sig op over de tre Kammerater, Hagen, Rosenkilde og Nielsen og alle tre sad fortvivlede og ikke vidste, hvordan de skulde komme ud af det, sprang Hagen pludselig op og sagde:

»Funtus! Vi er reddede!«

»Umuligt!« — mente Nielsen.

»Er det mere med Anchiovis?« spurgte Rosenkilde.

»Vi skal blive rige Folk,« forsikrede den sangvinske Hagen, der altid bevægede sig mellem den skrækkeligste Klynken og de vildeste Indfald — »rige Folk, siger jeg!«

»Hvorledes, om jeg tør spørge?« sagde den altid formfulde Rosenkilde.

»Du Nielsen kjender jo Brændevinsbrænder P.?«

»Jo, men han kjender des værre ogsaa mig,«
svarede den stilfærdige Kunstner.

»Du maa presse ham en Gang endnu — bare for et Anker Brændevin! Og du Rosenkilde, er jo en god Ven af Grosserer N. — ?«

»Maa jeg være fri. N. er min fine Ven, hvor jeg spiser til Middag, naar —

»Saa meget des bedre, saa vil han ikke nægte dig en Tønde Sild.«

»Hvad behager?«

»Fede Høstsild, forstaar du? Selv kjender jeg en Bager, og han skal sgu rykke ud med en Kurv Franskbrød!«

»Og saa?«

»Lad bare mig raade og sørg for, at Sildene og Brændevinen er her i Morgen tidlig.«

Til Forbavselse og Forfærdelse for alle, ikke mindst for Nielsen og Rosenkilde, læstes næste Morgen i Bladene: Auktion hos Skuespillerne: Hagen, Rosenkilde og Nielsen. Auktionen begynder Kl. 10 Formiddag og fortsættes til alt er realiseret! Hele Kristiania styrtede derhen, enhver vilde have sig en eller anden Gjenstand, der havde tilhørt de danske Kunstnere, men de mange Lysthavende fandt kun Sild, Brød og Brændevin!

Hagen var Auktionarius, og ingen havde før

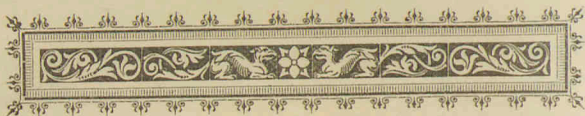
været med til en saadan Auktion. Man lo, saa Taarerne trillede, og sloges om at faa en Sild og en Bid Brød. Selvfølgelig steg Priserne hurtigt til en fabelagtig Højde, og med Priserne Kontubernalernes Humør. Man taler endnu den Dag i Dag om denne mærkværdige Auktion; og fornøjeligere Komædie er der aldrig siden bleven spillet i Kristiania.

Nogle Aar senere slog Befrielsestimen for de danske Skuespillere i Kristiania.

Det kgl. Theaters Monopol var bleven sprængt, og Kasino tog med Glæde de landflygtige Sønner i sin moderlige Favn. For Rosenkilde og Wiehe gik Vejen senere herfra til Anstalten paa Kongens Nytorv; Hagen plukkede sine Lavrbær andetsteds.

Kun Jørgensen og Nielsen blev tilbage i Kristiania; den ene vilde ikke svigte sin St. Olaf, den anden ikke sine mange Venner, og begge anmodedes desuden indtrængende om at blive. Den unge norske Kunst kunde ikke undvære dem, og den beholdt dem som et Par af sine trofasteste Støtter i de kommende Trængselsaar.

MORTENSEN & BUSCH.

De havde begge tilhørt Aktanters Selskab, men her var intet godt nok. Skuespil-kunsten i Provinserne trængte til at reformeres, og de følte sig kaldede til at reformere den. Saa opsagde de da deres Engagement, dannede Firmaet Mortensen & Busch og samlede et stort Personale. Enhver ny Theaterdirektør bliver hilset med jublende Glæde af Skuespillerne, og her var hele to, altsaa blev de dobbelt jublende hilsede. Nu skulde endelig Komediens Guldalder begynde, Mortensen og Busch, og Busch og Mortensen, deres Mage fandtes ikke!

Busch havde været ved det kongelige Theater, men Rosenkilde og Phister stod ham i Vejen — forsikrede han, og derfor gik han til Provinserne. Han havde nok for Resten aldrig

været andet end Korist og tillige gjort Tjeneste i Balletten som Reservefigurant, men han havde endnu Fuldkommenheder fra denne sin Ungdomstid. Han kunde tage det høje *a* med Brystet og forbavsede i »Preciosa« sine medspillende og Publikum med nogle højst mærkelige Benbevægelser, dem han nok saa frejdig kaldte Pirouetter og Battements!

»Hvilke Roller var det egentlig De spillede derinde, Hr. Busch?«

»Aa, mange! Jeg debuterede som en af Fakeldrengene i »Den stumme« og gjorde glimrende Fremskridt, men saa var det, at de Uhyrer, Phi-ster og Rosenkilde, begyndte at blive misundelige og saa — — —«

Saa var Hr. Busch — han hed for Resten Sengebusch, men fandt, at dette Navn ikke var rigtig passende for en alvorlig Kunstner af Rang, hvorfor han kastede »Senge« væk og nøjedes med »Busch« — saa var, som sagt, Hr. Busch draget ud til Provinserne med Ejnersens Selskab, men da man bød ham, som Selskabets yngste Medlem, at passe Grisen, der som et andet Theaterrekvisit førtes med fra By til By, blev han rasende og søgte over til Aktanters renommerede Trup.

»Tænk Dem, kjære, lige fra det kongelige til Ejnersens, hvor vi fik Kosten tilligemed tre Mark om Ugen, det vil sige, naar vi fik dem, thi

denne dramatiske Drejersvend betalte ingenlunde prompte.«

»Hvem gav Dem Kosten?«

»Madam Ejnensen. Om Dagen lavede hun Mad til os alle sammen, og om Aftenen spillede hun Komædie. Havde hun et rødt Skjørt og en hvid Nattrøje paa, forestillede hun en simpel Kone, havde hun derimod hvidt Skjørt og rød Nattrøje, var hun en Dame.«

»Aa, det var rædsomt!«

»Fik De da ikke de tre Mark om Ugen regelmæssig udbetalt?«

»Bah, paa det Lav! Uhyret, jeg mener Drejersvenden, Ejnensen, delte os i Fløjels- og Hvergarnsskuespillere, og Gageudbetalingen til de Hvergarns- var altid højst uberegnelig, mens Fløjels- skuespillerne — Gud bevares!«

En komplet Modsætning til den iltre, kunstbegeistrede Busch var hans Kompagnon Hr. Mortensen, dansk Jurist, og tidligere »noget paa et Herredskontor«. Da Aktanters Selskab en Dag kom til Byen, blev Mortensens Skæbne afgjort — — han forelskede sig i Camilla Petersen, og forlod med hende Byen og den juridiske Bane. Ægteskabets Lykke var dog kun kort; thi allerede næste Sæson skilte Hr. Mortensen sig fra Aktanters Selskab og sin Kone. Med de Par Skillinger, han endnu havde tilbage fra sin Lovfortolkningstid,

vilde han paa egen Haand se at gjøre noget for dramatisk Kunsts Udvikling i Provinserne, og da han i saa Henseende mødtes med den idealistiske Busch, slog de to sig sammen og dannede et Kompagniskab. Mortensens Penge slog dog ikke til i Længden; efter tre Maaneders Kompagniskab var Kassen tom og Kompagnonerne i Lag med at komme i Haarene paa hinanden. Mortensen blev bitter: at tænke sig, at han, der var dansk Jurist og saa godt som Fuldmægtig paa et Herredskontor, havde begaaet den Dumhed at blive Busch's Kompagnon. Han spekulerede saa Dag og Nat paa, hvorledes dette ulyksalige Kompagniskab bedst og lettest kunde hæves, men da han selv havde skrevet Kontrakten, var den, som man kan tænke, ikke let at omgaa. Til sidst indsaa han, at det eneste, der var at gjøre, var at drille den iltre »forhenværende fra det kongelige« og faa ham til at forløbe sig.

Han begyndte at haane ham paa alle mulige Maader. Da Busch efter en stor Scene i »Hermann van Unna«, kom ud i Kulissen til den gabende Meddirektør og i højeste Extase spurgte: »Naa, hvordan gaar det?« svarede Mortensen: »Aa jo! Naar blot Publikum ikke gaar?«

Busch fnyste af Harme og Indignation, men nøjedes med i sit stille Sind at injuriere denne

Inkarnation af dansk Juristeri, sem Skæbnen havde knyttet ham sammen med.

Da Mortensen mærkede, at hans smaa Drillerier ikke bed paa Busch, bestemte han sig til at anvende kraftigere Midler for at fremtvinge en Konflikt.

En af Busch's kjæreste Roller var Skurken i »De to Galejsslaver,« han spillede den i kjødfarvet Trikot og Shirtings unævnelige, der kun naade ham til Knæene. Hertil kom en ren diabolisk Maskering, en rødtottet Paryk og en Masse gule og brune Streger paa Kryds og tværs i Ansigtet. Publikum fandt ham mageløs. Hans Bravurscene var, hvor han forfulgt af Gendarmer trækker to Pistoler frem og truer med at skyde enhver ned, der vover sig hen til ham. — Øjeblikket er der. Han kommer styrtende ind aandeløs, vender sig mod Forfølgerne, udstøder sin Trusel og griber efter Pistolerne — men Pistolerne, Pistolerne — hvor var Pistolerne henne?

Den onskabsfulde Mortensen havde, da Busch sidste Gang stod i Kulissen opfyldt af det kommende Bravurnummer, hemmelig listet dem ud af Linningen paa de sorte Shirtings og stod nu med dem i Haanden ude i Kulissen, medens Busch inde paa Scenen nervøst gjennemsøgte Bæltestedet og ikke kunde begribe, hvor Mordvaabnene var blevne af. Men endelig fik han Øje

paa dem i Mortensens Hænder, og med Udraabet: Skurk! styrtede han ud af Scenen.

Effekten var forspildt, Gendarmerne vidste ikke, hvad de skulde gjøre, og Publikum, der havde siddet i den højeste Spænding, gik ganske fra Koncepterne. Der var ikke andet for end at lade Tæppet gaa ned og gjøre en Undskyldning for Afbrydelsen.

»Pistolerne! De har jo taget Pistolerne fra mig,« brølte Busch, saa det hørtes over hele Theatret.

»Paa ingen Maade kjære,« tyssede Mortensen paa ham, »de laa her paa Bordet, og saa viste jeg Dem dem, for at De ikke skulde blive ved at staa og søge efter dem, hvor de ikke var. Det saa ikke godt ud.«

Men Busch vidste bedre Besked; de skjønne Dage, da kan og Mortensen hos Aktanter dannede Oppositionen, var for længst forbi; blot han dog aldrig havde indladt sig med denne ideforladte Smagsfordærver, der end ikke tog i Betænkning at prostituere selve Scenen for at drille ham.

Men Busch blev heller ikke sine Idealer tro. En Aften fristedes ogsaa han over Evne, hvad han dog fortrød hele Resten af sit Liv, men da var det for sent. Der blev givet »Frieren og hans Ven,« og Mortensen spillede en Hertug, der

begynder Stykket med et Par Repliker og først efter lange tre Akter igjen kommer ind og siger Slutningsrepliken.

Man paastaar, at Scribe har villet chikanere en Uven blandt Skuespillerne med denne Rolle, hvori vedkommende maa vente i tre Timer paa at komme til at sige den sidste Replik.

Mortensen, der var meget magelig, afførte sig strax efter 1ste Akts Begyndelse Pudderparykken, Kaarden, Kjolen, Vesten og de højhælede Sko, og gjorde sig det mageligt i Smæktøfler og Slaabrok. I dette Kostume stod han i sidste Mellemarkt og studerede Indtægten gjennem Kighullet paa Fortæppet. Hans lange Slaabrok hang, ved den bøjede Stilling, han indtog, ud over Tæppestangen; gik Tæppet op, maatte Slaabroken blive rullet med op, det var umuligt andet. Busch kæmpede hæderlig med sig selv. Skulde han nu hævne sig paa Kompagnonen — her var en Lejlighed — blot et Nik tll Rebslagersvenden, der passede Fortæppet, og Mortensen var prostitueret! Men Scenen, den høje, hellige Scene?

Dog, Fristelsen var for stor, Busch kunde ikke modstaa, Tæppet gik op, og der hang Mortensen og sprællede i Marquibuxer og Smæktøfler. Virkningen var uhyre! Tilskuernes Latter og Jubel vilde aldrig standse, saadan en Komodie

havde man endnu aldrig set paa Raadhus-salen i N.

Mortensen sagde intet. Da Tæppet igjen var nede, samlede han sine Tøfler op og saa hen til Rebslageren.

»Jeg fik Ordre til at hive,« forsikrede denne.

»Af hvem?«

»Af den anden Hr. Direktør!«

»Men Gud, jeg har jo ikke sagt et Ord,« protesterede Busch.

»Jo, De daskede mig paa Armen,« og det betyder: »Tæppet op« — vedblev Rebslageren.

Busch forsikrede Mortensen om sin Uskyldighed, han havde memoreret sin Rolle, var kommet til at slaa ud med Armen, og i det han efterlignede Mortensen Stemme, sluttede han: »og kjære, det kunde jeg jo ikke gjøre for, at Rebslageren trode, det var Signalet?«

Et Par Aftener efter sluttede Forestillingen med »Julestuen«, Mortensen havde bestemt her at tage en raffineret Hævn og med det samme sprænge Kompagniskabet. Mod Slutningen af Stykket bliver der Klammeri, to Vægttere kommer ind og driver alle ud, kun Skolemesteren, der har gjemt sig under Bordet bliver overset. Da alle er ude, kryber han frem og siger Slutningsordene. Skolemesteren var Busch, og han spillede Rollen

nok saa godt, sagde han, som den blev spillet paa »det kongelige«.

Mortensen fik fat i Byens to Vægtere og spurgte dem, om de kunde spille med den Aften.

Nej, det kunde da vist ikke lade sig gjøre! de skulde jo raabe saa vel ni som ti. Men en Mark til hver overvandt deres Betænkeligheder. Naar de havde raabt ni, skulde de nok komme, bare de kunde slippe ud igjen inden Kl. 10.

Den Gang blev der ikke givet »Kæmpeforestillinger« som nu til Dags. Man var færdig med Komedien lidt over 9¹/₂—10; en Forestilling, der varede til over 10, var en stor Sjældenhed.

Mortensen kunde derfor indestaa Lovens Haandhævere for, at de Kl. 10 atter kunde være paa deres Post.

»Ser I nu ham der« — instruerede han i Kulissen sine Hævnere, i det han pegede paa Busch, der i Stykkets næstsidste Scene straalende af Henrykkelse examinerede Børnene.

»Han vil ikke ud med de andre, men han skal. Kryber han derfor under Bordet, saa trækker I ham frem, og slaar han fra sig slaar I igjen, forstaar I?«

I Instruxen manglede intet i Tydelighed, og — den blev ogsaa fulgt bogstavelig. Vægterne kom ind med Kabus og Morgenstjerne, Publikum kjendte dem og raabte: Der er Nils Jyde og

Søren Katterup; de to nikkede fornøjet ned til Folk — jo, det var dem, Byens rigtige veritable Vægtere. Scenen blev ryddet i en Haandevending, og saa kigede de to Debutanter ind under Bordet, jo rigtig, der laa Forbryderen.

At beskrive den Scene, som nu paafulgte, er umuligt; Busch vilde ikke ud og bandte og strittede imod; da Vægterne ikke vilde slippe ham, opstod der et forfærdeligt Slagsmaal, der af Publikum blev taget for Kunst, men som rigtignok var den rene Natur. Da Mortensen, der fra Kullissen ledede Slaget, syntes, at hans Ven havde faaet Prygl nok, sagde han til Rebslageren; »Saa, nu kan Tæppet gaa ned!« Busch kom halv afmægtig ud fra Scenen.

»De har da ikke slaaet Dem, kjære?« spurgte den deltagende Mortensen.

Næste Dag rejste Busch blaa og gul sin Vej, uden at sige Farvel til Mortensen. Han søgte tilbage til Aktanters Selskab, hans oppositionelle Lyster var rent borte. Aktanter var en glimrende Direktør, og Busch bad om Tilgivelse, fordi han, forlokket af Skurken Mortensen, nogen Sinde havde forladt ham.

Firmaet Mortensen & Busch var dermed hævet for bestandig. Mortensen overtog det som eneste Ihænderhaver og drev Forretningen en Række Aar. Han tilbød flere Gange senere sin

fordums Kompagnon Engagement, men Busch vær-
digede ham aldrig et Svar.

»Meget ondt har jeg døjet for den kjære
Kunst,« sagde han tit som gammel Mand, »jeg
er bleven tilsidesat og haanet paa det kongelige,
har passet Grisen hos Ejnersens, jeg har glemt
det alt sammen, men den Skurkestreg, Mortensen
udøvede mod mig i »Julestuen«, den glemmer
jeg aldrig!«

„FIKST DU PÆREN?“

Den gamle Fyr var omsider havnet i Byens Hospital. Egentlig var det vel Fattiggaarden; men som forhenværende Kunstner vilde Assmussen aldrig indrømme dette; Bygningen — et gammelt Kloster — var af Christian III skjænket Byen til syge og saarede Menneskers Pleje, paa-stod han, det var ingenlunde en Fattiggaard. Med fornem Nedladdenhed delte han Værelse med ni andre Lemmer; men han havde faaet Forstanderens Tilladelse til at sætte sin Seng et Par Alen fra de andres; ogsaa et Skjærnbrædt havde han faaet stillet op. »Saa er jeg dog adskilt fra disse simple Mennesker,« bemærkede han.

»Fikst du Pæren?« var hans staaende Mundheld, som han slyngede ud med skingrende Røst, baade naar der var Anledning dertil, og naar der

ikke var det, hvorefter han mumlede for sig selv: »Nej, det gaar ikke saaledes til her i Verden.« For øvrigt sad han stille i sin Krog og rugede over et lystigt og æventyrligt Livs triste Afslutning. Udenfor pulserede Livet, akkurat som da han selv havde været med i Legen; men det gamle Sortebrødre-klosters alentykke Mure holdt Støjen borte. Om Sommeren var der svalt i de store Rum, med Vinduer til begge Sider, om Vinteren Gravens Ro og Lunhed, medens de gamle Mennesker sov og døsede de korte Dage hen.

Gamle Asmussen fortalte mig en Dag, hvorfra hans Mundheld stammede. — »Da jeg var 18 Aar gammel,« sagde han, »var jeg saa begejstret for Kunsten, at jeg, da det kongelige Theater ikke havde Brug for mig, indskibede mig paa en lille Jagt for at gaa til Norge. Jeg vilde der oppe forsøge min Lykke som Skuespiller. Jeg var af god Familie, min Fader var Embedsmand, jeg vilde derfor ikke gjøre ham og min Moder den Sorg, at blive Gøgler her hjemme. Den Gang og for Resten endnu en Snes Aar senere regnede man Provins-skuespillernes sociale Stilling omtrent lig med Gøglernes paa Dyrehavsbakken. Det var først, da Mantzius blev rejsende Skuespiller, at Folk begyndte at se mindre bornert paa os; han var Student, derved løftede han Standen i Omverdenens Øjne.

Jeg flakkede om i Norge og Sverig en halv

Snes Aar og kom saa atter til Danmark til Tittchens Selskab. Jeg glemmer aldrig disse to Rejser, Ud- og Hjemrejsen, for det var ikke Springveje. — Ud rejste jeg fra Kjøbenhavn til Bergen, med lidt Lintøj og nogle Æbler i en Guitarkasse, — selve Guitaren havde jeg nemlig over Skuldren. Allerede ved Tre kroner var min Proviant sluppen op, og paa hele Resten af Rejsen delte Matrosen og Skibsdrengen deres Mad med mig. Naar Skipperen en og anden Aften ikke var alt for gnaven, fik jeg en Grog med ham, men saa maatte jeg til Gjengjæld synge hans Yndlingssang: »Saa kæmped de Helte den anden April« og akkompagnere mig paa Guitaren. Han havde selv været med »paa Reden« og betragtede Sangen som en direkte Lovprisning af hans Mod og Fædrelandskjærlighed.

Hjem rejste jeg fra Upsala til — Lemvig! Tittchen havde hørt om den Lykke, jeg gjorde i Broderlandene, og skrev til mig, om jeg vilde have Engagement hos ham, saa vilde han give mig sex Rigsdaler om Ugen. Dette glimrende Tilbud fristede mig i den Grad, at jeg strax begav mig paa Vejen. Efter godt og vel en Maanedes Forløb ankom jeg til Lemvig, hvor jeg fandt min tilkommende Direktør staaende ved Indgangen til Theatersalen, dampende paa en lang Pibe og — tagende imod Billetter. Han røbede hverken Overraskelse eller Glæde ved at se mig, men sagde blot: »Naa er det Dem, ja

De ser jo ganske godt ud. De har vel ogsaa nogle gode Klæder? Vær saa god, gaa nu indenfor og hils paa de andre.«

Om jeg kom fra Maanen, Upsala eller Holstebro, var denne Flegmatiker aldeles lige fedt.

Hvorledes jeg foretog disse Rejser? — Ja oprigtig talt, det gik, som det bedst kunde. Den Gang lod meget sig praktisere, som nu vilde være umuligt. Min Guitar var min bedste Hjælper, jeg gav Farinelli og sang:

Fordum led Kunsten ingen Trang,
Nu maa den betle mangel Gang.

Man forstod den fine Hentydning til min øjeblikkelige Forlegenhed, og et Maaltid Mad og et Natteleje var gjerne Kunstnerens Løn.

Slog Guitaren fejl, havde jeg, navnlig paa Landstationerne, en anden Kunst, hvormed jeg forbavsede de indfødte. Som alle Mennesker den Gang, med Undtagelse af Excellencerne, barberede jeg mig selv, og da jeg efter at være bleven Kunstner ikke altid havde et Spejl ved Haanden, havde jeg vænnet mig til at foretage Operationen ogsaa uden dette Hjælpemiddel.

En Gang i Begyndelsen af mit Ophold i Norge fik jeg det Indfald i en Krostue, hvor der var samlet en Del Bønder, med et Stykke Kridt at gnide en stor Skive paa Væggen mellem Vinduerne;

og foran dette fingerede Spejl stillede jeg mig op og ragede mig, i det jeg uafbrudt stirrede paa Kridtskiven. Bøndernes Forbavselse over den Karl, der kunde spejle sig i en Kridtklat, var ubeskrivelig; under højtidsfuld Tavshed tilendebagte jeg Barberingen, men næppe var jeg traadt tilbage fra »Spejlet«, før alle styrtede hen for at se, hvorledes det hang sammen. At ingen kunde se sig selv, rokkede ikke ved deres Tro paa, at jeg kunde se mig selv, min omhyggelige Barbering, uden et eneste Snit, var jo et uomstødeligt Bevis.

Naar derfor Guitaren ikke kunde lokke Bønderne til at rykke ud med Moneterne, indbød jeg dem til, mod en lille Ydelse, — at se paa, hvorledes jeg barberede mig i et Kridtspejl, og denne Humbug slog aldrig fejl. Saaledes fægtede jeg mig frem fra Sted til Sted den lange Vej mellem Upsala og Lemvig, og her kom jeg endelig paa den grønne Gren.

Med mine sex Rigsdaler om Ugen kom jeg glimrende ud af det, og Forholdene i Danmark havde i det hele bedret sig en Del for os Skuespillere. Vel blev Gagerne endnu kun udbetalte højst uregelmæssig, men vor borgerlige Anseelse steg stadig, især for os med sex Rigsdaler om Ugen og et Par halve Beneficer i Sæsonen. Byernes unge Damer sværmede for mig, og med de unge Mænd var jeg Dus. Min Slængkappe, den Gang

et yderst moderne og kostbart Klædningsstykke, bidrog maaske lige saa meget som mit store og taknemmelige Repertoire til den Lykke, jeg gjorde. Nu lod jeg mig barbere paa de fineste Stuer, og min Guitar kom kun frem ved selskabelige Lejligheder og altid kun til Lyst.

Saa oprandt min mindeværdigste Sæson. Vi kom til Fredericia, og der blev Kronprins Frederik vor stadige Tilskuer. Allerede Dagen efter vor Førsteforestilling indfandt han sig ved Formiddagsprøven, dampende paa en stor Merskumspibe, og ledsaget af sin Hund. Han var meget fornøjet med os alle sammen, men der var dog adskillige Finesser, han vilde have indført i Spillet. Saa blev han vor Sceneinstruktør, mødte hver Formiddag regelmæssig som en anden Funktionær, ringede med Klokken til Tegn paa, at nu begyndte Prøven, og holdt ud, til sidste Replik var faldet. Det var især en smuk og korrekt Udtale af Sproget, han interesserede sig for. Om Aftenen kom han lige saa præcis til Forestillingen, ledsaget af en Kavalier, men blev da altid paa Tilskuerpladsen.

Mig viste Hans kongelige Højhed særdeles Naade. Om det var mit store Repertoire, min Afstamning fra Embedsstanden, eller mit smukke og soignerede Sprog, der gjorde det, ved jeg ikke, men allerede efter nogle Dages Forløb inviterede

han mig efter Prøven hjem i Palæet til et Parti Billard, og længe varede det ikke, før han ogsaa tog mig med hjem om Aftenen efter Forestillingen.

Den Kreds, der her samledes, var lystig. Prinsen førte an, der blev fortalt morsomme Historier, sunget Viser, givet Scener, og — drukket dygtig! Mine mange Oplevelser i Sverig og Norge maatte jeg fortælle, og da Turen ogsaa kom til Kridtspejlet, maatte jeg strax agere Scenen. En Kridtskive blev smurt op paa Salens kostbare Tapet, og Barberingen begyndte. Det Par af mine Kolleger, der den Aften ogsaa var inviterede, agerede Bønder i Skjortæærmer og talte Norsk — saa godt de kunde — de spurgte, jeg svarede, og Prinsen morede sig fortræffelig.

Denne Scene blev saa gjentagen Aften efter Aften, der blev spurgt om og svaret paa de utroligste Ting, stadig under det glade Selskabs endeløse Latter, og det var altid langt over Midnat, før vi forlod Palæet.

Men mod mig blev Prinsen stadig mere og mere naadig, han sagde Du til mig, og hver Gang Direktøren lod sig forlyde med, at nu var det paa Tide at bryde op fra Fredericia, sagde Prinsen altid: Han skal blive, jeg betaler Under-skudet!

En og anden Gang, naar jeg var alene med

ham, kunde han være i sit stille Hjørne; han talte da kun lidt, saa mildt paa alt og dømte mildt om alle. Hans smukke Øjne fik da et uendelig sørgmodigt Udtryk, og han kunde sidde længe og stirre hen for sig. En Gang, han var i det Lune, sagde han til mig: »Det er dog en skidt Stilling, Du er i. Hvad vil Du gjøre, naar Du bliver gammel? — Naa paa Ladegaarden skal Du da ikke komme, nej, kom saa til mig, saa skal jeg give Dig et Embede.«

Fra den Dag var jeg dobbelt glad ved Tilværelsen; thi nu var jo min Fremtid sikret, jeg var vordende Embedsmand og kunde sige de falske Brædder Farvel. naar det skulde være, — Men fikst du Pæren, Zacharias? Hø, nej, nu skal De blot høre.

I Midten af Fyrterne blev jeg alvorlig syg. Som næsten alle Skuespillere den Gang led jeg af Gigt; Lokalerne — Raadhussalene, et Ridehus eller Kornmagasin — var jo ikke synderlig lune, og da Repertoiret overvejende bestod af Ridderstykker, var Kostumet — de tynde Tricots — som Følge deraf meget luftigt. Jeg kunde ikke røre Benene et helt Aar, havde følgelig intet Engagement, og da jeg atter saa nogenlunde kunde bevæge mig, var min Plads i Selskabet og Repertoiret optagen. Den guddommelige Asmussen var

glemt, en ny Guddommelighed havde indtaget hans Plads.

Jeg skrev da til min højbaarne Ven, at nu vilde et Embede komme mig særdeles til Pas, og modtog ogsaa nogen Tid efter hans Svar. Nu skal De høre.« — Den gamle Fyr gav sig til at rode om i sin Kiste — det sidste Rekvisit, han havde tilbage fra sin Skuespillertid — deri laa nogle visne Blomster, en Del falmede Guldsnore, de sidste Rester af nogle Strudsfjer, der saa mange Gange havde ombølget hans lokkede Ridderhoved og — en lille fedtet Papæske. Denne aabnede han varsomt; den indeholdt et Brev og en skinnende blaa Ti-Rigsdalerseddél, der aabenbart aldrig havde været i Cirkulation.

Med noget affektet Højtidelighed tog han Brevet, udfoldede det og læste:

»At den Tid endnu ikke er kommen, hvor Hans Kongelige Højhed ser sig i Stand til at gjøre noget for Dem, maa Deres Velbaarenhed kunne indse.

Odense Slot, den . . . Efter Befaling.

R . . . «

Den gamle Skuespiller fixerede mig med et prøvende Blik. Vilde jeg nu tvivle om hans Intimitet med Tronfølgeren?

»De ser, det er rigtigt alt, hvad jeg har fortalt Dem?»

»Jeg tvivler ikke, men hvorledes er det da gaaet til, at De alligevel er kommen her i — Hospitalet?»

»Ja, fikst du Pæren, Zacharias?» svarede han.
»Nej, det gaar ikke saadan til her i Verden! Brevet trøstede mig, jeg var altsaa dog ikke glempt, en Gang maatte vel ogsaa min Tid komme. Saa tog jeg atter fat paa Kunsten, men jeg blev aldrig mere det, jeg havde været! Saa kom Tronskiftet, og jeg ilede strax til Kjøbenhavn — Selskabet laa nemlig i Slagelse — for at minde Hans Majestæt om hans Løfte. Det var ikke vanskeligt at faa Audiens hos den ny Konge; paa Kristiansborg saa jeg atter min Beskytter. Kong Frederik var lige saa naadig og ligefrem, som Kronprins Frederik havde været det. Han gav mig Haanden, spurgte til mit og de gamle Kammeraters Befindende og sagde sluttelig: »Naa, det var nok Embedet, ikke sandt? — Skal det være i Toldfaget? Naa, saa gaa ud til Grev N., han bor i Kronprinsesse-gade, og hils ham fra mig, saa faar Du nok en Plads!«

Med bankende Hjærte kom jeg ind til Greven, han stod med Ryggen mod Kakkellovnen og varmede sin Hænder. Jeg forklarede ham mit Ærinde.

»Hvad Pokker tænker De paa,« svarede han, »hvad skulde vi bruge Dem til i Toldetaten?«

Slukøret luskede jeg tilbage til Kristiansborg, men Audiensen var forbi for den Dag. Saa kom jeg mange Dage igjen, men kom aldrig ind; til sidst sagde en Adjudant til mig: »Begriber De da ikke, at der er givet Ordre?«

Jo, nu begreb jeg det, tog tilbage til Slagelse og blev udlet af mine Kolleger. Saa kom atter Modløsheden og Gigten i Knæene. Kummerligt gik det en halv Snes Aar, og saa satte de mig herind. Jeg var udslidt, forstaar De, Samfundet havde ikke længer Brug for mig.

»Naa, men De har det jo dog taaleligt her, og Penge paa Kistebunden har De da ogsaa.« Han smilte bittert: »De mener de ti Rigsdaler her? Ja, det er Embedet det.«

»Hvorledes?«

»Jo i Fjor kom Kongen hertil paa sin store Jyllandsrejse, han gav offentlig Audiens, og saa mødte jeg ogsaa. Han hilste atter venlig paa mig, spurgte, hvorledes jeg havde det, og saa vinkede han til en Adjudant, der fulgte mig til Døren, og der stak han mig denne Ti-Rigsdaler-seddel i Haanden. — Se, det var alt, hvad jeg fik ud af det Embede, og derfor gjemmer jeg Sedlen omhyggelig. Jeg fristes aldrig til at bruge

den; thi jeg synes, at saa længe den er urørt, har jeg ikke modtaget noget, som jeg er pligtig til at være taknemmelig for, og saa fornøjer jeg mig med mit Sprichwort: »Fikst du Pæren, Zacharias?« Naar jeg saa er død, kan Hospitalet arve mit Embede.«

DEN SIDSTE PAA SKANSEN.

Regissør og Skuespiller Lassen var engageret ved Mortensens Selskab. Mortensen var nemlig bleven mere og mere blaseret; alt var slaaet fejl for ham. Hans Kunst hørte ikke til den store, hans reformatoriske Bestræbelser var løbne ud i Sandet, og hans mislykkede Ægteskab havde fyldt hans Sind med Bitterhed mod Kvinder overhovedet, mod de kvindlige Repræsentanter, der udgjorde Halvdelen af hans Personale særlig. Mortensen kunde ikke undvære dem ved sit Theater, men han betragtede dem kun som en Nødvendighed, næsten et Onde, der maatte bekriges og bekæmpes. Han haanede dem fra Morgen til Aften, og erklærede dem for Umuligheder: »Se en Gang, jeg har syv Elskerinder« — plejede han at sige — »men der er noget komisk ved dem Allesammen!«

Men Mortensen var bleven en velstaaende Mand. I Krigsaarene — de uforglemmelige tre Krigsaar — fulgte han Armeen; som en Igle havde han suget sig fast til den, og i Sønderborg, Flensborg, og det sidste Krigsaar i Slesvig By, var han den, der sørgede for Danskernes »aandelige Adspredelser«. Saasnart Armeen var rykket ind i en By — Mortensen fulgte helst Hovedkvarteret — var den uundgaaelige Theaterdirektør der ogsaa, fik regelmæssig Theatret eller et andet Lokale udleveret af Overkommandoen til fri Afbenyttelse, og nogle Timer senere rullede Tæppet op for Mortensens Kunst. Musikken spillede uden Betaling, hvad der kunde skaffes i Byen af Rekvisitter blev benyttet uden Betaling, aldrig har en Theaterdirektør havt saa faa og smaa Udgifter; intet Under at Mortensen var bleven en rig Mand.

Nu tog han sig Sagerne lettere; sjelden viste han sig paa Theatret, hele Ledelsen gled lidt efter lidt over i Lassens Hænder, den ufortrødne Lassen, der besørgede Alt, Reklamerne, Annoncerne, Plakaterne, de store Helteroller og hele Regien. Han stod nede og lynede i Kulissen, lod det regne og kastede Sol- og Maanestraaler ind paa Scenen, ruskede et Par Korister i Kraven og smed et Par næsvise Drenges ud paa Gaden! Alt i en Haandevending, og hvad »Adam« 40 Aar senere fandt paa »at besørge hurtigt og billigt«,

praktiserede Lassen allerede den Gang med ufortrøden Flid!

Saa længe Krigen stod paa, maatte Lassens egentlige Repertoire, Helterrollerne, hvile, thi Soldaterne vilde ikke give Penge for at se Blodet flyde paa Scenen, det saa de ofte nok ude paa Markerne, og Mortensen var altfor klog en General til at spille noget, der mishagede hans Publikum. Han diverterede derfor Jensenne med »En Søndag paa Amager« »Slægtingene« og »Abekatten«, og alle Lassens Anmodninger om at faa Lov til at spille Axel, Ingomar eller Hagbart, forblev ubønhørte. Men nu, da Krigen var forbi, og et mindre eksklusivt Publikum fyldte Stoleraderne — man var nu naaet frem til rigtige Theatre — fik Lassen Lov til at rase, og Mortensen selv var den der morede sig bedst over sin Regissørs Extravagancer.

Kun i Pengespørgsmaal stillede han sig idelig i Opposition til sin højre Haand; Mortensen vidste, hvad Penge havde at betyde, og nu, da han havde faaet Fingre i en Slump af dem, vilde han ikke igjen give slip paa dem.

»Madam Andersen maa virkelig have nogle kunstige Tænder« — forsikrede Hr. Lassen — »hun gjør mig ganske vaad, naar hun spiller Valborg!«

»Saa tør Dem af, Kjære!«

»Men Herregud, en tandløs Valborg!«

»De skulde have undersøgt hende tilbørligt, før De fik mig til at engagere hende!«

Valborg fik dog et Sæt Tænder paa Afbetaling, var ikke Alt tilbagebetalt før Sæsonens Slutning: »er s'gu Tænderne mine« — erindrede Direktøren hende om.

Lassen var henrykt, nu havde hans mangeaarige Medspillerinde, »min Heltinde«, som han udtrykte sig, faaet Tænder, hun læspede og spyttede ikke mere.

Det gik nu Slag i Slag med det Store Repertoire: Ingomar og Partenia, Lord og Lady Essex, Romeo og Julie figurerede hver Dag paa Plakaten, Lassen var Helten og Elskeren, og Madam Andersen Gjenstanden for hans overvældende Erotik.

Den onskabsfulde Mortensen kaldte de to Kunstnere sine »Kinesere«, de trak bedre, forsikrede han, end de paa Tivoli, der kastede med Knive, og der gjalt det dog Livet! Han sad hver Aften paa Tilskuerpladsen og lo himmelhøjt paa de mest rørende Steder. Nu havde han Raad til at more sig over sin egen Komædie, og han fandt, at det var en ypperlig Sport at deprimere de to store Kunstnere og opmuntre det højstærede Publikum, der lo med, naar Direktøren lo — noget maatte der jo være at le af.

Men naar Lassen ikke var i Affekt, kjedede Mortensen sig gudsjammerligt. Han holdt jo dette Menneske for sin egen Fornøjelses Skyld, hvorfor lod han ham saa sidde der og kjede sig? Og saa gabede Mortensen efter en større Maalestok! »Jeg giver ham 70 Rigsdaler om Maaneder for at rive mine Kulisser omkuld« — klagede han — »og se nu, han rører sig jo ikke af Stedet, det Asen!« — og Mortensen gabede som en Hvalfisk.

Denne uhyre Gaben skræmmede Lassen op, men distraherede ham samtidig: »De bærer en Kappe paa Deres Vogn og et Adelsmærke paa Deres Skuldre« — tiltordnede han Lord Merville. »Bravo!« — hørte man den uartige Direktør sige ganske højt dernede.

Lassen blev helt tummelumsk: »Inden i den Dame er et Værelse, De kjender« — deklamerede han videre. En homerisk Latter fra Baggrunden af Salen var Direktørens Svar paa og Anerkjendelse af denne sjelden vellykkede Forvrøvling. Men Publikum jublede.

Omsider maatte Lassen dog trække sig tilbage fra det store Repertoire, da hverken han eller det længer faldt i Publikums Smag. Mod Slutningen af Halvtredserne kom Farcen i Højsædet, og Mortensen var strax parat til at følge med. Hr. Lassens og Madam Andersens Hulken og

Taarer blev nu afløst af Offenbachs løsslupne Vildskaber og elektriserende Melodier.

Dog endnu et Par Gange skulde Lassen forskaffe sin Herre og Mester en af de gamle Nydelser. Første Gang var det i hans dobbelte Egenskab af Regissør og Skuespiller. Han havde sat »Esmeralda« i Scene og spillede selv den djævelske Domherre.

Skulde Lassen atter vise sig for Publikum, skulde det være i en Karakterrolle; man skulde dog en Gang faa at se, at han kunde mere end blot deklamere! Men allerede i første Akt begyndte det at gaa galt for ham. Dansen om Baalet havde taget Vejret fra ham, den var saa grotesk arrangeret, at Mortensen allerede nu lovede sig selv en mere end almindelig morsom Aften, og det slog til! I anden Akt kunde Domherren, efter at have puttet Dolken i Phøbus, ikke komme ud af Vinduet; paa Prøverne havde der intet Vindu været, kun en Aabning i Bagtæppet, nu da det var der, sad det $\frac{1}{2}$ Alen over Gulvet, og et gult vatteret Silkeskjørt fra et af Holbergs Stykker, som Hr. Lassen havde taget under Munkekappen for at faa den til at sidde lidt fyldig — viste sig nu at være for snevert, han kunde ikke skræve denne halv Alen op. Frugtesløst løftede han saa det højre, saa det venstre Ben, han kunde ikke faa dem over Karmen. Saa tog han en rask Beslut-

ning, han samlede saavel Munkekutten som Skjørtet højt op og hoppede saa med samlede Ben ud gennem Vinduet.

Denne Afgang kunde Mortensen ikke modstaa, han klappede som en rasende forlangte den da capo og lo, saa Taarerne trillede ham ned ad Kinderne; og Publikum fulgte hans Exempel.

I tredie Akt optræder en Bøddel: Lassen havde givet en Slagtersvend, der var Statist, en ildrød Shirtingsdragt paa, der sad uhyre stramt over hans fyldige Person, der til en vældig Øxe over Nakken. Naar Lassen som Domherren udbredte sine Arme, skulde alle knæle; kun Bøddelknægten skulde blive staaende; for Effektens Skyld var han anbragt helt nede ved Lamperne. Lassen sang sit Kyrië eleïkon, og alle knælede, den vel proportionerede Slagtersvend vilde ogsaa, — han syntes det var saa flovt at blive staaende ganske ene — men Lassens rasende Blik manede ham til Pligtopfyldelse. Saa foretog han igjen nogle forberedende knælende Bevægelser, men naar saa Lassens Blik ramte ham, for han atter op som en Springfjeder og vedblev hermed under hele Kirkescenen.

Disse ejendommelige Bevægelser i den stramme Shirtingsdragt vandt Mortensens udelte Bifald, især da nogle højst mistænkelige Knæk lod for-

mode, at Ballonen maaske snart vilde revne! Bifaldet var enormt.

Saa kom Taarnscenen: Domherren erklærer Esmeralda sin aldeles utilladelige Kjærlighed. — Her vilde Lassen slaa det store Slag, det var her, at Publikum skulde se, at han endnu kunde spille Komedie!

Som en Tiger kom han listende ind i den brune Munkekappe, der nu hang helt slatten om hans lange Person, thi Mortensen havde sendt Bud op, at Domherren var et Mandfolk og ikke et Fruentimmer, hvorfor Hr. Lassen havde at tage det gule vatterede Skjørt af, en Ordre Lassen højst nødig efterkom. Med gridske Blikke sneg han sig frem mod den sovende Esmeralda, han havde hørt tale om Naturalismen i den moderne dramatiske Kunst, med sære Fagter mente han, den skulde praktiseres, forvredne Øjne, stønnende Aandedrag og Smaahop paa Tæerne, var hans Midler. Nu tilhviskede han Esmeralda Replikerne, nu sprang han op og tordnede dem ud over det forbløffede Publikum med sine Lungers hele Kraft. Han var lige ved at vinde det gamle Herredømme over dem der nede tilbage, men da, i det afgjørende Øjeblik, kommer hans Hund og vrister ham Sejren af Hænde.

Lassen havde nemlig en grim, rødøjet og stumphalet Pudel, som han elskede saare højt.

Naar han om Aftenen gik paa Theatret, blev denne Ven omhyggelig lukket inde hjemme, men Esmeralda havde i den Grad lagt Beslag paa Kunstnerens Tænkning, at han for første Gang i sit lange Theaterliv havde glempt denne hellige Pligt mod sin Direktør sine Kunstbrødre og sig selv. Hunden var sluppet ud, havde listet sig ind paa Theatret og stod nu pludselig paa Scenen, gnidende sig fortrolig op og ned ad sin Herre.

Lassen, som syntes at »miste Publikum« — han anede ikke Hundens Tilstedeværelse — tog endnu kraftigere fat, han gjorde et Par Skridt tilbage for at komme i mere passende Afstand fra sin elskede, da, o Rædsel, skingrede et Par Jammershyl gennem Theatret! Lassen var kommen til at træde Hunden paa den ene Forpote. Han saa rædselsslagen ud, da han opdagede sin laadne Ven paa Scenen, Hunden hoppede derimod hylende om paa tre Ben, logrede og smigrede for sin Herre, medens Esmeralde styrtede halv kvalt af Latter om bag Løjbænken.

Men det var kun et Øjeblik, at Domherren lod sig imponere af den »Stumphalede«; resolut kastede Lassen Hætten tilbage, løftede op i Kutten og begyndte Jagten.

Men med Hætten havde han uheldigvis ogsaa raget Tonsuren af, og Hr. Lassens eget skaldede Hoved dukkede som et pillet Æg op af den brune

Hætte, medens Domherrekappen flagrede vildt om hans højt opløftede Arme. Rundt paa Scenen for han tænderskjærende med den hylende Puddel foran sig og i Krogen laa den halv-kvalte Esmeralda. Alt var nu et Hav af Latter, over hvilket man hørte Mortensens Stemme »Tæppet ned, Tæppet ned!« Men ingen turde lade Tæppet gaa ned, naar ikke Lassen gav Ordren, og Lassen var stadig paa Jagt efter sin Pudel.

Hvor elskværdig listede den sig ikke haltende omkring, stadig søgende at bedaare sin Herre, snart med et venligt Blink fra de rødkantede Øjne, snart med en helt elskværdig Logren med den lille Halestump. Men intet hjalp! Lassen listede stadig om efter Dyret med frygtelige Blikke og højt opløftede Arme, nærmere og nærmere kom han Forbryderen, der omsider opgav alt Haab og søgte Redning under Esmeraldas Skjorter.

Men intet var længer Lassen helligt! Han styrtede ned paa Gulvet og halede Hunden frem. Den hylede ganske forfærdeligt, og Esmeralda, der stod i den Formening, at Lassen havde spillet altfor naturalistisk, ikke mindre; dybt krænket styrtede hun ud til den ene Side, medens Lassen, der ikke anede, at han havde fornærmet sin Dame,

triumferende bar den stadig hylende Pudel ud til den anden Side.

Saa gik Tæppet ned! Publikum hylede omkap med Hunden, medens Mortensen drattede ned af Bænken af Henrykkelse.

»Nej, nu maa jeg have ham ud af Menageriet« — sagde han nogle Dage senere til sine Venner — »ellers ødelægger han mig i Bund og Grund!«

Publikum vilde nemlig ikke mere goutere »Esmeralda«; saaledes som den første Aften kom man aldrig til at more sig mere, og det herlige Kassestykke, hvoraf Mortensen havde lovet sig Guld og grønne Skove, maatte henlægges efter tredje Opførelse.

Saa gik Lassen om som Regissør alene, han var en falden Storhed! Endnu tumlede han med Maskinfolkene og Koristerne, kaldte dem »mine Herrer«, ja drev endog sin Høflighed saavidt, at han i »De Deporterede« kaldte Statisterne, »De Herrer Kjæltringer«, men det var altsammen bag Tæppet, »dem dernede« fik ham jo aldrig mere at se, »Mortensen, den Tyran, forhindrede ham i at komme frem!«

Saa kom det næste Solglimt paa hans Kunstnerbane, det var »Tordenskjold i Dynekilden«, der skulde skaffe ham den sidste store Sukces, en

Sukces, der desværre kostede ham hans Engagement hos Mortensen.

Mortensen vidste nemlig ikke, hvem han skulde betro »Tordenskjold« til, endelig kaldte han Lassen til sig.

»Kan De spille Tordenskjold?«

»Om jeg kan!« sagde Lassen med himmelvendte Øjne.

»Men uden Hund!« — fortsatte Tyrannen.

»Hunden er død — det vil sige, den blev slaaet ihjel efter hin sørgelige Aften« — sukkede Lassen.

»Og De vil forholde Dem rolig, ikke rase mere end nødvendigt, ikke ugle Dem ud med Guld og Fjer?«

Lassen lovede alt.

»Godt, saa er Rollen her, men slaar De ogsaa det Stykke ihjel, saa kan De bande paa, at jeg slaar Dem ihjel, og det endnu samme Aften! — Hvor længe vil De være om at lære Rollen?«

»Aa, jeg kan den i Morgen, men saa skal jeg memorere den.«

»Maa jeg saa bede om, at De lader være at memorere, vi giver Stykket allerede paa Søndag« dekreterede den uforbederlige Mortensen.

Lassen gjenfandt i denne Rolle en af sine gamle Paradehelte, og Publikum gjenfandt overrasket og forbavset sin gamle Lassen. Det jublede

atter over sin fordums Yndling. Se, han kunde virkelig spille Komædie endnu. Man forvexlede her, som saa ofte baade før og senere, Skuespilleren med Rollen!

Mortensen glædede sig i sit stille Sind over den gode Idé, han havde faaet ved endnu en Gang at trække Lassen frem. »Saadan en Gang imellem som Jubelolding« — sagde han til sig selv, — »kan han s'gu endnu trække til Trods for nogen spansk Flue.«

Allerede havde den praktiske Mand gjort sine Beregninger over de store Indtægter, dette mageløse Rabalderstykke vilde give ham, da ogsaa det blev ødelagt. Det gik saaledes til.

Lassen havde hele Aftenen holdt sig tappert, ikke en eneste Kulisse havde han rokket, ikke væltet noget Bord eller sparket til nogen Stol, han havde opført sig mønsterværdig. Saa mente Mortensen, at han nok, naar Tæppet var faldet, kunde love en lille Reklame for Stykket og sin Premieraktør, han gav derfor Ordre til Fremkaldelse, Hurraraab og Fanfare. Men det var mere, end Lassen kunde bære med Resignation!

Tæppet gik op, og efter at Scenen havde staaet tom nogle Øjeblikke, kom Tordenskjold langsomt og højtidelig ind paa Scenen med det dragne Sværd i den ene Haand og alle fem

Fingre paa den anden vifteformig udspændte over Hjærtstedet.

Han kom ned til Lamperne, sænkede Kaarden yderst elegant og forsikrede med sit mest forbindtliges Smil:

»Vel var det en stor Sejr, Helten vandt hin Morgen i Dynekilden, men den overstraaler dog ikke den Sejr, jeg har vundet her i Aften:«

Virkningen kan ikke beskrives. Publikum hylede af Glæde og blev ved at kalde Helten frem. Til Slutningen raabtes der: »Aa hvad, sig Noget!«

Men Lassen rystede paa Hovedet, han havde talt.

Imidlertid, da Publikum ikke paa nogen Maade lod sig tilfredsstille, lod Lassen Tæppet gaa op for tiende og sidste Gang. Selv laa han paa Knæ foran Soufflørkassen, og stirrede med foldede Hænder op i Sofitterne.

Det var dog for meget, selv for Mortensen: »Nej, nu maa jeg have ham paa en Sindsygeanstalt« — betroede han sine Venner, — »han er skrup pinende gal!«

Og Mortensen afskedigede sin Ven og højre Haand, »Tordenskjold i Dynekilden« gik nemlig samme Vej som »Esmeralda«; Lassens Begejstring havde ogsaa ødelagt dette Kassestykke, og Mortensen glemte rent, at han havde sin store Part

i Ulykken; hvorfor lod han Trompeterne skingre og Hurraraabene lyde, han maatte jo dog vide, at hans Ven ikke kunde modstaa saa eklatante Ovationer.

Saa gik Lassen til et af de smaa Theaterselskaber, og her vedblev han at spille Helt og Elsker til sin Død. — At spille Komædie var for ham Livet!

Som Dreng havde han paa det kongelige Theaters Maskinloft indsuet Begejstringen for den store Kunst, han havde set Frydendahl, Ryge, Nielsen og Winsløv spille Komædie, — og Begejstringen svigtede ham aldrig.

Lidt mindre Begejstring og lidt mere Reflektion vilde have gavnet ham lige saa meget, som lidt mere Begejstring og lidt mindre Reflektion vilde gjøre godt paa Nutidens Skuespilkunst.

CARL HAGEN OG ANTON MELBY.

November 1868 strandede den russiske Fregat »Alexander Newski« ved Harboøre. Samme Efteraar havde Carl Hagen forladt »Casino« og havde dannet et Provinsselskab, hvor med han spillede Komedie i Aarhus.

Ovennævnte Stranding gav Anledning til at Anton Melby kom til Byen, han havde været paa Harboøre for at tegne Vraget, paa Tilbagevejen til Hamburg, hvor han den Gang boede, vilde han udhvile sig nogle Timer i Aarhus, hvor man i de Tider maatte omskifte Jærnbanen med Diligencen, naar man vilde Syd paa. Først i Fredericia tog Jærnbanen atter fat.

Disse faa Timer blev til hele sex Uger, og det gik saaledes til.

Hagen boede paa »Hotel Royal« og sad just

ved Table d'hôte med den Kreds af Venner, der stadig søgte den ualmindelig underholdende Mands Selskab, da Døren gik op, og de rejsende Nord fra strømmede ind i Salen. Alle søgte de ledige Stole, kun en høj Mand med Fip og Overskjæg, ledsaget af en mørk, elegant paaklædt Dame, blev staaende i Døren og fixerede Selskabet med sine smaa stikkende Øjne. Paa en Gang udbreder han sine Arme og raaber til Selskabets yderste Forbavselse: »Carl«!

Hagen lader Kniv og Gaffel falde og svarer med et: »Anton«! — og Vennerne laa i hiandens Arme.

Efter mange Aars Adskillelse, Hagen havde været i Norge og Melby i Paris, traf Vennerne atter sammen.

Næppe var det opskræmte Table d'hôte kommet til Ro, før en ny Forstyrrelse indtraadte.

»Du har det godt Kjære, ikke sandt« sagde Melby, efter at have præsenteret sin Hustru, den mørke høje Dame — »jeg kan se det paa dig.«

At spørge Hagen om hans Befindende, var det samme som at gyde Vand paa Ild. Den straalende glade Mand blev forvandlet til en Misanthrop, de godmodig leende Øjne til Sørgefakler, de brede, kraftige Linementer snørte sig sammen som en Rimpepose, og han stønnede

og sukkede: »Hvorledes skal en ulykkelig, der lider af Sukkersyge, kunne have det godt?«

»Sukkersyge!« raabte Melby og for op, som var han stødt til Vejrs af en elektrisk Gnist — Sukkersyge, den kan jeg kurere, jeg kan kurere alle Sygdomme.«

Den store Kunstner havde virkelig den Svaghed, at han troede sig mere Mediciner end Maler.

»Syg — syg!« og de smaa stikkende Øjne syntes at ville bore sig ind i Vennens.

»Dødssyg!« — sukkede Hagen med en Mine og en Betoning, som om han allerede laa i Døds-kampen.

Table d'hôte spidsede Øre.

»Alida, hører du, forstaar du, min Ven er meget syg?«

Fru Melby svarede temmelig ligegyldig og med stærkt fremmed Accent: »Jeg forstaar meget godt.«

»Vi maa blive her?«

»Du vil kurere ham?«

»Ja, er det blot muligt, men Sukkersyge?«

Fruen trak paa Skuldrene, med en fortrædelig Mine, Melby fordybede sig i Meditationer.

»Ja, Kirsebærstilke, Dekokt af Kirsebærstilke kan redde ham. Havde Michael Wiehe, som jeg traf i Paris, taget mod dette Raad, havde han levet den Dag i Dag. Han vilde ikke rejse hjem og — døde. En stor Kunstner mindre!«

»Skal jeg ha'e Kirsebærstilke?« — spurgte Hagen helt ynkelig.

»Netop, du skal nok komme dig, min gamle Dreng.«

»Men man kan ikke faa Kirsebærstilke i November« — indvendte Hagen, og hans sure Ansigt livedes atter op, dels ved den Komik, der var over Situationen, dels ved Synet af den indbagte Skinke, der netop nu blev serveret.

Melby værdigede ikke Skinken den fjerneste Opmærksomhed. Under de sammentrukne Bryn fløj hans skarpe Blik rundt i Salen, medens han ivrig strøg de storè blonde Mustacher med Tommel- og Pegefinger.

»Nej, ikke her, ikke i Danmark, men i Hamburg. Kellner telegrafer strax til min Bankier, Pontoppidan i Hamburg: »Send øjeblikkelig Anton Melby et Pund Kirsebærstilke!«

Lystigheden blev ret almindelig Bordet rundt, medens Melbys truende Blik fløj fra den ene til den anden.

»Du gode Gud, Kirsebærstilke« — smaalo Hagen.

»Stille, nu spiser vi« — og den vrede Kunstner Blik lynede atter ned over det ganske Table d'hôte.

Svartelegrammet lød: »Ingen Kirsebærstilke i Hamburg paa denne Aarstid«.

»Du gode Gud«, udbrød Melby rasende, »spørger jeg, hvor de findes? Telegrafer igjen: »Søg dem i Frankrig, i Algier, et Menneskeliv beror derpaa.«

Nogle Dage senere kom Kirsebærstilkene eller i alt Fald noget, der saa saaledes ud, og nu begyndte Kuren.

Hagen, for hvem det hele var en god Spas, lod som han troede paa sin Vens Lægekunst, Provinsbyens Kjedsomhed, blev jo en Del oplivet ved Melbys Forbliven. Han forsikrede daglig den selvbestaltede Doktor, at han tydelig kunde mærke, at nu kom han sig, og Melby blev derved ivrigere og ivrigere. Tidlig og sildig vor han paafærde med at koge, destillere og hælde paa Flasker, forgjæves beklagede Alida sig over den rædsom lange Tid, de blev, forgjæves forespurgtes der fra Hamburg om, naar de og de bestilte Malerier blev færdige, Melby havde kun et at leve for, at kurere Hagen for Sukkersygen.

Men »de skjønne Dage« hører hurtig op, altid gjentager denne triste Historie sig, og da Hagen i otte Dage havde moret sig kostelig med at agere Patient, begyndte han at trættes ved den Umydighedstilstand, hvori hans Ven havde bragt ham. Han maatte ikke spise det og ikke drikke det, at se til Kartofler var farligt, at smage

— blot at smage paa Champagne, selv om den var nok saa »drejet« — var Døden.

Saa kneb Hagen ud og fik sine Venner til at agere for sig, nogle maatte lade sig behandle som Patienter, andre havde kun den Opgave at sidde stille og høre paa Melbys Historier. Og af dem havde han mange, ikke som hos Hagen et helt Lager, han tog frem, lige fra den Gang han rejste med Baadebyggeren til Norge, og saa til de aller seneste Dages Begivenheder, nej Melbys Historier vare alle Fantasier, Øjeblikkets Børn, der fødtes og døde i samme Time; han gjentog aldrig sig selv, hans Fantasi skabte stadig nye Billeder. Et Ord, et Spørgsmaal, men især en Modsigelse, og Olien var gydt over Ilden. Med gnistrende Øjne, store Armbevægelser og en aldeles overvældende Energi i Foredraget, fortalte han saa de mærkeligste Ting, som han paastod, han havde oplevet paa de mærkeligste Steder paa Jordkloden.

Denne Svaghed kjendte Hagen, naar han derfor vilde være fri for Doktoren, lokkede han blot Fortælleren frem, og naar Melby saa havde begyndt at fantasere »lave Romaner« kaldte Hagen det for, listede han af enten til Prøve eller til en lille Middagslur, begge Dele, forsikrede han, var lige nødvendige for ham som Skuespiller.

»Naa, det var den Gang, du var i Paris.«

»Den Gang! Jeg har levet der i aarevis! Jeg har jo malet mit store Linieskib der!«

»Saa, har du malet et Linieskib.«

»Ja, i selve Tuillierierne, Tredækkeren Napoleon den Tredje!«

»Saa — er der et Skib af det Navn?« Hagen vidste det godt.

»Herre Gud, Kjære, den franske Flaades stolteste Skib. Du har hørt det omtale?«

»Jeg — aldrig i mine Dage« — forsikrede Hagen med den troskyldigste Mine af Verden.

»Ja, I Skuespillere kan være morsomme, men I kan min Sandten ogsaa være stupide.«

»Det følger med Bestillingen — kjære Anton.

»Mine Herrer, jeg skal fortælle Dem om denne Sag, det vil dog maaske mere Dem lidt« — og Melby drejede sig om mod Selskabet, medens Hagen med et forstaaende Nik listede ud ad Døren bag ved ham.

»Jeg levede som sagt i Paris, det var lige før Krimkrigen; den tavse Mand i Tuillierierne var Verdens Centrum! Han havde bestilt et stort Lærred, en Mariner, Napoleon den Tredje, for Damp og Sejl i rum Sø, den svære Kasse duvede, jeg havde givet den en halv Storm at muntre sig med.

Nuvel, at male langtrullende Bølger er min Force, og paa dette Lærred var det lykkedes mig

fortræffelig. En Dag sender Kejseren en Adjudant, — Søofficer var han og en prægtig Karl — over for at se, hvorledes det stod til med »Skibet«, som han udtrykte sig.

»Skibet er færdigt« — svarede jeg koldt og og trak mig noget tilbage, »min Sø mangler endnu lidt i at være, som jeg ønsker den.«

Han stod længe med korslagte Arme og saa paa Billedet.

Men paa en Gang gjør han en højst mærkelig Bevægelse, jeg styrter frem, griber ham i Armen og spørger: »Hvad har De i Sinde, min Herre?«

»Jeg vil have dette Billede, min Herre, og jeg har ladet mig fortælle, at ønsker man en Ting, saa skal man blot — —

»Men Billedet er jo Kejserens!«

»Nuvel, saa mal et andet til ham med et Skib, jeg vil have denne Sø!«

Vi bleve gode Venner, jeg lovede at male ham en Sø, og han inviterede mig saa med til Krim, han var bleven Chef for den nye store Fregat »Henrik den Fjerde«, der skulde afgaa til Sortehavet en af de første Dage. Saa ombyttede jeg Kejserens Gjæstfrihed med en af hans Skibschefers, de store Sale i Tuillierierne med den snævre Køje i »Henri quatre«.

»Hændte der saa noget mærkeligt paa »Henri quatre«?« spurgte en af de Tilstedeværende, idet han

gjorde sig Umage for at snøvle saa fransk som muligt.

Melby, der var sunken sammen, for op, hans Øjne skød Lyn, han var atter Fyr og Flamme.

»Om der hændte noget, raser De, Menneske! Gaar man i Krig uden at opleve noget! Du gode Gud, hvad skulde man der saa?«

»Jeg mente noget rigtigt?« sagde den anden, dygtig forbløffet.

Melby slog om. Uendelig ligegyldig kastede han sig tilbage i Stolen og gabede: »Ah bah, Bagateller! »Henri quatre« var paa et hængende Haar gaaet under med Mand og Mus.«

»Er det muligt, et saadant Skib, en saadan Kaptajn?«

»Netop paa Grund deraf, uden det udmærkede Skib havde den dristige Mand aldrig vovet Æventyret.«

»Aa, fortæl — fortæl!«

»Det var foran Tartarusklipperne! Kjender De Tartarusklipperne, mine Herrer?«

Ingen havde nogensinde hørt dem omtale.

»Det tænkte jeg nok. De ligger i det ægæiske Hav; vil man uden om dem, er det mangel Etmaals Sejlads, tør man gaa forbi dem — nu, vi gik forbi dem! Tænk Dem, mine Herrer, tre Klipper, der lodret rager op af Havet, et Par Hundrede Meter høje; at blive slynget mod disse

Granitvægge er Døden! Men min Ven udfordrede Skjæbnen, han styrede langs Klipperne, trods Paa-landsstorm og høj Sø!

Men Strømmen var imod, og først da vi var komne ind under Klipperne, opdagede vi denne Fatalitet. Skibet vilde ikke gjøre Fart, de høje Søer kastede det uafbrudt hen mod Klippevæggen, Vandets Tilbageslag atter ud fra den, vi svævede pludselig mellem Liv og Død!

»Mere Damp!« — brølte Kaptajnen ned i Maskinrummet.

»Har alt hvad den kan taale!« — meldte Maskinmesteren tilbage.

»Hundrede Pund mere!«

»Vel!«

Men det hjalp ikke. Skibet blev uafbrudt slynget frem og tilbage ved Klipperne, et Par Tommer til, og vi havde været masede.

»Tohundrede Pund mere!« beordrede den uforfærdede Mand, men Skibet kom ikke af Stedet.

»Firehundrede Pund mere — Fem Hundrede Pund mere! — lige saa godt sprænges i Luften som knuses mod disse forbistrede Klipper!«

Spændingen var uhyre, alle stode i Vand til Halsen og stirrede forventningsfulde op til Kaptajnen. Skulde man flyve til Vejrs eller gaa til Bunds? Situationen var frygtelig, over os de iskolde Granitmasser, under os den overanstrengte,

pustende og stønnende Dampmaskine. Kun min Ven var rolig, han saa paa mig og sagde: »Slipper vi levende herfra, har jeg givet Dem et prægtigt Motiv til et Søstykke. Hvad behager?«

I det samme begynder Skibet at gjøre Fart, langsomt glider vi forbi Klipperne, og da vi lykkelig og vel har klaret den sidste, sætter Kaptajnen alle ti Fingre for Næsen og raaber, paa Fransk naturligvis: »Farvel, mine Venner, I har foraarsaget mig megen Glæde!« Saa vender han sig til mig, slaar mig paa Skulderen og siger: »Kom saa, Melby, nu skal vi have Frokost!«

»Frokost, under disse Omstændigheder? Umuligt! Kokken maa jo være druknet derinde i Kabyssen.«

»Jeg indestaar for ham,« forsikrede Kaptajnen, og virkelig: med sex Fod Vand over Hovedet havde den prægtige Fyr lavet os Beuf à la Soubise — fortræffelig!«

Melby syntes atter at ville gaa istaa, han lænede sig tilbage i Stolen og saa træt op mod Loftet.

»Og saa kom De ind i Sortehavet?«

»Hvorledes? Sortehavet?« han havde tydelig nok glemt at han var paa Vejen til Krim. Men rask tog han sig sammen, mønstrede opmærksomt sin Tilhørerkreds og sagde:

»Sortehavet! Ja vist, ja vist, lad mig se.

Ah, nu husker jeg det, vi skulde i Krig, ikke sandt?»

»Ja, skulde De ikke til Sebastopol?»

»Naa, var det der vi skulde hen? Nok muligt, men — vi strandede forinden.«

»Umuligt! De var jo med i Krigen!»

»Selvfølgelig, men mine Herrer, derfor kunde vi da godt strande.« Og han tog atter fat.

»Henri quatre« fik det Hverv at rense den østlige Kyst for Tartarhorder, og vi var ikke sene med at komme derhen. Men min Kaptajn var for ivrig, løb Landet for nær og grundstødte og — ja, der stod vi. I et Nu var vi omringet af Kosakkerne, der myldrede ud imod os.

»De skal have Rottekrudt,« sagde min Ven, og lod Skibets ene Side, den mod Land naturligvis, blændere med alt det Sejldug, der fandtes om Bord. Kosakkerne, der ikke anede hvad han havde for med dem, kom nærmere og nærmere, i Hundredtal myldrede de frem: »Fyr!« — der laa de i Tusindtal, døde og saarede. »Henri quatre« kom naturligvis af Grund og til Sebastopol, men et Par Dage senere havde Melby glemt alle de Underværker, den brave Kaptajn havde gjort for at hidføre dette lykkelige Resultat, thi til Hagen, der deltagende spurgte om Skibet, svarede han: Smadret! Om han derved var bleven Krigsfange, eller paa hvilken anden Maade han var kommen

til Sebastopol, fik ingen at vide, men han havde været der, thi: »da Franskmændene stormede Malakoff, blev Russerne staaende i Taarnet«. Vi raabte til dem: »Saa flygt for Pokker!« men de rørte sig ikke af Stedet! Da vi skulde se efter, vare de lænkede til Kanonerne! Tænk Dem, mine Herrer, den barbariske russiske Regjering havde lænket Landets Sønner til Kanonerne! Vi gav dem naturligvis allesammen fri!« —

En anden Gang, da intet syntes at ville hjælpe paa Fortællertalentet, maatte Hagen atter sætte Maskinen i Gang.

»Hvorledes gik det med de to gamle Kinesere — dem du ved nok?«

Melby kunde aldeles ikke erindre nogle gamle Kinesere.

»Herre Gud, dem, der besøgte dig i Atelieret — vilde de ikke males?«

Dette var mer end nok til at sætte Melbys Fantasi i Sving. Jo, der havde været to Kinesere hos ham en Gang for mange Aar siden, og de havde fortalt ham, hvorledes det egenlig hang sammen med Syndfloden.

»Ser De, mine Herrer, Folket med den mangesindaaarige Civilisation ved Besked herom. Et Sted i Indien findes der en Flod, der ved sit Udspring kaldes Sindus, senere Indus, og den traadte en Gang over sine Bredder og anrettede store Øde-

læggelser; blandt andet mistede Job ved den Lejlighed alt, hvad han ejede; Historien om hans Bylder er det rene Fantasteri! Nuvel, mine Herrer, Sindus-Indus er bleven gjort til Syndus, senere til Syndfloden, alt, hvad der fortælles mere, er Opspind fra Ende til anden.«

Hagen, der vilde have listet væk, blev saa imponeret af disse historiske Data, han saa uforvarende havde fremkaldt, at han spurgte: »Men Bibelen?«

»Du mener det gamle Testamente, Carl? Men den Bog er jo sammensat af Løgn, Voldtægt og Blodskam, Gud maatte jo ikke være Gud, men en Molok, dersom alt, hvad den fortæller, skal antages for Sandhed!«

Hagen blev mere og mere betuttet, han vilde indvende et eller andet, men Melby var kommen i Extase.

»Tro kun mig og mine Kinesere« — tiltordnede han sin Ven — »vi er til at stole paa, medens din Svineslagter jo hverken ved ud eller ind!«

Hagen skottede ængstelig til sin Ven.

»Min Svineslagter! Er det ham paa Vesterbro, du mener, saa vil jeg sige dig, at han er aldeles ikke fra Forstanden.«

»Jeg mener s'ku ikke ham paa Vesterbro.«

»Men hvem da?«

»Moses — naturligvis!«

»Ih du store Kineser — Moses! Men var han Svineslagter?«

»Ja, — og Svineexportør en gros, det er jo velbekjendt!«

Hagen sank sønderknust sammen, en saa uhyre Viden tog rent Vejret fra ham.

»Ved du maaske, hvorfor han forbød Jøderne at spise Flæsk?«

»Han havde maaske opdaget Trikinerne?«
vovede Hagen at formode.

»Trikinerne!« raabte Melby aldeles ude af sig selv (formodenlig var Sortien taget fra ham) —

»Nej, nej, — det var, det var fordi — han vilde exportere alle de Svin, der fandtes, at de andre ikke maatte æde dem. Han skal have drevet en meget stor Forretning!«

Højtidelig Tavshed!

Men Hagen havde faaet Blod paa Tanden, idag var hans Ven mageløs, han maatte vist kunne slaa endnu flere Gnister ud af ham.

»Tjente han mange Penge ved saa skammelig at snyde Jøderne for Flæsket?« — spurgte han yderst spagfærdig.

»Mange — uhyre mange!«

»Ja men hvormange? Ved du ikke det, Anton?«

Melby var saa fordybet i sin Fantaseren at han ikke mærkede Vennens skumle Hensigter.

»Aa, jeg tænker nogle Hundrede Tusind Francs.«

»Herre Gud, var det det hele?«

»Jeg mener naturligvis om Dagen« — rettede Melby hurtigt.

»Tohundrede Tusind Francs om Dagen, hvad brugte han da alle de Penge til?«

Melby trak medlidende paa Skuldrene: »Saadan et Par Skilling,« henkastede han.

»Nej hør, ved du nu hvad —, insisterede Hagen — du vidste jo ikke, Anton, hvad du skulde gjøre med Tohundrede Tusind om Dagen?«

Melby for op: »Tohundrede Tusind! Nej, lad os sige Tohundrede Tusind Millioner om Dagen, det kunde man godt bruge.«

Hagen spærrede Mund og Øjne op: »Om Dagen! Men du sødeste Gud, hvorledes vilde du bære dig ad med det?«

Som en Imperator saa Melby ud over Forsamlingen, han betænkte sig kun et Øjeblik, saa sagde han langsomt og højtidelig:

»Havde jeg Tohundrede Millioner om Dagen, vilde jeg kjøre paa mine egne Jærnbaner hele Verden over!«

Hagen sagde ikke et Ord mere.

Efterhaanden kjølnedes Melbys Begejstring for

den syge Ven, der altfor ofte listede af, naar han netop skulde beundre ham, og Hagen, paa sin Side, var nu bleven inderlig kjed af Kirsebærstilkene; men hvorledes skulde han slippe ud af sin Plageaands Kløer?

Melby gik ikke længer i Theatret for at se sin Ven i »Et Parti Piquet« eller som Jeppe, og Hagen drak ikke mere Kirsebærvandet: det Snavs hjalp jo ikke det mindste.

Det bar hen mod en Katastrofe. Saa en Dag kom der en Embedsmand ovre fra Vestkysten. Melby havde logeret hos ham, da han tegnede »Alexander Newsky«; til Gjengjæld havde han nu inviteret ham nogle Dage til Aarhus, hvor han skulde glædes ved Civilisationen og Melby. Desuden var Manden hans Redningsmand, han havde draget Melby op af Kvægsandet, hvori han en Dag var dumpet ned til Halsen.

»Men De har jo ogsaa været min Redningsmand« — bemærkede Manden fra Vestkysten.

»Ah, den Ubetydelighed taler vi ikke om!« henkastede Melby.

»Jo, absolut« — mente Hagen — »lad os dog høre, har du doktoreret paa ham?«

»Netop! Ser du Carl, min Ven fik Halsbetændelse, der gaar Bud til Lægen, en gammel udlevet Mand kommer og vil bruge Helvedessten

i en Pennepose. Heldigvis kommer jeg til og forhindre dette Attentat paa min Værts Liv.«

»Attentat?«

»Herre Gud, er du saa uvidende, at du ikke ved, hvorledes Frederik den Femte døde?«

Hagen var atter imponeret.

»Hans Hofmedikus vilde behandle en let, endogsaa meget let Halsbetændelse paa samme Maade, men hvad sker? Helvedesstenen glider ud af Penneposen og ned i Majestætens Mave og — væk var han.«

Selvfølgelig blev »Manden« hurtig Hagens Objekt, han var en af den Slags, han kunde »drive« med. Snart havde han faaet ham under Indflydelse, og Melby mærkede til sin store Sorg og Harme, at han nu lystrede Hagen mere end ham.

Saa kom Explosionen.

En Aften befalede Melby Manden at spise Fedtebrød med Schweitserost paa. Manden sagde nej!

Melby skottede mistænksomt over til sin »Ven«, han tvivlede ikke om, at det var fra ham, Parolen var givet.

»Vennen« optog Handsken, han formelig kjælede for Manden fra Vestkysten, lavede Smørrebrød til ham — naar Hagen var i rigtig godt Humør, smurte han Smørrebrød til sine Venner — og fortalte ham hele Norgesrejsen, lige fra Begyndelsen med Baadebyggeren, der hver Aften blev

lagt paa castrum doloris for en Entré af fem Skilling, — Hagens Lommepege paa denne mærkværdige Rejse — til Flæskeuddelingen i Christiania mange Aar senere, dette enestaaende Kreditoropgjør, hvor med han og Adolf Rosenkilde tog Afsked med Norges Hovedstad.

Manden fra Vestkysten blev mere og mere fortunlet, men rykkede stadig Hagen nærmere.

Melby strøg i Tavshed sine Moustacher, et Tegn paa, at han »fantaserede«, han maatte jo stoppe sin Ven op, skulde han ikke helt tage Luven fra ham, og ganske bemægtige sig »Manden«.

»Har du hørt om Amerikanernes sidste Opfindelse, Carl?«

»Nej, har du en ny?«

Melby lod, som han overhørte Spydigheden.

»Ja, nu bruger de Hvalfisken som Drivkraft, eller rettere Trækkraft. En udvoxet Hval dresse-res til at trække Skibe, den spændes for en halv Snes Fartøjer, og afsted gaar det over Atlanterhavet med uhyre Fart. Dampskibe vil snart være en Saga blot.«

»Hvorledes bærer de dem ad med at spænde en saadan Krabat for?«

»Man forklarer den, hvad man vil.«

»Og saa lystre den?«

»Absolut! Hvalfisken er et lærvilligt Dyr, man kan se det paa dens smaa intelligente Øjne.«

»Naar saa du sidst en Hvalfisk i Øjnene, kjære Anton?«

Melby overhørte ogsaa denne Spydighed og gik videre.

»Hvalfisken og Elefanten er Verdens intelligenteste Dyr. Vil De tænke Dem, mine Herrer, at i Algier, ved det Zouavregiment, hvis Gjæst jeg var, havde vi en Elefant, som havde lært sig selv at pløje, saa, tromle og tærskel! De to første Operationer foretog den med Snablen, de to sidste med Fødderne.«

»Er det muligt?«

»De tvivler vel ikke, mine Herrer?«

»Gud bevares, naar De selv har set det.«

Manden fra Vestkysten var ligeved at tabe baade Næse og Mund.

»En Dag var vi ude paa en Rekognoscering, vi skulde over en Flod, men kunde ikke finde Vadestedet. Hvad gjør saa Elefanten, der havde forstaaet vor Raadvildhed? Den traver op paa en Høj, ser op og ned ad Floden, paa en Gang udstøder den sin Trompetlyd og peger med Snablen hen paa et bestemt Punkt — Vadestedet.«

Længer kom han ikke, thi i samme Nu havde Hagen lavet sig om til den kloge Elefant; Øjnene blev nogle smaa bitte rullende Tingester, og Næsen ved Hjælp af alle ti Fingre til en veritabel Snabel, der aldeles vanvittig viftede hid og did

og sluttelig struttede lige op i Næsen paa den aldeles konsternerede Melby. Samtidig hørtes en vidunderlig Trompetlyd og Ordene: Jeg er den kloge Elefant, den kloge Elefant! Virkningen var ubeskrivelig, alle brast i Latter, kun Melby saa truende ud; Manden saa beundrende paa Hagen, der med straalende Humør fortsatte sine Snabelsvingninger. Endelig kunde Manden ikke dy sig længer, hans Mundvige begyndte at dirre.

»Ikke le!« tordnede Melby og fixerede sit Objekt med de forfærdeligste Øjekast; men det nyttede ikke.

Manden var erobret af Hagen, og med et: »Nej, De er dog mageløs!« styrtede han sig i hans Arme.

Dermed var Venskabet, Kuren og Opholdet i Aarhus ude. Alida modtog rolig den forløsende Ordre: »Pak Kufferterne, min Kjære, i Morgen rejser vi!«

Næste Dag gjorde Melby Hagen sin Afskedsvisit, han var i stramt Formiddagstoilette med Æreslegionens Baand i Knaphullet. Det var jo trist, at han maatte afbryde Kuren, men Kejseren af Rusland havde bestilt »Alexander Newsky« i Olie og — en Kejser kunde man ikke lade vente.

»Ja, du forstaar mig, Hagen?«

»Udmærket! Maa jeg beholde Kirsebærstilkene til en Erindring om dig?«

»Bevar dem eller brug dem, som du vil, gjør du det sidste, redder du dit Liv.«

Hagen gjengjældte Visiten, Fru Alida udtrykte sin Glæde over, at det nu var forbi med det kjedsommelige Ophold, men havde det gavnet hendes Mands gamle Ven, havde det jo ikke været helt unyttigt.

»For mig har det været til uhyre Nytte og Fornøjelse« — forsikrede Hagen — »ikke mindst fordi jeg derved har havt den Ære at gjøre Fruens elskværdige Bekjendtskab.«

Vognen rullede ud af Porten, medens Hagen foldede sine Hænder og sukkede: »Naa Gud ske Lov, at jeg lever endnu, for havde dette været sex Uger til, havde han da taget Livet af mig. Skal vi saa gaa ind og spise Frokost?«

„GJENGANGER“-PREMIÉREN.

Sollyset flimrede over den lille svenske Sundby, de smaa pyntelige Herrer i de smalle pyntelige Gader badede sig i Solglands, Brostenene, smaa og spidse, brændte under Støvlesaalerne.

Kun en Ting var stor i den lille By: Theatret; det ragede op over alle de smaa Huse, en Elefant i en Myggesværm! Det var Byens Stolthed. Med store Anstrængelser havde man faaet det opført, med endnu større Anstrængelser søgte man at holde det aabent, det kunde ikke betale sig at spille paa det, thi Udgifterne blev jævnlig større end Indtægterne.

Man var derfor — Theaterdisponenten i alle Tilfælde — lige ved at daane af Henrykkelse, da August Lindberg midt i Sommerheden meldte

sin Ankomst, han vilde opføre »Gjengangere«, Byen skulde nyde den Ære, at Premièren fandt Sted her.

Alene for at bevise Byen en Ære, var det nu ikke. Det kongelige Theater i Kjøbenhavn havde nægtet Ibsen at opføre Stykket, saa solgte han det med Eneret for hele Skandinavien til Lindberg, og for at komme Kjøbenhavn saa nær som muligt, var det, at Lindberg valgte den lille By ved Sundet.

Det var nogle Dage før Premièren, at et livligt Selskab balancerede op mellem de spidse Brosten gennem den smalle Gade, Maalet var en Villa oppe paa Bakkerne bag Byen. Baronen og Baronessen, begge Kunstvenner, havde inviteret til »en liten tilställning«, Selskabet bestod af Skuespillere og Journalister fra Stockholm, Christiania og Kjøbenhavn, man havde sat hverandre Stævne her for denne mærkelige Premières Skyld.

Villaen laa henrivende, man havde Byen og Sundet for sin Fod, og gik man ud mod Skrænten, hvor Baronessens Atelier var indrettet i en allerkjæreste Kiosk med omløbende Veranda, kunde man se hele den danske Kyst, lige fra Odinshøj helt ned til Kjøbenhavn.

Villaen kaldte det elskværdige Ægtepar »Versailles«, Kiosken »Lille Trianon«: »Jeg haaber« — sagde Baronen — »at Baronessen og jeg der
Theaterfolk.

ved bliver interessantere, disse Navne maa jo minde om Ludvig den XVI og Marie Antoinette!«

Baronessen truede: »Baronen taler saaledes, fordi Sladderen dernede siger, at jeg ødelægger ham med min Kiosk og mine Malerier, men jeg haaber, der skal mere til.«

Aftenen var mere end almindelig vellykket, den frie Kunstnertone beherskedes af Værtens og Værtindens fine Takt. I Sverig bliver »Selskabet« overhovedet aldrig formløst.

Ved Souperen begyndte Bølgerne at gaa højere, en af de danske Journalister maatte naturligvis holde Tale, for ham var det umuligt andet!

Han havde været henrykt over det Skjønhedsindtryk, han her havde modtaget, den fine, noble Kunst, han havde set i Kiosken derovre, det var især Fru Baronessen, han havde at takke for disse herlige Timer, der desværre ak — snart vare svundne, saa skulde han atter til at lide; »thi ikke sandt Baronesse, De ved, at jeg, foruden at være Journalist, tillige er Forfatter, altsaa Kunstner, og De ved, at vi Kunstnere lider, naar vi producerer, spørg blot Jonas Lie! For Tiden skriver jeg paa en Roman, den tager al min Kraft, for hver Scene faar jeg nervøse Opkastelser, efter hvert Kapitel — bøvimer jeg!«

»Hvori bestaar hans Misère?« spurgte Baronens sin Sidemand.

»Ja han siger — at han bliver søsyg af det meget Skriveri.«

»Ih, men lad ham saa lade være, naar han ikke kan taale det« — smaalo Baronen.

»Ja I Danske er nogle pokkers Karle til at rose Jer selv,« sagde en Stockholmer-Journalist. — »Jeg skriver ogsaa Romaner, men ta mig tusan om jeg besvimer!«

»Og saa er Deres Bøger endda saa bindstærke« — sagde en anden Dansk —.

»Man kan jo dræbe Mennesker med dem.«

»Store og stærke som jeg selv, ha, ha! Ja vi Nordmænd har Urkraften i os.«

»Hvad behager, er De ikke Svensker?«

»Jo, men født Nordmand. Kan Herren ikke se det paa mig?«

»Jo, jeg syntes jo nok, at Deres Udtale — «

»Smaa Folk, smaa Bøger, store Folk, store Bøger« — sagde Norsk-Svenskeren og saa noget ringeagtende paa den spinkle danske Forfatter.

»Gud ja, det store Sverig-Norge og det lille Danmark« — læspede denne.

»Jo, vi er Karle for vor Hat. Har vi maaske ikke sat Kong Oscar Stolen for Døren?«

Den sidste Replik var henvendt til Baronen, der fornemt og dog skarpt svarede: »Vi Svenskere ønsker ikke at blande os i Norges indre Affærer.«

Norsk-Svenskeren blev tavs, Reprimanden havde virket.

»De er saa tavs Hr. Lindberg« — sagde Værtinden, vel nærmest for atter at faa Konversationen i Gang.

»Jeg forstaar ikke, hvad min Ven derhenne mener med det store Sverig-Norge og det lille Danmark« — sagde Lindberg — »Danmark kan jo fuldt ud maale sig med Broderlandene paa alle aandelige Omraader. For os Skuespillere er det danske Publikum saa fornøjeligt at spille for, det er saa bevægeligt — saa taknemmeligt.«

»Bah« — udbrød Norsk-Svenskeren, glad ved atter at kunne faa Ordet — »du tænker paa »Hamlet« og »Gringoire«, men i de Roller har vi min Salighed da ogsaa klappet af dig i Stockholm og Christiania! Men kom igjen til Kjøbenhavn«.

»Skulde det maaske være farligt?« — spurgte Lindberg.

»De piber da, Fa'r min. I Kjøbenhavn jubler man, første Gang en fremmed Kunstner optræder, anden Gang taaler man ham, men er han ubesindig nok til at komme tredje Gang, hysses han ud!«

Denne Gang var det Selskabet, der blev forbløffet. Atter forsøgte Baronessen at redde Situationen.

»At Lindberg gjør mere Lykke i Kjøbenhavn

end i Stockholm« — sagde hun — »forstaar jeg saa godt, hans Kunst ligger den bløde danske Stemning langt nærmere end Svenskernes Føle- og Tankesæt. I Kjøbenhavn kan Hamlet sukke og græde, i Stockholm maa han trygle og larme, ellers er han ingen rigtig Tragedist!«

»Fruen har Ret« — bemærkede en udmærket svensk Skuespiller — »hos os lægger man for megen Vægt paa Formen, Lindberg — forekommer det mig — for lidt.«

»Ja, Krop maa der til« — forsikrede Norsk-Svenskeren.

»Ogsaa til Oswald?« — spurgte Lindberg ironisk.

»Naa, mindre til ham, men klar Besked maa du give paa Fyren, vil du spille ham i Christiania, det fordrer Nordmændene.«

»Af mig eller Ibsen?«

»Af jer begge to, Fa'r min!«

Atter havde den brutale Norsk-Svensker forstyrret Stemningen.

»Klar Besked« — sagde den danske Journalist-Forfatter — »men Gud i Himlen, det er jo netop det, man ikke bryder sig om paa den norske Scene. Eller har Henrik Clausen, blot for at nævne et Exempel, nogen Sinde givet klar Besked som Per Gynt? —

»Hvad Fa'en« — smaalo Norsk-Svenskeren —

»naar Ibsen selv forvirrer Hovedet paa ham. Han læste Rollen med Clausen to Dage og to Nætter i Træk, og da de saa var færdige, sa'e Doktoren — vi kalder nu Ibsen Doktoren — naa min gode Clausen, har de saa forstaaet mig? »Nej, jeg er lige klog« — sa'e Henrik. Saa er vi To om Budet« nikkede Doktoren, og dermed skiltes de.

»Skulde det være mere end en Anekdote?« — spurgte Baronen.

»Hva', Anekdote! Clausen har jo selv fortalt mig det!«

»Ja naturligvis« — sagde Lindberg — er »Ibsen lige saa lidt klar over Per Gynt, som man tør forudsætte, at Shakspeare nogen Sinde har været det over Hamlet. De geniale Digtere undfanger ubevidst, det er jo Genialitetens Særkjende.«

»Saa skal min næste Bog blive genial« — forsikrede Norsk-Svenskeren med godt Humør — »jeg skriver den aldeles ubevidst.«

Endelig fik han Selskabet til at le, Samtalen drejede sig vedblivende om dansk og svensk Skuespil-kunst, i Konversationsstykket saa nær beslægtet, i den højere Komædie saa vidt forskjellig, alle var enige i, at Lindberg stod den danske Kunst langt nærmere end den svenske.

»Det er en Barndomserindring, der gjør mig saa blød og som let fremkalder Taarer, naar jeg spiller« — sagde Lindberg.

»En Livserindring! Aa, fortæl!«

»Jeg var en halvvoxen Dreng, der oppe i Dalarne, da jeg en Dag, det var en Lørdag« — han holdt pludselig inde — »nej, i Kvælden fortæller jeg ikke derom, de forræderske Taarer er allerede oppe i Øjnene.«

»Fortæl nu« — bad Baronessen.

»Nej, ikke om hende — men saa skal jeg fortælle om mig selv. Vil De høre, hvorledes det gik til ved min Debut? Nuvel. Efter at have været Artillerist blev jeg Opvarter, kun for at jeg kunde skrabe saa mange Penge sammen, at jeg kunde blive Skuespiller, det eneste jeg fra min tidligste Bandom havde ønsket at blive.

Da jeg havde faaet hundrede Kroner paa Lommen, lod jeg mig engagere til det Fahlgreenske Selskab, de femti blev brugt til et efter min Mening fuldendt Gentlemans-Dres, de andre femti gik til Rejsen, thi Selskabet laa højt oppe i Nordland i en lille Flække. Da jeg kom til Bestemelsesstedet, havde jeg ikke en Øre i Lommen, men hvad gjorde det, nu var jeg jo Skuespiller, jeg havde den velrenommerede Fahlgreens Navn og Segl derpaa.

Allerede den næste Aften betraadte jeg Scenen, Gud ske Lov det var i X-kjøping, havde det været indenfor Civilisationens Omraade, havde jeg taget Livet af mig, her i Ultima Thule syntes jeg,

det gjorde mindre med denne Skandale! Overvældet af mine i saa mange Aar tilbagetrængte Følelser, formaaede jeg ikke, da jeg var kommen ind paa Scenen, at sige et Ord, jeg hørte Souffløren raabe himmelhøjt, men han kunde med mere Nytte have raabt til en Kamel i Ørkenen, for mig var Ordene kun en Lyd. Det suste og bruste for mine Øren, Taarerne trillede mig ned ad Kinderne og — fortvivlet styrtede jeg ud af Scenen under Publikums ustandselige Latter. Jeg kom først til mig selv, da jeg stod ude paa Gaden og gamle Fahlgreen — ligesom alle de andre halvkvalt af Latter — godmodig trykkede mig en Daler i Haanden i det han sagde: »Naa, farvel med dig, du er den taabeligste Gosse, jeg endnu har havt med at bestille.«

Der stod jeg, hundrede Mile fra Stockholm med en Daler i Haanden; det forknyttede mig dog ikke, men næste Dag skrev Køppingens Theateranmelder: »Hr. Lindberg er en scenisk Umulighed!« Det havde nær ødelagt mig.

»Og saa blev De dog en berømt Skuespiller« — sagde den danske Romanforfatter med himmelvendte Blikke — »men alle store Skuespillere debuterer uheldigt, vor største, Michael Wiehe, var rædselsfuld, har Grand-Papa fortalt mig, og saa blev han vor Stolthed, vort Ideal! Michael Wiehe og Grand-Papa er mine Idealer!«

Solen var gaaet ned bag Sjællands Skove, i en dunkel Masse laa Kysten derovre — en lang Stribe med den gjennemsigtige Sommernatshimmel til Baggrund; Fyret paa Kronborg lyste ud over Sundet, det var en af Nordens henrivende Høstnætter.

Selskabet skred ned mod Byen i en fornøjelig Stemning, kun Lindberg blev mere og mere adspredt og urolig. »Se saadanne Nætter« — sagde han til en Ven — »betager mig aldeles, at gaa i Seng er urigtigt, jeg sover ikke, alt muligt gammelt Troldtøj danser rundt om mig, jeg synes, jeg har levet med det før, alle disse fantastiske Væsner er mine gamle Venner, og saa er det dog kun Fortællingerne fra mine Barneaar, der atter rinder mig i Hu. Deroppe i Dalarne fortæller man nemlig Børnene en urimelig Mængde Sagn og Æventyr.

Hm, og saa er der Oswald! Det han sagde, Norsk-Svenskeren, har forstemt mig, thi til Kjøbenhavn vil jeg med Ibsens Stykke, selv om de piber mig ud.

Men hvorledes skal denne Oswald se ud? Ikke en Gang den ydre Form har jeg! Jeg maa til Kjøbenhavn, ud paa det store Hospital, jeg maa se et af disse Mennesker! Kom med, Dampbaaden gaar om et Par Timer, lad os gaa om Bord, drikke Kaffe og se Solen staa op, vi har jo nylig set den gaa ned, for Pokker, saa har vi ogsaa sviret en

Nat. Det skal der jo til, siger de ovre hos Jer, før bliver man ikke rigtig Kunstner!

Professoren trak paa Smilebaandet, da Lindberg næste Formiddag i Kjøbenhavn anmodede om at faa Adgang til Hospitalet.

»Ibsens Skildring passer ikke paa mine Patienter, passer overhovedet ikke; Virkeligheden er ganske anderledes forfærdelig, naar Sygdommen er saa langt fremskreden som hos Oswald. Et Besøg paa Afdelingen vil kun skræmme Dem, aldrig gavne Dem.«

Men Lindberg holdt fast ved sin Idé, han klamrede sig til den, som den der er ved at drukne til Halmstraaet. Saa gav Professoren efter.

»Naa, lad gaa« — sagde han — »jeg risikerer jo at blive sat i Band af den moderne Kritik, dersom jeg nægter Dem dette Ønske.«

Han skrev den fornødne Ordre, og Lindberg takkede og kørte til Kommunehospitalet.

Paa Trappen op til Afdelingen mødte han to Karle, der paa en Sejldugsbaare kom bærende med to Drengene i 12 og 14 Aars Alderen, de skulde ned og have lidt frisk Luft. Den ene legede idiotisk med en Rangle, den anden laa sammenkrøbet, dukkede Hovedet langt ned og vred de benmagre Hænder om hinanden. Det var et gyseligt Syn. Lindberg stod som fastnaglet.

»Hvad er det her?«

»Nogle af dem, De vil se, Sygdommen i de første Stadier« — sagde Kandidaten — han stod endnu med Professorens Ordre i Haanden.

»Disse uskyldige Børn?«

»Fædrenes Misgjerninger straffes paa Børnene i tredje og fjerde Led« — sagde den unge Mediciner med den noget forcerede Nonchalance, der er specifik for Racen. »Men dette her er jo ingenting, nej, kom med op paa Afdelingen, saa skal De faa nogle Oswald'er at se, der har vasket sig.«

Men Lindberg fik ikke mere at se; som en drukken Mand ravede han ud af Hospitalet, hans sensible Natur var rystet, han var aldeles ude af sig selv.

»At sligt findes i Verden, at Børn, de uskyldige — det er rædselsfuldt at tænke paa!«

Han rejste strax tilbage.

I flere Dage efter dette Besøg var Lindberg oprevet, usikker og havde slet ikke Lyst til at spille Oswald, men prøvede dog hver Dag; saa kom der atter Ligevægt i Sindet, og en karakteristisk, fuldbaaren Oswald vikled sig lidt efter lidt ud af Svøbet.

Direkte kopierede han ikke, hvad han havde set, og dog var det flakkende, søgende Blik, de umotiverede Armbevægelser, det sænkede Hoved

og de vridende Hænder Drengenes. Han havde søgt en Form, den fandt han, men hans Medlidenhed med de to Børn skabte tillige et sjæleligt Indhold, der gav denne Fremstilling sit høje Værd. Det inderste i Lindbergs Natur, hans store Medfølelse for alt, hvad der lider, kom her levende frem, og Kunst og Natur smeltede saa sammen til en enestaaende Fremstilling af hjemlig Skuespilkunst. Thi Lindberg var ogsaa i denne Rolle langt mere dansk end svensk Skuespiller.

Til den første Opførelse af »Gjengangere« var det store Theater propfuldt, den lille By havde endelig faaet sin Ærgjerrighed tilfredstillet.

Og hvilket Publikum var det saa ikke! Det elegante fra Badestederne paa begge Sider af Sundet, og det interesserede fra Kjøbenhavn; alle, der havde Smag og Interesse for Ibsen og Lindberg, var mødt frem, særlig mange Skuespillere og Journalister.

Premiéren slog fast, at Ibsen havde skrevet et genialt Skuespil mere — han er sikkert aldrig senere naaet saa højt — og at Lindberg her havde overtruffet de dristigste Forventninger.

Efter Forestillingen samledes en broget Blanding i Restauranten, Lindberg blev hyldet og hans Gjæstespil i Kjøbenhavn slaaet fast endnu samme Aften; allerede en halv Snes Dage senere over-

förtes Stykket, Lindberg og hans Personale til Folketheatret. I 14 Dage fyldtes dette Theater trods Sommervarmen med et begejstret Publikum, den norsk-svenske Journalist Spaadom gik ikke i Opfyldelse den Gang. Et Par Aar senere, da Lindberg kom tredje Gang, fik han Ret.

Efter den første Aften paa Folketheatret samlede en lille Kreds af Venner udenfor à Porta, de fleste fra hin Aften hos Baronen var med. Nu var der endelig kommet Ro over Lindberg, ikke alene i Sverig, men ogsaa i Kjøbenhavn, havde »Gjengangere« gjort Lykke, dets Renommé var slaaet fast!

»I Aften holdt du dig tappert« — bemærkede en af Venerne — »endelig fik du helt Bugt med dig selv.«

»Ta' mig Fa'en« — sagde Norsk-Svenskeren — »græd han ikke, da han sa'e Slutningsrepliken: »Mama, giv mig Solen!« — Er der noget at græde for her, saa er det over det Vrøvl, Ibsen har sagt. Gi' mig Solen! — hvad Fa'en skal Oswald med den?«

»Nej, jeg ved heller ikke, hvad han skal med den« — sagde Lindberg til sin ugenerte Ven, men jeg skal fortælle dig og jer andre, om I vil høre paa det, hvorfor jeg kom til at græde. Det var ved Tanken om min egen Moder! Forleden hos Baro-

nen var jeg for nervøs til at fremdrage dette Minde, i Aften er jeg i Ligevægt, nu skal I høre.

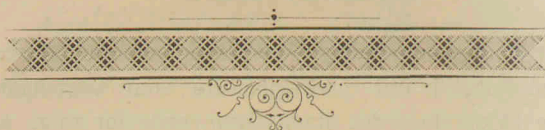
I den lille By deroppe i Dalarne, hvor jeg er født, sprang jeg om med Brødkurven, jeg vilde gjøre mit til at tjene noget, Kaarene var smaa og Familien stor. Min Fader arbejdede ude hele Dagen, min Moder tumlede med alle os Børn, det knob svært for hende at skaffe Føde og Klæder. De tyve Øre, jeg kunde tjene ved Brødkurven, fik hun allesammen, jeg ved aldrig, at jeg har brugt blot en Øre selv. Saa en Dag var der Marked i Byen, fire Gangē solgte jeg ud den Dag, og lidt extra Priser tog jeg ogsaa, I ved jo, at naar Tossier kommer til Marked, faar Kræmmeren Penge! Da Dagen var endt, havde jeg tjent en Krone.

Ude af mig selv af Glæde over denne store Kapital, styrter jeg hjem, nu skulde Moder være glad for mange Dage!

Men Sorgen og Nøden havde den Dag overvældet hende, kold og uforstaaende stod hun lige over for min Jubel og Glæde, og jeg blev som forstenet. »Moder« — sagde jeg saa — »gjør jeg dig ingen Glæde mere?« Saa brast Isskorpen, hun trykkede mig op til sig og hulkede: »Gosse min, jeg kan jo ikke græde mere!« Men saa kom Graaden, befriende, lettende, og jeg græd med hende.

Dette Barndomsindtryk er aldrig senere bleven udslettet, i mit Livs gladeste som sørgeligste Øjeblikke staar det stadig lyslevende for mig, og naar jeg som i Kvælden spiller ud af hele min Sjæl, er det mig umuligt helt at holde Taarerne tilbage.

GJENNEM SKÆRSILDEN.

Det store Theaters Tilskuerplads laa hen i disse triste, ubestemte Omrids, som Tomheden og Halvmørket giver. Uden for skinnede Aprilsolen, og Mennéskestrømmen bølgede ud mod Kystpromenaden i lys og frejdig Foraarsstemning. Men indenfor de smudsiggraa Mure, inde i den forfaldne Bygning var der trist og øde.

Mellem Tilskuerpladsens Stolerader laa Fejekonerne som snadrende Ænder i en Dam; i Kullisserne drev et Par Maskinfolk om, de var gnavne over Extraprøven Klokken 3, netop den Tid, da de plejede »at slibe en Skraber,« som den ene — han var et Stykke af en Sømand — plejede at udtrykke sig.

»Ser du, Kammerat,« sagde han, »Pigebarnet er jo af voresse ejet Kor, det er hende med den

slanke Rigning og de forbandede dejlige Øjne, hende du ved nok!»

Men Kammeraten var middagsnaven og kunde slet ikke huske hende.

»Ham du ved nok, ham i Bladet, som render her tidlig og silde, har jo opdaget hende; han si'er, hun har Talang og er alt for god til at gaa i Koret, hun skal ned til Lamperne. Det sa'e han min Salighed forleden Aften, je' sto jo sel' og hørte det der ovre i første, og ham, den døde Hansen, hørte det osse ved Siden a'!»

Ja, man mente, hun havde Talent, og selv vilde hun jo gjerne frem i første Række, frem fra den ubemærkede Baggrundstilværelse til Lamperækkens straalende Lys, denne Lamperække, der har forvirret, bedraget og ødelagt saa mange Tilværelser.

Hun var en Embedsmands Datter. Faderen var død, Moderen halvt hjælpeløs af Sygdom og Sorg; men i hendes Hjerte brændte Begejstringens hellige Ild. Hun var begejstret for sin Faders Minde, for den syge, hjælpeløse Moder, som hun elskede saa højt, for de to mindre Søskende, der i hende saa alt, hvad Livet for dem rummede af Glæde og Lykke.

Hvor havde hun ikke kæmpet den hele, lange Vinter for deres Skyld! Hvad havde hun ikke taalt af Uartigheder og Tilsidesættelser! Hvilket

anstrengende Arbejde under de lange Synge- og Sceneprøver og under Forestillingerne. Hvad havde hun ikke fundet sig i blot for den sidste i hver Maa-
ned at kunne bringe 50 Kroner hjem, disse Penge, der skulde højne Hjemmet lidt, der skulde skaffe dem den Smule Luxus, som den lille, knappe Enkepension ikke levnedede en eneste Øre til.

Nu stoledede hun paa, at Vennerne, der saa gjerne vilde bringe hende fra Koret frem i Rækkerne, havde set rigtig; hun stoledede dog mest paa, at Direktøren, ham med Guld-pincenez'en, bag hvilken de to kolde, graa Øjne gjemte sig, disse Øjne, der saa ofte i Vinter havde set deltagende paa hende, at ogsaa han saa rigtig. Han havde kjendt hendes afdøde Fader. »En god Ven af mig, Frøken,« havde han sagt; »han havde kun én Fejl, han forstod aldeles ikke at behandle Penge.«

Det var jo af Interesse for den gamle Ven, han nu saa levende interesserede sig for Datteren.

Saa var der Kritikeren og Forfatteren, den lille, soignerede Herre med det kloge Ansigt og de smaa, søgende Øjne, ham, der kom saa meget paa Theatret for Kunstens Skyld. Han elskede Kunsten saa højt og vilde saa gjerne skabe den alle de Præstinder, det var ham muligt at overkomme. Ogsaa han interesserede sig for hende.

Og endelig havde hun Sceneinstruktøren, Kri-

tikerens Ven, den ganske unge Semit med de smukke, brune Øjne, den friske Teint og det velplejede Skjæg. Han havde rigtignok ofte været ubehagelig imod hende paa Prøverne; men Takt var nu ikke hans stærke Side, og saa var han saa ivrig i sin Gjerning! Ja, ham havde hun jo rigtignok i Smug fældet nogle Taarer over. Hans Instruktion havde ofte været saa mærkelig; hun syntes ofte, at den mere gjaldt hendes Person end hendes Kunst.

Men hun havde taalt hans Ubehageligheder; han var jo hendes nærmeste Foresatte. For Resten behøvede hun ham slet ikke; Kritikeren vilde skabe hendes Position i Pressen, det havde han lovet, og Direktøren hendes Position ved Theatret, det havde han lovet, og desuden vilde han give hende en tredobbelt saa stor Gage, som hun nu havde. Rigtmignok havde de begge gjort deres Løfters Indfrielse afhængig af en vellykket Prøve; men den maatte jo blive vellykket, hun var jo ung, smuk og havde Talent, det havde de alle tre forsikret hende om.

Og dog følte hun sig nu saa underlig usikker. Hvorfor denne højtidelige Prøve? Først efter den skulde hun faa sin Skjæbne at vide. Hvorfor ikke lade hende debutere, saa kunde jo Publikum afsige Dommen? Og hvilken Hjælp vilde hun saa ikke have i sine Medspillende og i den fyldte

Sal? Aftenen bragte Stemning, Inspiration, Prøven kun Angst og Usikkerhed.

Og var det ikke trist nu at se sig om i Halvmørket? Der henne de døsende Maskinfolk, der nede de arbejdende Fejekoner! Eller var Sadelmagersvenden, der laa midt paa Scenen og hæftede nogle Gardiner sammen, opmuntrende at se paa?

Hun maalte den tomme, gabende Scenes Bredde med de smaa, hurtige, febrilske Skridt, der er ejendommelige for alle livlige Naturer, naar en Afgjørelse staar for Døren. Hun aandede tungt og hurtig, det straalende Blik blev tilsløret, Graaden stod hende i Halsen; men hun maatte jo ikke græde, saa spolerede hun det hele; Rollen krævede, at hun skulde være glad og frejdig, en uforsagt ung Pige, der byder Ondskaben og Bornert-heden Trods.

Saa tog hun sig sammen. Hun tænkte paa sin Moder og de to Søstre, der nu sad hjemme i den største Spænding. For dem afgang Fremtiden af: bliver Søster Margrete Skuespillerinde eller bliver hun det ikke?

En Solstraale sneg sig gennem et Loftsvindue ned over det tomme Scenerum, Millioner af Atomer dansede op og ned i Lysstriben.

Dette stille og dog saa travle Liv, der her aabenbarede sig for hende, gjengav hende atter

det gode Humør og det frejdige Sind, der var hende særegent. »Ingen er helt forladt« — sagde hun til sig selv — »se, overalt er der Liv, Tilværelse og Glæde. Det, vi mangler, er Tillid!«

Og hun tog atter Manuskriptet op af Lommen og læste paany de Repliker, som hun kunde udenad, vaagen som i Drømme.

I de sidste Maaneder havde hun jo ikke tænkt paa andet. Hun elskede dem nu efter helt og fuldt at have tilegnet sig dem; alle var de som skrevne ud af hendes eget Hjerte; ja hun følte, at Digterens Ejendom ogsaa var bleven hendes. Som han havde tænkt dem, vilde hun udtale dem. Intet skulde blive forvansket, ikke et eneste Sted var hun i Tvivl eller Usikkerhed; den hende ukjendte Digter, skulde ikke faa Grund til at beklage sig, hun skulde give ham hans Ejendom fuldgyldig tilbage, ham, den fremmede, som hun nu kjendte saa godt, som havde han i mange Aar været hendes Ven. Han skulde ikke faa Skam af hende!

Regissøren kom op fra sit Værelse, han maatte se, om alt var i Orden til Prøven. Den ellers saa elskværdige Mand var i Dag gnaven, thi ogsaa hans Middagslur havde denne Extraprøve spoleret; Klokken kunde maaske blive fem, før der var »vrøvlet af,« og Klokken sex skulde han atter være paa Theatret. »Det ender til Slutning

med, at man ogsaa skal have Middagsmaden med i Lommen,« gnavede han.

Men da han havde set lidt paa den unge Piges straalende Øjne, kvæget sit gamle Hjerte ved hendes Venlighed, sagde han:

»Ja, ja, lille Frøken From, De er en god Pige, bare De vilde lade være at se paa mig med de Øjne, for dem kan jeg ikke staa for. Og dog, bevar dem, de er deres bedste Vaaben i den Kamp, der maa kæmpes, skal De vinde frem til Kunstnernavn og Kunstnergavn. For Herre Gud, hvad er det for nogle Mennesker, vi nu har til at spille Komædie? Nej, Theater spiller de, men min Sandten ikke Komædie.

Hendes Blik strejfede paa ny hans, han blev blødere og blødere om Hjertet.

»De kan hverken staa, gaa, sidde eller ligge, ja, de kan Gud hjælpe mig daarlig nok snakke. Se, alt det kan De, Frøken, og dog bliver der ikke noget af Deres Debut!«

»Men hvorfor dog ikke?«

»Kan jeg sige det! Ved et Theater ser og hører man alt muligt, men man siger intet, naar man da vil have Fred og — beholde sin Stilling. Naa, vær nu ikke forknytt, lille Frøken, der er jo to andre Theatre foruden vort, og jeg tror, Forholdene der er bedre for en lille, pæn Pige som De.«

Og den skikkelige Mand trippede om paa Scenen og satte nogle Stole og Borde tilrette.

Den unge Piges Betagethed indfandt sig paa ny. Ja, nu huskede hun det. Kritiker — Forfatteren havde jo sidst, hun talte med ham, sagt, at hun burde tage ham til Instruktør i Stedet for den dumme og ensidige Hr. Meyer; hun skulde hver Dag komme til ham i hans elegante Ungkarlelighed; der, i de hyggelige, smagfulde Rum, skulde hun se, at Stemningen ganske anderledes kom frem end paa det støvede, uhyggelige Theater. Han havde saadan en prægtig gammel Pige — han troede nok, hun havde været hans Amme — hun var altid tilstede, saa kunde der saamænd aldrig være noget upassende i det. Desuden kom der adskillige unge Damer til ham, saavel Forfatterinder som Skuespillerinder ogsaa et Par Malerinder; alle søgte de hans Protektion, og han gav Raad og Vejledning i al Kunst. Kunst og Litteratur stod under ham — i Bladet; før han havde givet sin Tilladelse, kom intet ind under denne Rubrik. Om Theatrene skrev ingen anden end han selv, nogen skulde blot vove —?

Hvad de da bestilte hos ham?

Ih, de røg Cigaretter, passiarede, bestemte, hvad der skulde staa i Bladet, thi af sine Veninder lod han sig let overtale, og saa — ja saa var de gode Venner, det var det hele!

Hun havde sagt Tak, men turde ikke komme; hun vidste, at hendes Moder ikke vilde synes om det. Saa havde han set saa underlig paa hende, de smaa, kloge Øjne var blevne endnu mindre, til rene Knappenaalshoveder, syntes hun; saa havde han bukket koldt og fornemt og — var gaaet.

Havde hun fornærmet ham?

Og saa var der jo ogsaa det med Direktøren. Hvorfor havde hun dog ikke tænkt nærmere over og talt med sin Moder om denne gamle Vens mærkelige Adfærd?

Han havde i Forgaars sendt Bud, om hun vilde komme ind paa hans Værelse, og da hun kom, stod der Champagne paa Bordet. Han havde lige drukket et Glas med en indflydelsesrig Journalist, forklarede han; om de to nu ikke skulde dele Resten? Sin gamle Vens Datter viste han herved en sjælden Ære, end ikke Fru Stranding, Theatrets fejrede Primadonna, havde han nogen Sinde vist en saadan Opmærksomhed.

Ja, han maatte endelig ikke blive vred; men hun turde ikke, de andre vilde drille hende, ja formodentlig sige noget ondt om hende, naar de fik at vide, at hun havde været inde og drikke Champagne; og alt, hvad der passerede ved Theatret, fik de jo allesammen at vide.

Han fandt det saa rigtigt, saa taktfuldt, at

hun sagde nej, et Bevis paa hendes gode Opdragelse; ja, man mærkede, hun var udgaaet fra et dannet Hjem. Nej, han vilde bede hende følge med hen paa en Restaurant, selv skulde han absolut have noget at spise, og saa kunde hun jo tage en lille Bid med. Der var jo ikke Overflødig-
hed i Hjemmet, og Østers havde hun vel ikke smagt, siden hendes Fader levede?

Hun blev helt rørt over al denne Godhed, og da hun var færdig i tredje Akt, kunde det jo nok lade sig gjøre for Tiden, og hun fulgte saa helt modig med ham ned ad Gaden. Men efterhaanden som de nærmede sig Restauranten, blev Hjertet tungere og tungere, og da de kom derhen, nægtede hun bestemt at gaa med ind.

Saa kunde de jo sætte sig udenfor; netop i Dag var Fortovet taget i Brug, og i denne sjeldent smukke Foraarsaften var det just den bedste Plads.

Men hun var bleven helt forfærdet ved det Forslag. Derude, hvor hele Byen gik forbi, hvor enhver kunde se hende — det elektriske Lys derude gjorde jo Natten til Dag — nej, det turde hun ikke.

Saa kom han i Tanker om, at der jo var den lille hyggelige Café paa Hjørnet af Boulevarden; der var de i Nærheden af hendes Hjem, og det

var jo netop den Vej, hun skulde. Hun kunde da umulig nægte at modtage hans Følgeskab?

Da de kom til Caféen, syntes hun det var helt uskyldigt og meget tilladeligt at sidde nogle Øjeblikke udenfor mellem Løvvæggene og under de skjulende Markiser, og Klokken var desuden vist ikke ret mange endnu. Hun skottede over til Uhrmagerbutikken paa den anden Side af Boulevarden, den store lysende Skive i Vinduet viste tre Kvarter til ti. Saa gik det an, thi først Klokken elleve eller derover plejede hun at komme hjem; Forestillingerne blev længere og længere, jo mere det gik ind i Foraaret,

Hun vilde dog kun have en Kop Kaffe, Champagnen, der paany blev tilbudt, afviste hun paa det bestemteste. Efterhaanden udviklede Direktøren al sin Elskværdighed; hans lille Pige skulde faa det godt ved hans Theater. Han havde antaget hende, skjøndt hendes Stemme ikke var stor, der havde været ganske anderledes store Stemmer; men han syntes nu engang saa godt om hende, og alle de andre, der havde rendt ham paa Døren, havde han afvist, og nu, næppe otte Maaneder efter, var han allerede i Færd med at gjøre hende til Kunstnerinde!

Han havde overtalt den unge, fejrede Digter til at betro hende Rollen. Digteren havde været meget ængstelig for, at det skulde gaa galt og

hans Stykke blive skadet; men Direktøren havde indestaaet for alt, selvfølgelig ogsaa for Pengene, som Experimentet mulig kunde komme til at koste; disse Digtere, Forfattere og Journalister, vilde jo have alt, hvad de lavede, betalt i dyre Domme. Det var et rent ud umætteligt Folkefærd; men hvad gjorde man ikke for saadan en rar lille Pige — Datter af hans afdøde Ven — ?

Hun havde hørt efter, opfyldt af den største Taknemlighed, hvor højagtede, ja elskede hun ikke denne Mand, der havde bragt saa store Ofre for en afdød Vens Datter, og hvor skulde hun ikke gjøre sig Umage for at vise sig hans Tillid værd.

Da havde hun mærket en hed, brændende Aande stryge hen over hendes Kind; hun saa op, og hendes Blik mødte hans; bag Guld-pincenez'en stirrede det paa hende med en skinnende Metalglans. Han var hende ganske nær og havde bøjet sig frem imod hende.

Uvilkaarlig greb hun frem for sig og kom derved til at støde mod Kaffekopperne, der endnu stod paa det lille Jernbord, og — en Opvarter stod i samme Øjeblik i Indelukket.

Direktøren betalte, de fulgtes ad til Hjørnet af den Gade, hvor hendes Moder boede. Han havde holdt fast ved hendes Haand; da hun sagde Godnat, havde han villet drage hende til sig, endnu en Gang fortælle hende om alt sit Venskab,

sine Ofre. Saa havde Klokken slaaet elleve i det nærmeste Kirketaarn, og medens alle Byens Klokker i den lyse, stille Foraarsnat stemte i, hver med sin Malmrøst, ilede hun bestyrtet, betaget ned ad Gaden. Hun havde slet ikke gjort sig selv Rede for, hvorfor hun saa pludselig havde revet sig løs fra ham og ladet ham forbavset blive staaende ene tilbage paa Hjørnet.

Saa var Tilsigelsen til den afgjørende Prøve kommen, og hun havde atter heri kun set et Bevis paa hans Godhed for hende. Han vilde saa hurtig som muligt bringe hende frem, Sæsonen nærmede sig jo stærkt sin Slutning; skulde hun debutere forinden, var der ingen Tid at spille. Hun havde slet ikke tænkt sig andet, og saa kom nu den rare, skikkelige Regissør og sagde, at det blev slet ikke til noget!

Saa hørte hun en høj, noget skingrende Stemme nede fra Parkettet spørge: »Er Frøken From endnu ikke kommen?«

Som kastet frem af en Springfjer stod hun i samme Øjeblik inde paa Scenen.

»Jeg har været her længe, Hr. Direktør.«

Lidt forbløffet brummede Direktøren: »Naa, hvor er saa Hr. Brink?«

Hr. Brink var Theatrets fjerde og uheldigste Elsker. Hvorfor var den første Elsker, med hvem hun skulde spille Rollen, ikke bleven tilsagt?

Hr. Brink krøb søvnig og uvillig frem, ogsaa han forsikrede Direktøren, at han længe havde været her.

»Naa ja, begynd saa,« befalede Manden med Guld-pincenez'en, og tog Plads dernede.

Medens Hr. Brink knurrende bladede om i Manuskriptet for at finde de Scener, i hvilke han skulde oplæse Stikreplikerne, saa den unge Pige ud over Tilskuerpladsen. Mon hun ikke skulde kunne tænke sig den oplyst og fyldt med et velvilligt Publikum, der ventede paa hende?

Nej, det var umuligt.

De tomme Stolerader med de opslaaede Klapper forekom hende at være lige saa mange Uhyrer, der aabnede deres store, brede Gab for at sluge hende. Aldrig havde Theatret forekommet hende saa rædselsfuldt øde som netop i dette Øjeblik.

Og saa, over alle disse gabende Uhyrer saa hun noget, der ligefrem forfærdede hende.

Midt i Parkettet tronedes Direktøren med Kritikeren paa sin ene og Sceneinstruktøren paa sin anden Side. Dette Triumvirat, hidtil hver for sig hendes gode Venner, var nu bleven forvandlet til en kold, følelsesløs Masse; hun saa det paa deres stramme Holdning, paa de iskolde Blikke, hvormed de maalte hende.

Hvad havde hun dog gjort disse Mennesker,

der paa en Gang fra elskværdige Venner var blevne forvandlede til strenge Dommere?

Prøven begyndte. Hr. Brink stammede og hakkede gudsjammerlig i Stikreplikerne; han kunde virkelig ikke læse op i saadan et Halvmørke. De to Maskinfolk havde etableret en lille »Sjavs« nede i første Kulisse; her var de godt gjemte for ham dernede, men ingenlunde for Debutantinden, der uafbrudt havde deres fedtede Kort og forslagene Minespil for Øje. Og saa hun bort fra disse sine nærmeste Omgivelser, mødte Øjet dernede, først det knejsende Triumvirat med Armene fast slyngede over Brystet, og bag dem de nysgjerrige Fejekoner, der havde sat sig magedelig tilrette og hviskede og tiskede om, hvorledes det nu vilde gaa den lille Frøken From.

Hvorfra skulde hun her hente Inspiration, ja blot Stemning? Den stakkels unge Pige følte sig saa ulykkelig og forladt, saa ganske ene, at hun efter nogle Øjeblikkes Kamp fortvivlet sank ned paa en Stol med Hænderne for Øjnene og hulkede: »Aa, maa jeg ikke være fri?«

Hr. Brink saa aldeles uforstaaende op fra Manuskriptet; de to Maskinfolk standsede Kortgivningen, og den ene gjorde den anden ved Tegn begribeligt, at de generede; saa listede de stiltiende op om Bagtæppet, det maatte jo afgjøres, hvem af dem der skulde betale de to halve Bayere,

de spillede om. Fejekonerne holdt op med deres Passiar, kun Triumviratet stirrede lige koldt op paa den unge Pige.

»Skal vi ikke tænde Gassen?« spurgte den skikkelige Regissør. »Det giver dog altid lidt Illusion.« »Behøves ikke,« dekreterede Direktøren. »Frøken From har allerede gjort os Ulejlighed nok til ingen Nytte.«

Saa samlede hun al sin Kraft, hele den Energi, hun vidste, at hun raadede over, naar det gjaldt; det fine, slanke Legeme skjælvede, og hun rejste sig med et funklende Blik. Med en haard, næsten skærende Mislyd i det dybe, bøjelige Organ, svarede hun stolt: »Jeg skal nok prøve.«

Den triste, støvede Scene med de hulter til bulter stillede Kulisser og de halvt optrukne Bagtæpper forsvandt for hendes Syn; hun saa kun Haven, den solvarme, i et Lyshav sitrende, tropiske Have, hvortil Digteren havde knyttet sin Handling. Hun saa sin Medbejlerinde — Rivalinde til hans Gunst, ham, Helten, Elskeren, som Digteren havde udstyret med alle en Elskers Fuldkommenheder, og som han havde lagt de svulmende, glødende Vers i Munden, dem, Hr. Brink søndersled saa ynkelig! Hun saa kun sin Fantasis Skabninger og spillede ægte og god Komedie.

Men de tre sad lige ufølsomme. Det var jo

ikke til nogen af dem, hun rettede sine glødende Ord, det kjærtegnende Smil, det varmende Blik.

Saa kom atter Tomheden, enhver Vexelvirkning manglede jo; nu forcerede hun sig frem, Stemmen blev hæs, Blikket unaturlig stikkende, Bevægelserne uskjønne; det var ikke længer Kunst, hun ydede, men kun det saarede, krænkede Menneskes Stønnen.

Da hun atter kom til sig selv, laa hun paa Direktørens Chaiselongue. Regissøren badede hendes Hoved med koldt Vand, Direktøren sad ved sit Skrivebord og dikterede Kritikerens et Par Reklamer, medens Sceneinstruktøren saa paa hende med sine smukke brune Øjne.

Han snoede ivrig sit pragtfulde Overskjæg og sagde ret deltagende:

»Naa, nu kommer Frøkenen sig jo!«

Regissøren trøstede hende saa godt, han formaede.

»De er alt for voldsom mit Barn. Inspiration er en god, ja, en uundværlig Ting for den sande Kunstner; men den kan min Sandten overdrives. Lær at beherske Dem, og De bliver en udmærket Skuespillerinde.«

»Ja, Beherskelse,« fremstødte Sceneinstruktøren lidt stammende; »men derom vil Frøken From jo aldrig høre Tale. Inspiration uden Instruction er det samme som en Fugl, der ikke kan

flyve; den har Vingerne, men forstaar ikke at bruge dem, de er for store.«

»Men saa forstaar De jo at stække dem,« sagde Kritikeren ovre ved Skrivebordet.

»Ja, Flugten maa reguleres.«

»Og i at stække og regulere har De en sjelden Færdighed,« svarede Kritikeren lidt spydig.

»Naa, forlad os nu mine Herrer,« sagde Direktøren. »Jeg har endnu et Par Ord at sige Frøken From.«

»Havde De forstaaet mig!« hviskede Instruktøren dæmpet, og med et Skuldertræk forlod han med Regissøren Værelset.

Kritikeren lod, som om han søgte efter sin guldknappede Stok, og idet han bøjede sig over Chaiselonguen, hviskede han:

»Endnu er det Tid. De har Talent, meget Talent. Kom op til mig endnu i Aften, og De skal blive sat paa en Piedestal i Bladet i Morgen. Han der henne er aldeles afmægtig, naar jeg vil.«

Hun rejste sig langsomt og besværlig; tungt aandende svarede hun: »Tak, men jeg kommer ikke.«

De smaa Øjne blev atter til Knappenaals-hoveder, og idet han forsigtig skottede over til Direktøren, der sad bøjet over Skrivebordet, greb han hendes Haand og sagde utvungent, men ganske

sagte: »Lille Nar, staa nu ikke Deres Lykke i Vejen!«

Hun trak læmpelig sin Haand ud af hans og rystede bedrøvet paa Hovedet.

Han saa endnu et Øjeblik paa hende, saa gik han med sit ulastelige Dres og sin ulastelige Kompliment ud af Døren.

En trykkende Lummervarme og en trykkende Stilhed laa over det lille Værelse. Skrattende løb Direktørens Pen hen over Papiret. Midt paa Gulvet stod den unge Pige, hendes forskræmte Blik gled op og ned ad det tarvelige Tapet, op og ned ad den jaskede Klud, der skulde forestille et Gardin, og fra denne gennem Vinduet ud til Pakhusfacaderne paa den anden Side af Gaden.

»De vil altsaa ikke være Skuespillerinde,« begyndte Direktøren uden at vende sig om.

»Jo, dersom jeg kan blive det,« svarede hun kort og bestemt.

Han drejede sig langsomt om mod hende; atter lyste det venlige Blik fra de staalgraa Øjne; hun syntes paa ny, at han saa saa god, saa hjertensgod ud.

»Dersom De kan blive det,« sagde han langsomt og tonløst. »Det er derom jeg har villet overbevise mig i Dag — før vi gik videre.«

Hun forstod ham ikke.

»Hvad skal der da mere til?«

Hm, ja — hvad skal jeg svare Dem, underlige Barn? Der skal Venskab, Forstaaelse til. Hvorfor løb De fra mig i Forgaars Aftes, netop som jeg vilde træffe en bindende Aftale med Dem?»

»Min Moder ventede, jeg skulde hjem, Klokken var mange.«

»Ah, bah! Klokken er for Skomagere og Skrædere, ikke for en Kunstnerinde«.

En varmende Ild gjennemstrømmede hende. Han havde kaldt hende en Kunstnerinde!

»Det er jo det, jeg saa gjerne vil være,« fløj det ud af hende, og hun gjorde et Skridt hen imod ham.

»At ville er ikke nok, lille Margrete, man maa ogsaa kunne,« og han tog deltagende hendes Haand.

»Men kan jeg da ikke?«

»Jo, ved mit Venskab.«

Han drog hende ned til sig paa Stolen.

»Skal vi to være gode Venner, og det maa man jo helst være med sin Direktør — saa maa De fuldstændig betro Dem til mig.«

»Men min Moder?«

»Ah, Deres Moder — hvad hun? Du skal forlade din Fader og din Moder og al din Slægt, vil du dyrke den høje, hellige Kunst, staar der i Skriften.«

Han tog hende fastere om Livet, og de graa Øjne skød atter Lyn bag Guldindfatningen.

Paa ny blev hun overvældet af den forfærdeligste Angst. Den bløde, hjertensgode Mand, hendes afdøde Faders Ven, var forvandlet til den gridske Begjærer!

I et Nu vaagnede Kvinden i den unge Pige; hun rejste sig, slog hans Arm til Side og sagde halvt kvalt af Skam og Vrede:

»Nu forstaar jeg Dem, Hr. Direktør!«

»Naa, endelig,« sagde han misforstaaende og bøjede sig fornøjet over Skrivebordet. Se her har De min private Adresse, De ser nok, lille Margrete, at det ikke er den officielle, ikke mit Hjem; denne er til en hyggelig lille Ungkarlejlighed paa den nye Boulevard, et Fredens Hjem, en Lykkens Bolig, som der staar i Faust, hvortil jeg undertiden trækker mig tilbage fra Theaterlivets Slid. Tro mig, dette oprivendé Theaterliv kræver et saadant Inkognito.«

Han gav hende et halvt Ark Brevpapir; hun stirrede maalløs paa de store regelrette Bogstaver, de stod der Side om Side, Rad efter Rad, den nydeligste Skjønsskrift.

Han misforstod vedblivende hendes Tavshed og sagde med en let Skjælven i Stemmen:

»Ikke sandt, De kommer?«

Men hun tog Rollen op af Kjolelommen, lagde

det halve Ark Brevpapir ind i den og gik langsomt forbi ham, helt hen til Skrivebordet, og lagde begge Dele fra sig. Saa saa hun paa ham med et uendelig stolt og dog bedrøvet Blik og gik hen til Døren.

»De giver mig intet Svar?«

»Der ligger det,« sagde hun og lod Døren falde til efter sig.

Hvorledes hun kom hjem? Hun vidste det ikke selv. De lange Gader med de uendelige Rækker Lygtepæle, Torvene, Stræderne, Sporvognene og alle de andre Kjøretøjer, den myldrende Folkevrimmel, alt dansede op og ned i en forvirret Blanding; hun kunde ikke udskille nogen enkelt Gjenstand af dette Kaos. Uden at sige et Ord, satte hun sig paa Kanten af Moderens Seng og stirrede ufravendt paa det blege, resignerede Ansigt, indrammet af det sorte, lidt graasprængte Haar.

Moderen forstod strax sit Barn; hun tog begge hendes Hænder, omsluttede dem med sine magre to og trykkede dem op til sit Bryst.

Saaledes sad de to Kvinder længe og saa paa hinanden.

»Jeg har lidt saa meget, siden din Fader døde,« sagde omsider Moderen. »Intet kan bedrøve mig mere, jeg stoler paa Gud, han vil ikke

berøve mig dig, og har jeg blot dig, du søde, gode Pige, er jeg tilfreds og takker ham for alt!«

Som en forfriskende Dug faldt disse Ord paa Margretes forstenede Hjerte; ja, hun havde jo endnu sin Moder, det bedste var bevaret, saa maatte det komme, som det vilde, alt det andet. Hun bøjede sig ned over Moderen og græd de Taarer, der letter Hjertet og gjør det bedrøvede Menneske saa ubegribelig glad midt i den største Sorg.

Der er en Bedrøvelse, som er langt mere værd end den største Glæde.

Da hun havde udgrædt, skrev hun til Direktøren; hun bad ham undskylde al den Ulejlighed, hun havde forvoldt ham, og bad sig fritaget for oftere at komme paa Theatret. Maanedsgagen, som hun paa et Par Dage nær havde fortjent, vilde han nok give Budet — den mindste Søster — med tilbage. Men Pigebarnet kom tomhændet hjem. Direktøren svarede mundtlig, at vilde hun have Pengene, maatte hun selv hente dem, og, paa gjentagen Anmodning, skriftlig, at hun maatte være glad ved, at han ikke anlagde Sag mod hende for Kontraktbrud og forlangte den Sum udbetalt, der herfor var stipuleret.

Hun vilde ikke tro sine egne Øjne, da hun læste det; men det stod der altsammen, med de smukke, regelrette Bogstaver i de snorlige Rader.

Den Nat sov hun ikke. Hvorledes skulde hun nu tjene den tabte Maanedsgage? Skulde den bitre Nød virkelig træde inden for hendes fredelige, kjærlige Hjem? Og hendes to Søstre, disse glade, livsfriske unge Pigebørn, skulde de allerede mærkes med Fattigdomsstemplet? Skulde de nu ud af Institutet og ind i Friskolen?

Nej, hun maatte, hun skulde finde paa Raad! Aa, havde han endda blot betalt hende den Maanedsgage, hun saa møjsommeligt havde fortjent ved mod sin Blufærdighed at hoppe om i det rige Udstyrsstykke, iført Trikot og meget korte Skjorter, dem Direktøren vilde hæfte op med Knappe-naale for at faa dem endnu kortere. —

Hvor havde hun ikke afskyet dette Stykke, hvis Virkning var beregnet paa de halvt paa-klædte Kvinder; men man havde kun let af hende, naar hun havde protesteret; hendes Kontrakt bød hende at udføre al mulig Theatertjeneste.

Nu var hun fri, kunde hun nu blot finde noget andet, hvorved hun kunde tjene saa meget, at Armoden blev dækket med den Smule Fernis, hvorunder de allerfleste fattige — og hun med dem — saa gjerne vil skjule, at de er fattige.

Hun spekulerede Dag og Nat; men hvor skulde hun henvende sig uden at aabenbare netop det, hun vilde skjule?

Aprilsolen skinnede varmende ind gennem

Vinduerne, den skinnede paa Moderens blege Ansigt der henne i Sengen og paa Billedet af en ganske nng Pige, der hang over Sengen. Hvem vilde nu tro, at disse to var den samme? Hvem vilde i disse bløde Former, i dette straalende Smil, der fra Lærredet lyste ud over Rammen, finde den fjerneste Lighed mellem dem?

Og dog var det kun tredive Aar siden, den sextenaars Pige var bleven malet; en Kreds af Venner havde foræret hendes Fader Billedet; al denne Ungdom og Skjønhed skulde fæstes til Lærredet for aldrig at blive forglemt.

Og Fader og Moder havde glædestraalende modtaget Billedet af deres smukke Datter.

Kun tredive Aar! Og Fader og Moder, Mand og to Børn var allerede derude i Mindernes fjerne Land! Mon ogsaa alle Vennerne var der ude? Hun saa eller hørte jo aldrig mere fra nogen af dem.

Saa ringede det paa Entrédøren, og den ene Søster blev sendt ud for at lukke op.

»Det er en fremmed Herre, der vil tale med Margrete.«

Hvem kunde det være? Der kom jo aldrig fremmede til dem. Formodentlig en fra Theatret; maaske et Bud fra Direktøren.

»Jeg vil ikke tale med ham,« sagde Margrete, »ikke med nogen fra Theatret! Nej, nej!«

»Men Barn dog, hvad fejler du?« spurgte Moderen.

Margrete var bleven ligbleg, hun kom i Tanker om, at det maaske var en Politibetjent, der vilde stævne hende for Kontraktbrud. Direktøren vilde maaske dog have de Penge eller tvinge hende til atter at komme paa Theatret. Det svimlede for hende.

»Naa, Mod mit Barn!« formanede Moderen. »Du maa dog i det mindste se, hvem det er, eller lad ham komme her ind, lad mig tale med ham.«

Saa kom han.

»Undskyld at min Moder ligger i Sengen, men —

»Ingen Undskyldninger Frøken, jeg har til-ladt mig at erkyndige mig om Deres Forhold, før jeg gjorde Dem min Visit. Jeg ved, at Deres Moder har været nervelidende siden Deres Faders Død. Det er en tung Skjæbne for Dem.« Han henvendte sig nu til Moderen.

»Maa jeg blot beholde hende her,« sagde Moderen, »er den ikke saa tung endda.«

Han blev noget forlegen.

»Ja, jeg ved ikke, hvad De kalder at beholde hende,« sagde han nølende. »Jeg kommer for maaske at tage hende fra Dem.«

Moder og Datter stirrede begge i den højeste Spænding paa den fremmede Mand.

»Det er mig,« begyndte han atter nølende, næsten helt undselig, »det er mig, der har skrevet det nye Stykke, det De ved nok — «

»Digteren, Forfatteren!« fløj det ud af Margrete; men i det samme bøjede hun sig rødmende ned over Moderen, som om hun skammede sig over sig selv.

»Lad det blive ved Forfatteren,« sagde han ligefrem, »det er jeg maaske; gennem Kamp og Møje er jeg naaet frem, nu vilde jeg gjerne have Dem med. I dette Land maa man kæmpe svært for at blive anerkjendt. Om vi nu blev to om det?«

»De er alle saa onde«, sagde Margrete undvigende.

Nogle enkelte, ja, de fleste er dog kun misundelige. Ser De, Frøken, jeg havde hørt Tale om den Prøve, der skulde afholdes forleden, De kan begribe, at jeg var meget nysgjerrig, det var jo mig selv, det gjaldt, og saa gik jeg derhen, op paa Balkonen, og skjulte mig der.«

»Men hvorfor bad Direktøren Dem ikke om at være tilstede? For Dem havde jeg gjerne prøvet, da hellere for dem, end de andre,« tilføjede hun hurtig, atter rødmende over sig selv.

»Hvorfor han ikke bad mig? Jeg tror ikke, det har været hans Mening, at De skulde spille Rollen, i det mindste har han aldrig talt afgjørende til mig derom. Men lige meget, jeg har

set Dem, og nu vil jeg have, at De skal spille den. Jeg ved, hvad der er passeret, eller rettere, jeg kan tænke mig det, derfor gik jeg strax til Direktør X og forlangte mit Manuskript tilbage; jeg vidste, at Direktør Y gjerne vilde have Stykket.«

»Men hvorfor gjorde De dog det?« spurgte den forbavsede Margrete.

»Som jeg nys sagde, fordi jeg meget ønsker, at De skal spille Rollen, og til X vil De jo ikke mere tilbage?«

»Jeg spille Rollen!« Hun kunde næsten ikke tro paa denne Lykke.

»Ja, De har jo prøvet for mig uden at vide det.«

»Og De syntes virkelig om mig?« sagde hun straalende, himmelglad.

»Ja udmærket Frøken, De skal spille den, De og ingen anden — dersom De da vil?« tilføjede han tøvende.

Hun saa paa ham med de smukke Øjne, de samme som paa Billedet over Sengen; han forstod godt, at hun gjerne vilde.

»Og de vil tage imod mig ude i Edentheatret?«

»Alt er i Orden, her er Rollen og her en Kontrakt; den noble Direktør Y gjør Dem heri et meget smukt Tilbud.«

»Mig, som han slet ikke kjender!«

»Men som jeg kjender — som Kunstnerinde i det mindste.«

Hun bøjede sig atter ned over den lyttende Moder: »Hører Du, Moder, hører Du?«

»Og alt det har De gjort for min Datter?«

»Og for mig selv. Hendes Kunst har henrevet mig, hendes Personlighed tiltalt mig« — nu var det hans Tur til at rødme — »og ikke sandt, jeg maa nok herefter være hendes og Deres Ven — lad os haabe for hele Livet?«

Han gik med et lykkeligt Smil, og Margrete kastede sig jublende af Stolthed og Glæde om Moderens Hals.

DA SKJÆRMBRÆTTET VÆLTEDE.

I den lille Kjøbstad vakte det en Gang midt i Fyrreerne stor Sensation, at Hansen og Møller, to af Millers bedste Skuespillere, vilde komme dertil og give en Aftenunderholdning. Saa store Kunstnere som disse, der idelig berømmes i den den Gang saa ansete Aarhus Stiftstidende, var det en Ære at se indenfor Byporten. Den lille Kjøbstad havde virkelig en Port ud mod Landevejen; ganske meningsløst stod den i et Stykke Mur, der strakte sig 10 Alen paa hver Side af den; saa kom den grønne Mark, og vilde man ikke gaa igjennem Porten, behøvede man blot at gaa de 10 Alen udenom, saa var man inde eller udenfor Byen.

Men den lille By var uhyre stolt af sin Mur og sin Port, det gav den Anseelse, mente man,

og den Gang stillede man jo ikke store Fordringer til det anselige.

En Ting endnu var man stolt af, nemlig Apothekeren. Han var Skjønaand, sang og deklamerede ved enhver Lejlighed; havde han levet i Syvtierne, var han formodentlig bleven Politiker paa en Hals; men man levede jo endnu i vort Lands æsthetiske Periode, og Apothekeren deklamerede derfor langt hellere, end han holdt en Skaaltale, end sige da en politisk Tale.

Det var ham, der — som Formand i det dramatiske Selskab — havde skrevet til de to Kunstnere om at bæere Byen og glæde den med en Aftenunderholdning; han skulde nok arrangere det hele. Og virkelig, da Hansen og Møller ned lod sig til at komme, forefandt de i Gjæstgivergaardens Sal nogle Bordplader, hævede halvanden Alen over Gulvet, med nogle Kulisser paa Siderne og to store Skjærmbrætter i Baggrunden, et til hver af de to Kunstnere. Apothekeren kaldte dem »Paaklædningsværelserne.«

Hansen, der i Theaterverdenen gik under Navnet: smukke Hansen, til Adskillelse fra alle de andre Hansener, saasom: store, lille, tykke, skjæve, Spytt, Snude og Vandre-Hansen, var Helt og Elsker ved Millers meget ansete Theater-selskab. Møller, kaldet Danse-Møller for at skjelnes fra: Buxe-, Plade-, Trampe- og Tyve-Møller

(Hjærtetyv naturligvis), var Bonvivant og fransk Marquis; begge havde de i deres Ungdom været ved det kongelige Theater, Hansen i Koret og Møller ved Balletten. Deres kunstneriske Aspirationer blev dog ikke tilfredsstillede paa Kongens Nytorv, og saa drog de ud til Provinserne, hvor Hansen glimrede med sit store Organ, som han førte à la Professor Nielsen, medens Møller henrev Publikum ved sine Ben, der — det paastod han i det mindste — var lige saa velskabte som selve Bournonvilles. Hans Forcenummer var en Polka militaire. »Den danser jeg fuldt saa godt, som min store Mester gjorde det, da han endnu var i Besiddelse af hele sin Elan!« paastod han.

Det vakte som sagt uhyre Opsigt i Byen, da de to Kunstnere med Polkahaar og store Slængkapper holdt deres Indtog, og alle Vinduerne i Byens eneste Gade var beslaaede med fladtrykte Næser, da de skulde ned og hilse paa Apothekeren, som havde forskrevet dem. Det var i Juni Maaned og meget varmt; men ingen i den lille By tvivlede om, at det trods Varmen var korrekt at gaa med Slængkappe. De to kom jo fra Hovedstaden Aarhus, og derovre vidste man nok, hvad der var moderne. Lidt efter var Næserne atter paa Vinduerne, de to Kunstnere kom tilbage fra Apothekeren; nu fulgte han selv med, og smilende og fægtende med Armene førte han

de sjeldne Gjæster til Gjæstgivergaarden for at vise dem sit Arrangement.

Hansen erklærede sig tilfreds, medens Møller tvivlede om, at han kunde danse »Polka militaire« paa saa lille et Gulv: »De indser, Hr. Apotheker,« sagde han venlig nedladende, »naar man er vant til det Kongelige — ?«

»Men det er Hr. Hansen da ogsaa,« mente Apothekeren.

»Min Herre,« svarede Møller pompøst, »Tragedien kræver langt fra den Plads, som er uomgængelig nødvendig for Balletten!«

Apothekeren tav aldeles imponeret.

I dit Ansigts Sved skal du æde dit Brød — staar der skrevet — og vore to Kunstnere maatte sande det hin Aften, thi Salen var overfyldt, og Heden utaalelig, og de maatte jo idelig klæde sig om, dels fordi Programmet fordrede det, men ogsaa for at faa Lejlighed til at vise de smukke Dragter, som deres Direktør højmodig havde laant dem til denne lille Udflugt. Saa meget Guld og Fløjl og saa mange funklende Ædelstene havde man aldrig før set i den lille By.

Om Aftenen gik alt fortræffeligt, og Apothekeren, der agerede Regissør, var i den syvende Himmel over sine to Kunstnere og al den Nytte, han gjorde dem. Men Publikum begyndte efterhaanden at blive uopmærksomt under Hansens

Monologer og Deklamationer, hvorimod der gik en Luftning af Glæde gennem Salen, hver Gang Møller viste sig i en ny Forklædning. Snart var han Hyrde, saa Fisker, nu Bonde og endelig spansk Dame, thi intet var for stort og intet for smaat for hans enestaaende Virtuositet.

Hansen kom ganske naturligt aldeles ud af Stemningen over alt dette »Vigtigmageri«. Var det hans mangeaarige Ven og gode Kammerat fra det Kongelige, der saaledes gik ham paa Klingen? Og hvad var det for nogle Bønder dernede? Uvidende, uopdragne maatte de jo være, naar de foretrak Møllers »Fittifutteri« for hans Kunst, Bournonvilles Spjæt for Øhlenschlägers Vers.

»Saaledes skal de have det,« jublede Møller, da han havde endt sin Saltarello under stormende Bifald. »Se nu til, at du kan klare dig ligesaa godt!«

»Vi kan jo ikke alle have Forstanden i Benene« — svarede Hansen ondskabsfuldt. Men Møller mærkede ikke Brodden, han strammede det røde Trikot til Militærpolkaen op om Remmen, klappede sine velformede Ben og sagde: »Et Par raske Dreng, hvad du?«

Hansen værdigede ham intet Svar, han memorerede Monologen »At være eller ikke være,« det var hans Hovednummer, og han plejede at frem-

sige den i Kostume og med Maskering à la Mefistofeles.

Han gik om bag sit Skjærmbræt for at omklæde sig — Theaterskræder og Frisør kjendtes ikke i de Tider — og da det var meget varmt, klædte han sig næsten helt af. Han havde nemlig god Tid til denne Omklædning, thi Apothekeren skulde først sige »Det har Zombien gjort,« og Møller skulde danse sin Polka. Med Næsen mod Spejlet — han var en Del nærsynet — anlagde han en Mefistofeles Maske. Det var nemlig en af hans Kunstneridéer, og han var meget stolt af denne Idé, at Shakespeare og Gøthe egentlig havde skrevet det samme i »Hamlet« og i »Faust«, men der manglede dem begge noget, ingen af dem havde naaet det Sublime. Men naar Hamlet blev Faust, var Maalet naaet, og derfor fremsagde han den berømte Monolog med Mefistomaskering og i Mefistokostume. Derved gik de to Digtninger op i en højere Enhed, og det var ham, Hansen, der havde skabt den for dem.

Han var meget stolt over denne mærkelige Opfindelse.

Medens han sad foran Spejlet fordybet i disse Hamlet-Faust-Refleksioner, havde Apothekeren fremlæst H. C. Andersens Klingklang, og nu hoppede den adrætte Møller om i sin Polka militaire; han havde klirrende Sporer paa Hælene, og slog

forsvarlige Dask i Hænderne; disse Dask, der kom hver Gang han paa en egen kavaler-mæssig Maade sparkede ud med Benene, tog især Publikum med Storm.

»Det er dog til at ærgre sig sort over,« mumlede Hansen, »alt det Bifald, blot fordi saadan en Fyr hopper om i rødt Trikot. Folk maa jo være rent dansegale i denne skrækkelige By!« Havde han anet, at det stod saa slet til med Smagen, skulde han, de store Digteres Fortolker, aldrig have nedladt sig til at komme indenfor den berømte Byport. Apothekeren havde forsikret, at man havde Smag, men det var jo tydelig nok, at det var det, han selv manglede, men han skulde ogsaa nok sige den Mand sin Mening herom.

Saa opstod der pludselig et infernalsk Spektakel paa Tilskuerpladsen, man lo og klappede som rasende. Men Hansen blev ogsaa rasende, han vilde strax have fat i Apothekeren og sige ham, at for et saadant Publikum kunde han ikke fremsige »At være eller ikke være«. Han rejste sig op for at finde sin Mand, men hvem beskriver hans Rædsel, da han ser det ganske Publikum for sig. Ved et af de ovenfor omtalte Møllerske Spark i Militærpolkaen var den begejstrede Danser kommen til at vælte Skjærbrættet; det var over Shakespeares og Gøthes Fortolker, man jublede, og ikke over den dansegale Møller, der nu laa og

rodede paa Gulvet for at faa det ulykkebringende Skjærnbræt rejst paa ny, noget, der først lykkedes, da Apothekeren beredvillig ilede til Hjælp.

Tæppet maatte ned og Apothekeren frem for at meddele Publikum, at Hr. Hansen ikke saa sig i Stand til at fremsige mere, han var for angrebet; det var jo trist, men han, Apothekeren, bar ene Skylden, han havde forsømt at sømme Skjærnbrættet fast, men det skulde aldrig blive forsømt oftere. Et Forsøg paa at faa Møller til at danse Militærpolkaen da capo mislykkedes aldeles, den ærekjære Kunstner kunde ikke danse efter den Beskæmmelse, der var overgaaet hans Kunstbroder og Ven. Og saa gik Publikum misfornøjet hjem.

Men Hansen gik ogsaa hjem; i den lyse, lune Sommernat vandrede han de fire Mil ad Landevejen til Aarhus efter først at have rystet Støvet af sine Fødder udenfor den berømte Port. Hans poetiske Sind var rystet i sin dybeste Grund. Det var dog vist ikke helt tilfældigt, at Møller var kommen til at vælte Skjærnbrættet, hvorved han havde prostitueret ham for hele Livet.

Med en saadan Kunstbroder kunde han ikke kjøre paa Vogn sammen.

Den letsindige Møller derimod tog glad mod Apothekerens Indbydelse til et lille Glas Punsch paa Faldrebet, og da denne og andre ædle Giveres

Boller var tømte, fandt Møller, at det nu var hans Tur. Han gav en Kæmpebolle, iførte sig paa ny det røde Trikot og sparkede atter ud i sin henrivende Polka militaire.

Den næste Dag kom den fejrede Kunstner lidt slukøret ind til Apothekeren; han havde ingen Penge, Gildet om Natten havde slugt saavel hans eget som hans Vens Honorar.

»Tror De, jeg er en ærlig Mand, eller tror De, jeg er en Kjæltring?« spurgte han beskedent.

»Gud bevares, De er en ærlig Mand, kjære Hr. Møller,« svarede den troskyldige Mæcen.

»Vil De saa laane mig ti Rigsdaler?«

»Hvad behager?« — og Apothekeren gjorde store Øjne.

»De kan ikke nægte, at De har dem, altsaa vil De ikke laane mig dem, er det fordi, De tror, jeg er en Kjæltring.«

»Nej Gud bevares, Hr. Møller« — og den theatergale Apotheker maatte bøde ti Rigsdaler for sin syndige Lyst. Han saa dem vistnok aldrig siden.

Danse-Møller gjorde Aftale med Værten i Gjæstgivergaarden om at sende Tøjet med Fragtmanden, selv vilde han, som hans Ven, gaa de fire Mil; de ti Rigsdaler maatte ikke røres. Men uheldigvis kom der nogle Venner op paa »Gaarden«, de vilde drikke et Afskedsbæger med den fejrede

Kunstner, det kunde han jo ikke sige nej til. Saa fulgte det ene Bæger efter det andet, og Selskabet var meget animeret, da det henimod Aften fulgte den nye Dusbroder paa Vej. Den Gang skulde alle drikke Dus, saasnart de var blevne gode Venner, og med Skuespillere har det altid været Alverdens Stolthed at drikke Dus!

Da de var komne til den første Kro, syntes Møller, at han umuligt kunde lade sine Venner gaa uden at traktere dem, nu var det jo næsten en Æressag for ham. Ved den anden Kro sprang saa Resten af de ti Rigsdaler, og ene og forladt vandrede nu Kunstneren hen ad Landevejen, Vennerne vilde ikke med længere.

Sønderknust fremstillede han sig næste Morgen for sin Kunstbroder. Han havde brugt hans Honorar tilligemed sit eget; men derfor var de vel lige fuldt Venner, de var og blev jo dog de to eneste fra det Kongelige? Den højmodige Hansen eftergav Vennen Pengene, dem havde han ofret saa mange af paa den »troløse« Kunst, saa det Par Skilling kunde ogsaa gjerne gaa med. Men at Skjærmbrettet var bleven væltet kunde han ikke tilgive, og trods alle Møllers Forsikringer om, at han virkelig ikke kunde gjøre for det, troede Hansen ham ikke.

Paa Bunden af hver Kunstnersjæl ruger Misundelsens og Mistænksomhedens fæle Hydra,

og er Uhyret først en Gang vækket til Liv, kan intet i Verden slaa det ihjel igjen, det dør først med Kunstneren selv. Apothekerens Skjærnbræt havde vakt Uhyret tillive hos Hansen og det fortærede Tomme for Tomme Venskabet til den gamle Kunstfælle fra »Kongens Nytorv«.

Ingen kunde se Uhyret, men det var der alligevel.

THEATERFOLK.

Den debuterende Forfatter skulde oplæse sit Stykke. Den store skumle Foyer var propfuld, hele Personalet var samlet, de, der havde Roller, for at konferere dem med Sufflørbogen, de, der ikke havde Roller, for at høre, hvad det nu var for noget, han havde skrevet, og om Rollerne nu ogsaa var rigtig besatte. Det første var de nysgjerrige stærkt i Tvivl om — Theaterfolk tvivler omtrent om alt muligt mellem Himmel og Jord — det sidste var de overbevist om, var aldeles forfejlet, ellers var de naturligvis ikke blevne forbigaaede.

Mennesket lever ikke af Brød alene, staar der skrevet, og der kunde passende tilføjes: men Skuespillere lever alene af Roller. Den Uro, Spørgen, Udfritten og Løben hid og did, der opstaar i ethvert Personale, saasnart det spørges, at et

Stykke skal »uddeles«, kan kun lignedes med den Summen, der opstaar, naar et Bistade væltes eller med den Trampen og Vrinsken, en Stald gjenlyder af, saa snart Fodringen skal begynde. Eller har nogen lagt Mærke til de vilde Dyr i Burene, naar Manden med Kjødklumperne i Truget nærmer sig Jærngitteret? Bestierne farer urolig frem og tilbage, pisker Siderne med Halen, brummer rasende, naar et rigtig blodigt Kjødstykke kastes ind i Buret ved Siden af, og naar de faar deres eget, undersøger de med graadige Blikke, om det nu virkelig ogsaa er værd at give sig af med.

Naar Direktøren uddeler Roller, bærer de dramatiske Kunstnere sig ligedan ad, ja de nøjes end ikke med at brumme, er Bidden ikke god nok, kan Direktøren risikere at faa den slængt lige i Ansigtet igjen. Og saa lister de dramatiske Rovdyr sig undertiden ud af Buret og ind i »Kammeratens« for at snappe hans Bid, der er federe og større end hans egen.

Dette kritiske Tidspunkt var overstaaet for Direktøren og Forfatteren, Dagen forud var Rollerne uddelte, og Personalet var saa nogenlunde tilfreds med Sagerne; de store Rovdyr havde faaet Portioner, svarende til deres Storhed, de smaa brummede vel, men det var der ingen, der brød sig om. Om en Ting var alle ganske enige: Det var mildest talt en Skandale, at den unge

Uskyldighed var tildelt Frøken Kragh; -dette »Guds Ord«, der næppe kunde tælle til fem, denne Snerpe, der hverken saa til Højre eller Venstre, skulde hun virkelig spille en ordenlig Rolle? Skulde det absolut være en af de alleryngste, der skulde have denne fede Bid, saa var der jo baade Camilla, Fugleungen og Nordstjernen, alle tre fortræffelige Piger og villige Kammerater.

Direktøren havde ogsaa haft Betænkeligheder ved at anvende den aldeles urutinerede Frøken Ravn, men Forfatteren havde holdt paa, at det skulde være hende, og saa havde Direktøren givet efter.

Den ulykkelige Forfatter, hvor havde han ikke slidt og slæbt, og hvad havde han ikke døjet, før han var naaet saa vidt, at hans Stykke var bleven antaget. I et helt Aar havde han løbet Direktøren paa Døren for at holde sine mange Konkurrenter Stangen. I Danmark er der nemlig lige saa mange dramatiske Forfattere, som der er Blade paa Træerne, og saadan noget som et Par hundrede Stykker er det mindste, der bliver »lavet« om Aaret. Af hele denne rige Produktion er henved en halv Snes brugelige, og af disse oplever saa igjen kun to, tre at gjøre Lykke.

Da Hjalmar Bondesen endelig var gaet ud af dette Kaos med sin »Kjærlighed« som antaget,

skulde han til at gjøre sig gode Venner med Skuespillerne og Journalisterne, og mange var de Nætter, han havde ofret Theaterkaféen og mange de Kroner, der var sprungne til Whisky og Soda-vand. Men nu havde han ogsaa opnaaet et stort Resultat; han var bleven Dus med Pontus, Theatrets første Skuespiller, og det var en stor Ære, thi Pontus drak ikke Dus med mange, det halve hundrede, han var det med, var mere end nok. Pontus havde lovet ham at spille Skurken med Indsats af hele sit Talent, og Egekjær og Haustrup havde lovet det samme for deres Rollers Vedkommende. Endelig havde et halvt Dusin »Journalister« lovet ham deres kraftige Understøttelse og bevist deres gode Vilje ved uafbrudt i deres respektive Blade at fortælle om »Kjærlighed.«

Saa var det antaget og saa ikke antaget, der skulde forandres ved det, foreløbig blev det henlagt. Nu havde det den og den Rollebesætning, næste Dag en hel anden; nu skulde Fru Nobel spille en stor Rolle, nu havde hun afgivet den; en af Theatrets yngre Damer skulde spille Ingenuen, nu var det forandret, det blev en Debutantinde, Frøken K. af vort højere Bourgeoisi, der nu skulde have den. Saa kom der en nærmere Beretning om denne unge Dames Fødsel og Opdragelse, om hvem Fader, Moder, Broder, Onkel, Fætter og Kusine

var, og saaledes i det uendelige. Publikum var allerede bleven kjed af dette uendelige Vrøvl om »Kjærlighed«, det kjendte jo nu Stykket lige saa godt som Forfatteren selv, men Journalisterne blev ved at vrøvle videre; blot 4 Linier à 10 Øre og de havde til en »Sjus.« Det var s'gu da det mindste man kunde tjene paa Hjalmar!

Sine Protegéer kalder man altid kun ved Fornavn, særlig i Journalist- og Theaterverdenen. Det gode Kammeratskab maa jo manifesteres, og den, der hører disse idelige: Hvad du, Peter? eller: Er det ikke sandt, Andreas? maaske ogsaa: Ved Gud i Himlen, Oskar, du kan stole paa mig!« maa absolut tro, at her har han en Flok Venner, der med Glæde vil gaa i Døden for hverandre.

Hjalmar Bondesen kom meget hurtig ud af den Vildfarelse. Oplæsningen begyndte yderst glædelig, Pontus var endnu varm fra Natten, og en kraftig »Sjus,« som Hjalmar havde strammet ham op med nede i Restauranten, havde gjort sin Virkning, Øjnene spillede og Kinderne glødede paa ny, Pontus var i Humør. Den vittige Fru Jansen, Theatrets »komiske« Dame, havde Aftenen forud set en Maaneformørkelse, det havde hun ved Gud aldrig oplevet før: »Og tænk jer saa Børn, den kom akkurat paa Minuttet, som Nationaltidende havde forudsagt.« Den ironiske Anton Lassen med de melankolske Øjne gjorde Fruen

opmærksom paa, at Formørkelserne kom fra Almanakken; men det var hende virkelig den ligegyldigste Sag af Verden, hun kjendte kun dem i Nationaltidende; men der stod de ogsaa hver Dag!

»Om Fruen da aldrig før havde set dem paa Himlen?«

»Men min søde Dreng, jeg er jo først for nylig flyttet ud til Søerne, og her inde i Byen ser man jo aldrig saadan noget.«

Hjalmar gyste, var det den berømte, vittige Fru Jansen?

Den smukke Primadonna, Fru Nobel, var ogsaa i godt Humør; den unge Forfatter var bleven hendes gode Ven, han havde gjort hende en Visit, ladet hende læse Stykket og udbedt sig den Lykke, at hun spillede Kurtisanen. Fru Nobel syntes godt om Rollen, den gav hende Lejlighed til Spil og til mindst 6 nye Toiletter, jo hun skulde glimre. Endnu var der et Par gode Dame-roller, hvis Indehaversker syntes saa udmærket om Stykket og »om Dem, Hr. Forfatter.« Den beskedne, lidt undselige Hjalmar Bondesen havde rødmet, saa direkte havde endnu ingen sagt ham det.

Men Forfatterglæderne er ikke alene dyre-kjøbte, som oftest er de tillige meget kortvarige.

Stemningen tog hurtig af. »Det er et poetisk Stykke,« mumlede de, der ikke skulde med.

»Tak, med »Guds Ord« i Hovedrollen, det bliver morsomt!« mumlede andre.

Fru Jansen opdagede nu, at hendes Rolle vel var god, det vil sige, dersom hun »gjorde« den; men at ligne hende ved en Hvalfisk, det var dog for galt, for vel var hun svær, men —

Forfatteren søgte at forklare Fruen, at fordi Repliken lød: »Nu gaar vi til Bunds, sagde Hvalfisken,« saa havde det jo ikke fjerneste Hentydning til hendes elegante Figur.

»Men der staar jo, at jeg er en Hvalfisk!«

»Naturligvis!« sagde Anton Lassen med sine blideste Øjne og sit mest ironiske Smil.

»Der kan De høre, Hr. Forfatter, Anton er et godt Hoved og literært dannet; ham narrer De ikke.«

Da det var aldeles umuligt at gjøre Fruen Sagen begribelig, blev Repliken strøget, men Humøret var nu rent borte fra hende, og hun smittede de andre.

Pontus var samtidig begyndt at blive døsig, det vil sige, han havde Brug for endnu en »Sjus«, men Oplæsningen kunde jo ikke afbrydes, saa maatte han tørste; men Humøret led svært derunder. Paa en Gang farer han op: »Hvad er det her, skal jeg spille fuld Mand?«

»Ja, det ved du jo godt,« sagde Forfatteren.

»Hvorfra skulde jeg vide det?«

»Men du har jo læst Stykket, du beholdt det jo i hele 8 Dage.«

»Det Skidt, tror du ikke, jeg har bedre Brug for min Tid?«

»Til at studere Kunst og Videnskab,« bemærkede Anton Lassen tørt.

»Vil du ikke holde din Bøtte, du spiller jo slet ikke med, dit Fæ!«

»Mine Herrer,« sagde Direktøren, »denne Tone — «

»Er jo Kammertonen her, det manglede bare, at man skulde genere sig for hverandre« — og Pontus saa triumferende over til sin »gode« Ven, Forfatteren. »Naar den Scene ikke gaar ud, spiller jeg ikke Rollen.«

Hjalmar Bondesen var lige ved at synke i Jorden af Forfærdelse. Var det hans Ven, der talte saaledes og i den Tone?

»Men du gode Gud, Pontus — «

»Lad os bare blive fri for Gud her, jeg er Atheist, ved du jo.«

»Er det muligt!«

»Ja, det ved Gud det er. Det troede jeg, du vidste. Men derfor er jeg ikke umoralsk, laver du Rollen om, som jeg vil have den, skal jeg spille den, ellers ikke!«

»Jeg kan maaske klare den,« sagde Egekjær forsigtig. Det var en god Rolle, og han vilde gjerne fiske den.

»Naa det mener du!« raabte Pontus højrød af Vrede. »Jeg troede, vi var Venner. Havde det endda været Hastrup, min Dødsfjende, men du!«

Egekjær sneg sig hen til sin Ven. »Du misforstaar mig Pontus, jeg mente — «

»Nej aldeles ikke, du er født i Kulissen og opdraget i Sufflørkassen, et rigtig Gjøglerbarn er du — og det har du altid været.«

»Og Pontus er Akademiker,« spottede Anton Lassen.

»Jeg tror nok, jeg kan spille Rollen,« sagde den besindige Hastrup; han var af jysk Præsteæt og forløb sig aldrig.

»Men De har jo allerede en Rolle,« bemærkede Direktøren.

»Den kan jo Anton faa.«

»Nej, Anton vil ikke,« forsikrede Pontus, der nu begyndte at blive bange for sin Rolle.

»Jo saamænd vil Anton saa,« sagde den unge, blonde Mand. »Det er jo et godt Stykke, hvorfor skal det saa ikke frem?«

Forfatteren tilkastede den unge Skuespiller et taknemmeligt Blik. Var det virkelig den som ondskafuld udskregne Anton Lassen, der talte?

»Nej, før den Vitellius der ovre« — Hastrup

holdt nok af at spise lidt godt — »skal ødelægge Rollen, vil jeg selv gjøre det,« og Pontus snappe paa ny Hæftet til sig.

»De mener spille den,« sagde Anton Lassen korrigerende.

»Jeg mener, du er en Flab!« svarede Pontus brutalt.

»Skulde jeg virkelig have været for længe i dit Selskab? Maaske!«

Forfatteren læste videre, nu var da vel al Fare overstaaet?

Sidste Akt blev paabegyndt. Uskyldigheden, som hidtil kun havde haft enkelte Scener, spillede Hovedscenerne i denne Akt, kun Kurtisanen og Elskeren var lidt med; lige til Slutningen kom saa de øvrige Medspillende. Elskeren, den imponerende Hr. Flagstad, forlangte, at den Akt skulde de Spillende selv oplæse. Lidt betaget, lidt undselig og uden paa nogen Maade at kunne faa Magt over sig selv læste den unge Pige op. En almindelig Fnisen brød løs, den var arrangeret af Egekjær paa Opfordring af Pontus. Naar Pontus selv havde tabt Slaget i aaben Mark, sendte han Egekjær ud for at plumre Vandene, og Egekjær gjorde dette med stor, velindøvet Færdighed.

»Du kan da ikke spille Rollen med hende,« hviskede han den forfængelige Flagstad i Øret. »De griner jo ad dig.«

»Ad mig!« raabte den ærekjære Kunstner.

»Du kan jo selv høre,« tyssede Egekjær.

»Ja, det er da tydeligt nok,« henkastede Pontus.

»Ad mig!«

»Naturligvis fordi du spiller med hende. Det bliver jo en ren Parodi! Du er altfor god en Kunstner til at være Stativ for den Pyntejomfru.«

»Dersom hun er det,« supplerede Pontus, »disse Skrubdydigheder har jeg nu ingen Tro til?«

»Har hun været dig for stærk?« spurgte Anton Lassen, som stod lige bag ved Vennerne og havde hørt deres Skumlerier.

Pontus saa op med sit kolde, men kloge Blik og sagde:

»Netop du, men før Sæsonen er ude skal jeg — «

»Tak, du behøver ikke at sige mere. Jeg skal dog advare hende.« —

Endnu et Par Scener gik det under Hvisken, Latter og Spot, saa slængte Flagstad sin Rolle hen ad Bordet.

»Jeg spiller ikke Børnekomedie,« sagde han højtidelig.

Forfatteren sundede sig lidt:

»Men Rollen er jo skrevet for Dem, Hr. Flagstad, og her i Kjøbenhavn — «

»Er der ingen anden, der kan spille den,«

faldt Flagstad ind, »det ved jeg, men med Frøken Kragh kan jeg ikke, det vil, som Egekjær siger, blive den rene Parodi!«

»Nej siger den søde Sjæl det,« faldt Fru Nobel ind. Egekjær benægtede at have brugt netop det Udtryk.

»Vil du dermed sige, at jeg lyver?« spurgte Flagstad krænket. »Nu spiller jeg slet ikke!« og han beredte sig til at gaa.

»Vil De bare blive,« sagde Fru Nobel, »lad os nu være fri for flere Taabeligheder.«

Men Flagstad vilde intet høre, enten skulde Camilla, Pontus' Protegé, spille den unge Pige eller Stykket blev ikke opført med ham. Forfatteren saa fortvivlet til Direktøren, denne trak medlidende paa Skuldrene.

»Hr. Flagstad har maaske Ret,« sagde han, »det er jo muligt, at Frøken Kragh slet ikke kan spille Rollen, Camilla Bang, ved vi, kan gjøre det.«

Debutantinden saa bedende paa Direktøren, atter et Skuldertræk, hendes fugtige Blik søgte Forfatteren.

»Skal jeg ofre mit Stykke for Dem, Frøken?« spurgte denne.

Nej, nej, det maatte han ikke! Hendes Blik søgte rundt i denne Kreds af Egoister. Var der da ingen, der vilde hjælpe hende. Saa traf det Fru Nobels smukke Ansigt. Hun stod endnu op-

rejst med Blikket hæftet paa Flagstad, hendes Holdning var en Haan over ham.

»Jeg kan ikke,« stammede han usikkert.

»De skal, forstaar De mig, De skal!«

»Aa Frue,« udbrød den unge Pige, »De vil hjælpe mig, det kan jeg se paa Dem!«

»Ja, jeg vil hjælpe Dem, min lille Pige. De skal komme til at spille Rollen.« Hun aabnede sine Arme, og hulkende kastede Novicen sig i Primadonnaens Favn.

»Jeg kjender Historien,« sagde Fru Nobel og klappede de friske Kinder, der hvilede ved hendes Bryst. »Fuld af Begejstring sidder man foran Tæppet og ser paa al den Herlighed, Scenen fremtryller, tusinde Drømme om al den Lykke, Hæder og Berømmelse, som kan hentes der, fylder det unge, fyrige Sind, gjennemgløder den friske, rene Fantasi! Og saa kommer man bagved Tæppet og finder kalkede Grave, fyldte med al Slags Raaddenskab. Jeg har jo selv oplevet det; men jeg stod ene, derfor blev Affæren saa miserabel, men nu er vi to, vi to, ikke sandt, Helene?«

Den unge Pige kunde ikke svare, fuld af Taknemmelighed trykkede hun sig ind til sin Beskytterinde, hun turde ikke se paa de andre.

»Flagstad spiller Rollen,« fortsatte Fru Nobel, »han er intet Barn, der gaar Egekjærs og Hr. Pontus' Ærender, han er en Kunstner, en Mand.«

Flagstad begyndte at smile. »Og naar jeg spiller med —«

»Er der noget paafærde mellem de to?«
hviskede Egekjær til sin Ven. Pontus nikkede, saa vidste Vennen, hvad han havde at besørge.

Hjalmar Bondesen skyndte sig bort, det var den drøjeste Tur, han endnu havde været med til. Nede i den mørke Gang stod Fugleungen og Nordstjernen og ventede paa ham.

»Hør, Hr. Forfatter, hun kan virkelig ikke spille Rollen, hun kan jo ikke en Gang kysse, men det kan jeg,« sagde førstnævnte.

»Hun kan heller ikke se paa Publikum,« sagde den anden, »men det kan jeg,« og hun blinkede forførisk med det ene Øje.

Hjalmar Bondesen skyndte sig aldeles forvirret ud i det Frie, nu begyndte han først igjen at trække Vejret. —

Og Helene Kragh gjorde stormende Lykke. Der er en Umiddelbarhed, en Friskhed ved en ung Kvinde — maaske er det den ægte Kvindelighed — der altid betager fra Scenen, og som øver et Trylteri, som ingen modstaar; den henrykker Mændene og gjør Kvinderne stolte, stolte af Kjønnets Sejr.

Mange Kvinder kan glæde sig over den enes Lykke paa Scenen, Mændene derimod ærgrer sig, naar en Skuespiller gjør for megen Lykke.

»Tak, tusind Tak Frøken,« sagde den henrykte Forfatter.

»I Morgen ordner vi Deres Engagement,« ud-
bad den bukkende, men overordentlig velvillige
Direktør sig.

»Det er mig, der arrangerer det,« sagde Fru
Nobel skarpt. »Kom mit Barn.«

Direktøren saa helt forbløffet efter sin Prima-
donna. »Tak, det bliver dyrt,« sukkede han.

Og alle Kunstnerne var henrykte, de havde
alle sammen forudsagt, at det vilde blive en stor
Sukces, saa udmærket de havde spillet.

»Ja, du var udmærket,« sagde Anton Lassen
til Pontus, »og hvor du spillede fuld Mand naturtro.«

»Vil det sige, at jeg havde drukket for mange
»Sjusser,« hvad, dit Vrøvl?«

»Og hvor jeg spillede,« sagde den elskværdige
Fredstrup, »men jeg er jo ogsaa den smukkeste
Komiker i hele Kjøbenhavn.«

»Og jeg?« sagde den fine père noble.

»Og hvad siger I saa om mig, Børn?« faldt
Fru Jansen ind. »Alle I mellemgode Skuespillere
er jo gode nok, men det er dog os Damer, der
gjør Udslaget.«

Og der var Selvgodhed og Selvglæde over
hele Linien.

At det var Personalet, der havde reddet Styk-
ket, var de alle enige om.

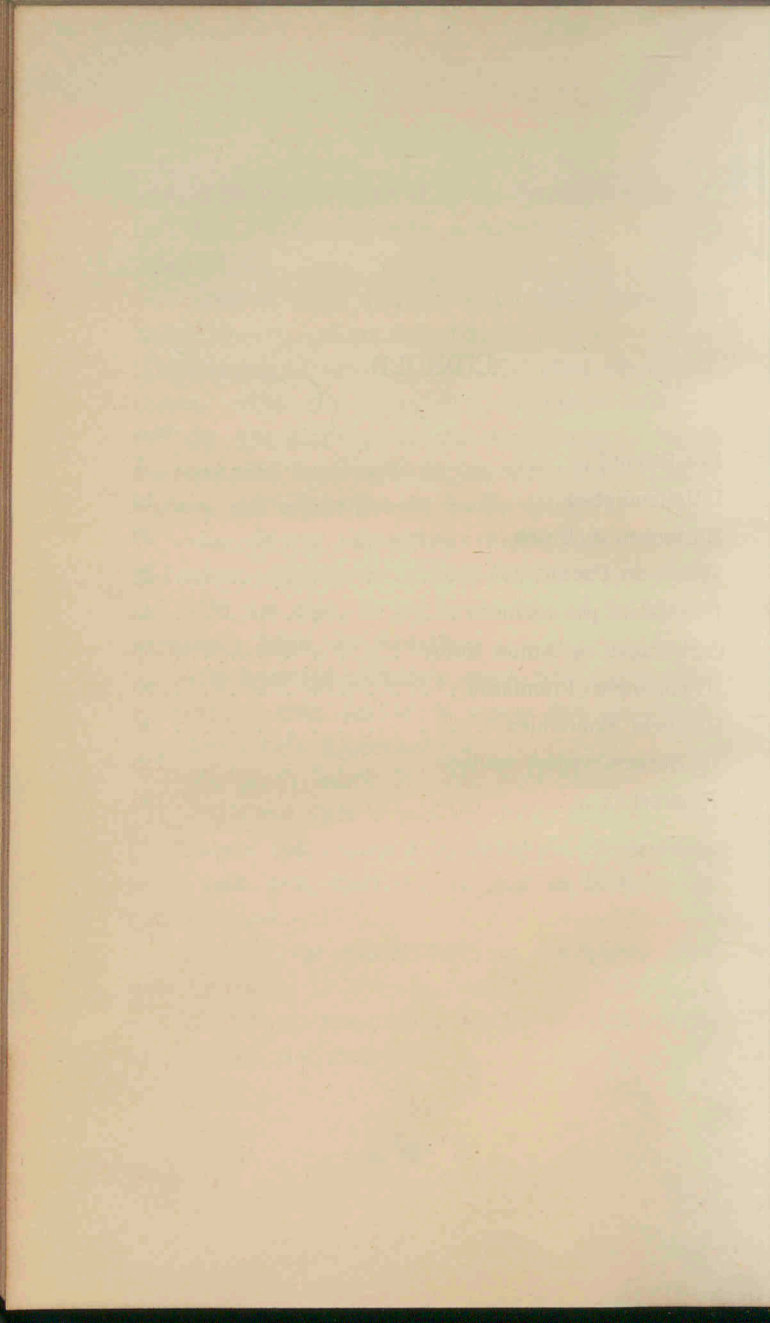

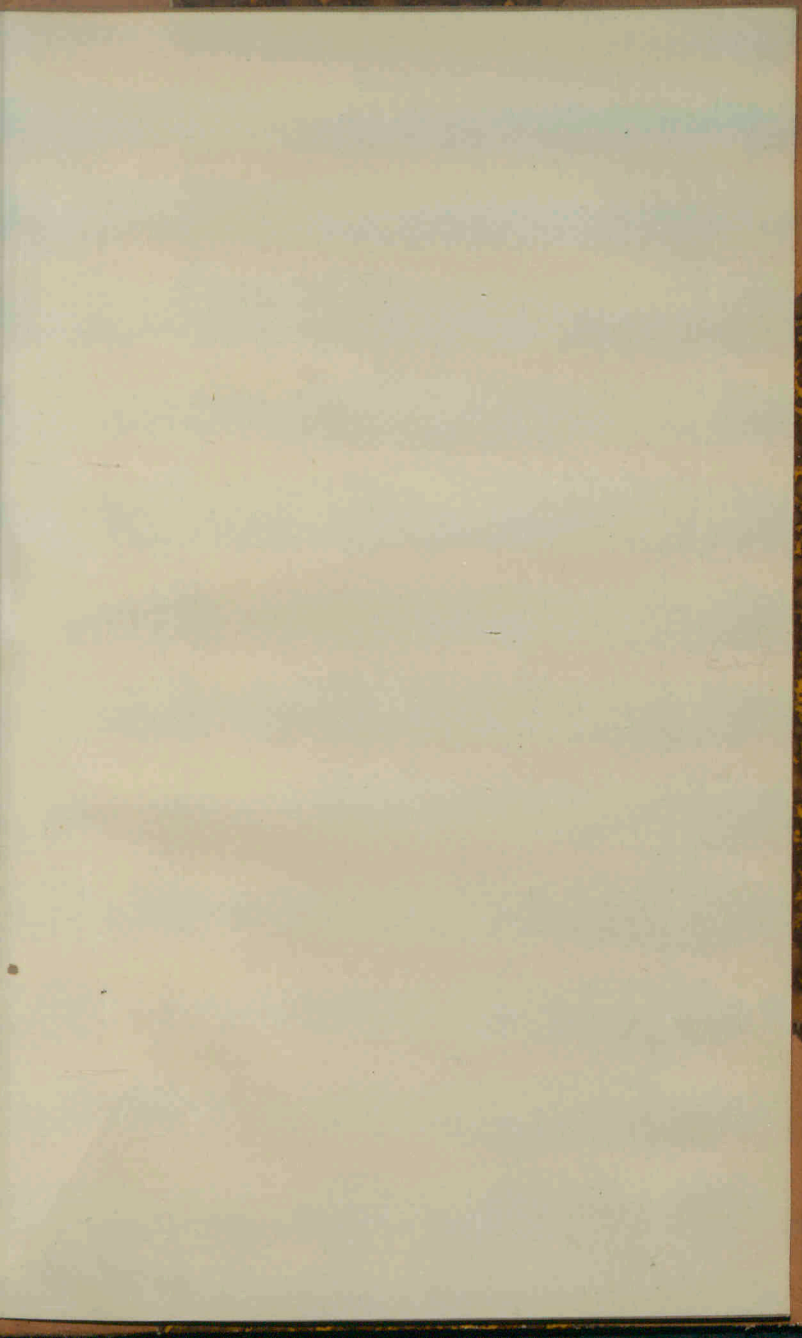
INDHOLD.

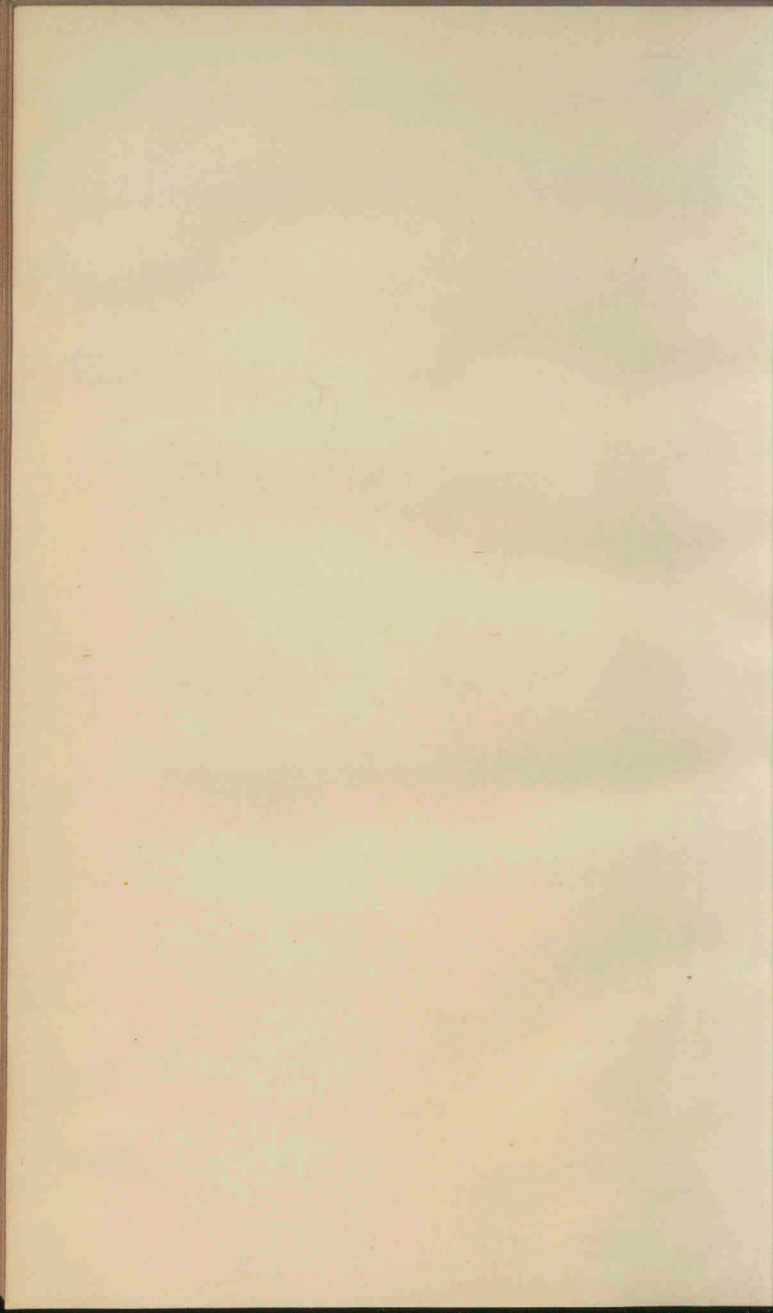

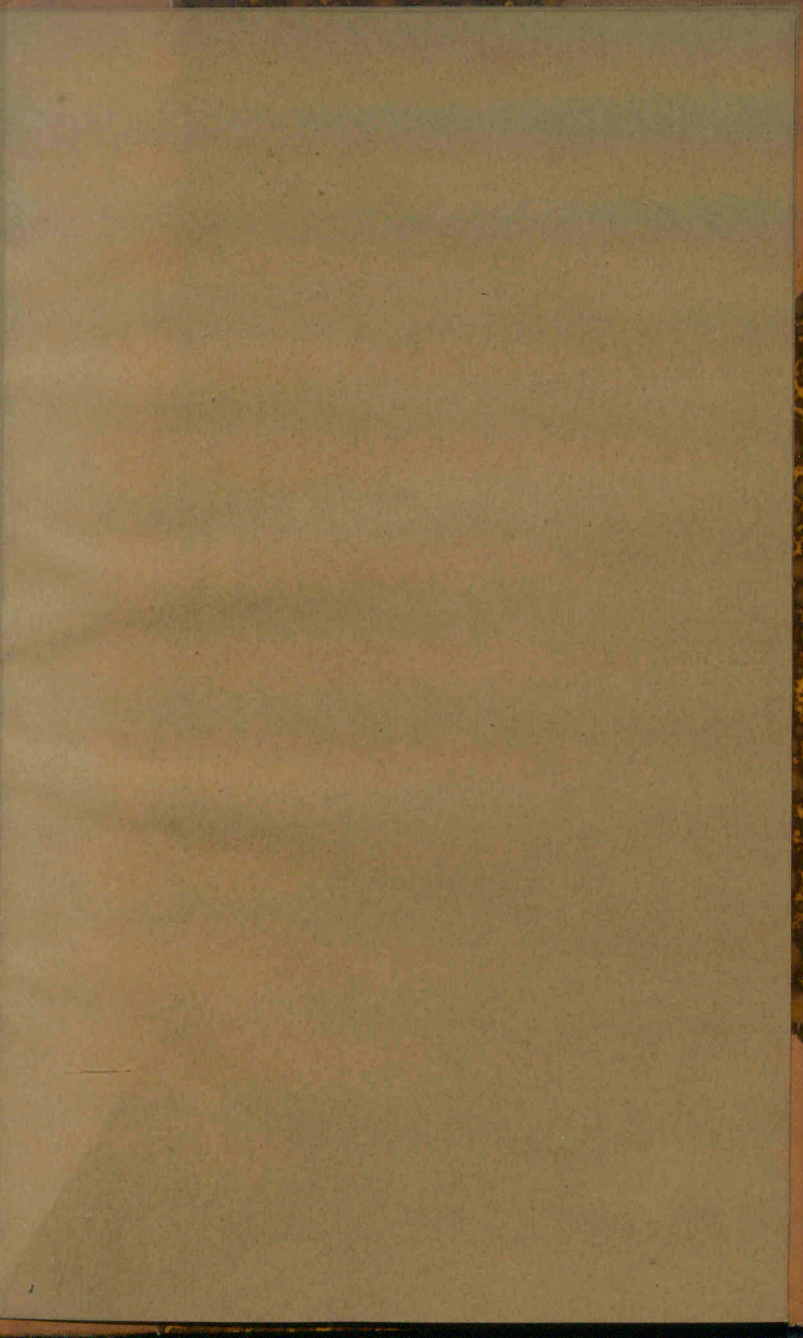
	Side
Paa Stikord	1
I Udlændighed	10
Mortensen & Busch	20
»Fikst du Pæren?«	31
Den Sidste paa Skansen	43
Carl Hagen og Anton Melby	58
»Gjenganger«-Premièren	80
Gjennem Skærsilden	96
Da Skjærbrættet væltede	125
Theaterfolk	136

Hofbuechbinder Carl Petersen's Enke.

